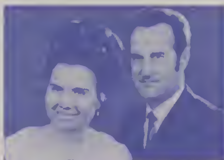
ВІСТІ
КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2012

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА
Рік 2012 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 4 (272)

ЗМІСТ

КОМЕНТАР

ВИБОРИ В УКРАЇНІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

УКРАЇНСЬКА ДІЯСПОРА

100-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

70-ЛІТТЯ УПА

МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ім. П. ЯЦИКА

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

Закінчення на ст. 140

4

2012

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

НОВА АДРЕСА ➜

VETERANS' NEWS
15 LaRose Ave., Apt. 614
Toronto, Ontario, Canada
M9P 1A7

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Євген Куцик
вул. Личаківська, 37а/2
м. Львів 79010
Україна—Ukraine
тел. (2) 76-7313

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментар

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКА СПЕЦИФІКА, або МИСТЕЦТВО БРЕХНІ Й ШАНТАЖУ

Склалося так, як прогнозувалося. А прогнозувалося, що на парламентських виборах Партія регіонів зазнає великих втрат електорату і що чимало її голосів перейде до Комуністичної партії. Висловлювалося припущення, що новостворена партія Наталії Королевської „Україна–вперед"–це технічний проєкт влади; Королевська зі своєю раттю має, з одного боку, відкушувати електорат в опозиційного об'єднання „Батьківщина", з другого боку, підібрати голоси симпатиків Тигіпка та його „Сильної України" (ця партія, як мовиться, спочила в Бозі–Тигіпко „злив" її у Партію регіонів, пішовши туди „на ловлю щастя і чинів"). Партія Королевської дочасно і бурхливо стартувала, викидаючи величезні кошти на рекляму і вже тоді залунали голоси аналітиків: з цього проєкту нічого серйозного не вийде, бо виборець розкусить подвійну гру Королевської, яка буцімто непримиренна опозиціонерка (майже клон Юлії Тимошенко), а, з другого, вся її музика–з партитури, написаної в Адміністрації Президента. Королевська і Ко були пострілом у нікуди. Не допомогли ні псевдопатріотичне і квазіреформаторське вуркотіння Королевської, ані футболіст Андрій Шевченко, який уявив собі, що в парляменті, як і на футбольному полі, можна думати ногами, ні Остап Ступка, який увірував, що це театральне ім'я може бути політичним брендом. Як і пророкувалося, всю цю різношерстну претенсійну, доможно нахабну і крикливу компанію чекав оглушливий провал. Парляменські крісла їм можуть хіба що снитись. Екс-президент Віктор Ющенко, який стрясав повітря заявами про те, що тільки його політична сила (руїни „Нашої України")–справжня опозиція і що вона здолає прохідний бар'єр до Верховної Ради, зазнав ще ганебнішої поразки–„Наша Україна" набрала один з хвостиком відсоток голосів. Отже, були всі підстави аналітиків та публіцистів називати його політичним банкрутом.

Прогнозувався успіх „Удару" Віталія Кличка. Нічого особливого в пляні ідеології в цій партії не помітно. Це якесь еклектичне поєднання

ліберальних, популістських і навіть подекуди квазінаціоналістичних лозунгів. Та й чимало персоналій, які „засвітилися" в „Ударі", викликають посутні запитання–є там учорашні „тушки" (зрадники своїх політичних сил), є й потенційні „тушки". Але в розчарованому суспільстві був запит на нову політичну силу. За Кличка та його команду голосували ті, хто розчарувався в БЮТі, і ті, на кого націлялася Королевська, недавні прибічники Тигіпка з його недовговічною „Сильною Україною". Тільки оплачувані владою псевдосоціологи висловлювали сумніви в тому, чи може „Свобода" здолати 5-відсотковий бар'єр. Незаанґажовані ж аналітики стверджували: „Свобода" з величезним запасом входить у парлямент.

Цей феномен пояснюється не тільки зрослим авторитетом „Свободи", а й радикалізацією політичних настроїв у суспільстві. Неодноразово доводилося чути: якби „Свобода" була представлена в попередньому складі Верховної Ради, то зловісний мовний закон Колесніченка-Ківалова ніколи не був би прийнятий. Тільки пасивність, а подекуди й підігрування ялової опозиції допомогло реґіоналам та комуністам з „народниками" Литвина протягти цей закон. „Свобода", як твердо переконані в тому не тільки її симпатики, стояла б на смерть. І якщо вже в українському парляменті закони утверджуються в рукопашних сутичках, то тут „Свобода" була б на висоті. І не тільки тому, що, як і реґіонали, „свободівці" мають важкі кулаки, а передовсім тому, що вони мають непорушні національні переконання. На противагу багатьом „бютівцям" вони знають, що обороняють.

Отже, „Батьківщина", „Удар" і „Свобода" в пропорційній системі разом набрали більше голосів, аніж Партія реґіонів і Компартія, які, звичайно ж, будуть блокуватися, йдучи єдиним антиукраїнським фронтом. А от з мажоритарниками складніше. Невипадково аналітики попереджали: змішана виборча система–тактична хитрість реґіоналів. Й опозиція, охоче проголосувавши цей законопроєкт, чи то не зрозуміла хитрощів реґіоналів, чи то підіграла їм, сторгувавшися в чомусь іншому. Зрештою, поїзд, як мовиться, вже пішов, а тому пізно навздогінці щось йому гукати. Опозиція тоді вистрелила по самій собі. Переважна більшість мажоритарників буде під командою реґіоналів. Одні, як їхні надійні сателіти, другі–як ті, хто завжди з будь-якою владою, бо вони–вічні сюзерени, треті–зі страху за свій бізнес, який влада, виявивши непослух депутата, може безжально знищити. Отож, програвши пропорційно, влада тут же взяла реванш у мажоритарних округах і матиме більшість у парляменті. Щоправда, вона не має більшости конституційної (а це понад 300 голосів), як похвалялася здобути їх, ідучи на вибори, але перевага є перевага. Однак в усій цій історії є і ті симптоми, які могли б владу (якби вона була хоч трохи розумнішою) насторожити. Найперше: за умов небувалого використання владою адмінресурсу, за терору й

підкупу виборців, вона зібрала невисокий урожай голосів. Як з'ясувалося, залякування, задобрювання, шантаж, задурювання вже не спрацьовують. Люди не тільки не вірять владі, але й не бояться її. Характерно, що великих втрат „регіонали" зазнали саме серед традиційно свого електорату. Надзвичайно низька участь виборців у Криму, в Одесі, в Донецьку, в Луганську–там, де завжди була електоральна база „регіоналів". Подробиця, яка наводить на роздуми і має остудити запал усієї президентської команди. А в столиці України Партія регіонів у пропорційній системі зайняла тільки четверте місце. Тут беззаперечні переможці–„Батьківщина", „Удар", „Свобода". А вже за ними–Партія регіонів і Компартія. А в мажоритарних округах столиці влада не здобула жодного мандату. Тут теж перемагали представники „Батьківщини", „Удару" й „Свободи". Парадоксальна ситуація: столиця України–проти президентської політичної сили. Київ категорично не визнає–і ніколи не визнає–Партію регіонів, яка є політичним синонімом Віктора Януковича. Цікавий і повчальний це матеріял для аналітиків. Може статися так, що падіння Віктора Януковича з усіма його сателітами розпочнеться звідси, з Києва.

Нині, коли я пишу ці рядки, ламаються списи довкола п'яти округ, у яких регіонали через фізичні конфлікти і через суди не хочуть віддати перемогу опозиціонерам. Відбуваються страшні бійки, бо звідкілясь на округах беруться бригади бритоголових „братків", швидких на розправу з інтелігентними жертвами, але опозиція вчиться. Проти сили виставляється сила. Скажімо, та ж „Свобода" добре оволоділа тактикою і технологією вуличних боїв. Бува, що й професійні мордобійці „братки" летять догори ногами, і міліція, котра, звичайно ж, незмінно виступа на боці влади, також змушена відступити. І все це відбувається в европейській країні! Читаючи в Інтернеті такі повідомлення, котрі ж нагадують реляції з фронтів, перестаєш вірити, що ти живеш у третьому тисячолітті і в мирний час.

Вибори в Україні–це не тільки національний вид спорту. Це не тільки театр абсурду. Це не тільки тест на продажність чи не продажність електорату. Це сотні курйозних і макабричних сюжетів. Ось із хроніки нинішніх перегонів до парляменту. Аграрний олігарх пообіцяв прокласти асфальтовану дорогу там, де його обиратимуть. І проклав її ще до початку виборів. Але його не обрали. І він дав своїй команді наказ бульдозерами знищити нову асфальтівку. Його клеврети старанно виконали розпорядження розгніваного екс-кандидата в депутати. Інший претендент на депутатську папаху подарував своїм майбутнім виборцям (тобто дільничній лікарні) машину швидкої допомоги. Але його теж не обрали, і він, розгніваний, забрав назад свій щедрий подарунок. Таких сюжетів по всій Україні сьогодні маса. І вони наводять на сумні роздуми як про тих, хто прагне купити електорат, так і про тих, хто готовно

продається, бо, скажімо, не обрали згадуваних олігархів, один з яких побудував дорогу, а другий подарував машину, але ж обрали українці Житомирщини Володимира Литвина, який продушив у парляменті Закон проти української мови. Литвин купував–і купив–належну кількість голосів не тільки темних затурканих сільських пенсіонерів, а й учителів, лікарів, інженерів. Компартійний Адам Мартинюк, права рука Петра Симоненка і незмінний віце-спікер Верховної Ради, проявив себе як лютий українофоб. Йому належить зловісна роля у тому, що антиукраїнський закон Колесніченка-Ківалова було протягнуто в парляменті. Журналісти кинулися в рідне село Мартинюка на Волині, де запитували тамтешніх жителів: невже ви після цього голосуватимете за Адама Мартинюка, який балотуватиметься тут у мажоритарній окрузі? „Голосуватимемо"–відповіла переважна кількість опитаних, бо він, мовляв, допомагає нам. Що після цього можна сказати? Адже ж це не Луганщина і не Крим–це Волинь. Роки української незалежности–це і роки української деґрадації. Наші владці „нагнули" людність. Величезна кількість в ній не просто легко спокушається, а послідовно демонструє свою продажність. Гірко і бридко про це говорити, але це справді так. Аморальний у своїй масі політичний олімп інфікував маси–і почалася ланцюгова реакція морального звиродніння, яке розцвіло буйними квітами зла і на цих виборах.

Зрештою, це тема для іншої розмови. Нині ж згадую її для повноти морально-етичного контексту нинішніх виборів. Вже третій день представники „Батьківщини", „Удару" та „Свободи" пікетують центральну виборчу комісію. ЗМІ заповнені інформацією про масові фальсифікації на різних виборчих округах. Випливають нові й нові зловживання влади, котра діяла всіма методами, щоб украсти якнайбільше голосів в опозиції. І крала. Це знати без будь-якого розслідування. Це потвердить чи не кожний чесний виборець, який не має щодо влади жодних ілюзій. А переважна більшість міжнародних спостерігачів товче воду в ступі: порушення на виборах були незначні, не мали системного характеру, а тому вони не вплинули на результати виборчих перегонів. Деякі представники міжнародних організацій, керуючись загалом благородними намірами захищати Україну, мимоволі почали захищати партію влади на чолі з Віктором Януковичем, які є натхненниками та організаторами цих зловісних безчинств.

Анекдотична ситуація. У США за один-єдиний день вже повідомили, кого обрано президентом. А в Україні ось уже восьмий день у деяких мажоритарних округах не можуть підрахувати голоси й визнати тамтешніх переможців. Або вже цілковито рахувати розучилися. Або геть вийшли з ладу комп'ютери (може, махнув своєю дириґентською рукою Михайло Чечетов, який постійно подає команду фракції Партії реґіонів, як їй голосувати у парляменті) і навіть

комп'ютери слухняні його волі завмерли, щоб не фіксувати фіяско реґіональних претендентів. Та ж навіть на допотопних рахівницях уже можна було б завершити нескладні обрахунки. Однак в Україні–все як в Україні. Така наша специфіка. Особливо виразна, коли нас або фінансово стимулюють, або ж залякують. Специфіка, котра дуже увиразнилася саме при цій владі.

Таке маємо сьогодні, де поєдналося двоїсте почуття в ставленні до виборів. А що буде завтра? А завтра, як відомо, проростає вже сьогодні. А сьогодні уважний погляд не може не помітити і паростків надії.

Отже, доживемо до завтра з надією на очищення від того, що так гнітить нас і отруює весь життєвий простір сьогодні.

Київ, 8 листопада 2012

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Всім нашим передплатникам, авторам, дописувачам, Головним Управам і Членству Комбатантських Організацій бажають

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ „ВІСТЕЙ КОМБАТАНТА"

Радісних Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Всеукраїнському Об'єднанню Ветеранів,
Спілці офіцерів України,
всім українським патріотичним ветеранським організаціям, Крайовим і Станичним Управам
та Членам Братства кол. Вояків
1-ої Української Дивізії УНА

бажає

ГОЛОВНА УПРАВА БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Вибори в Україні

Роман ЧАЙКА

ЗАПИСКИ АНТИНАРОДНИКА

Виборча кампанія ще ніколи не була такою прямолінійною, цинічною і водночас тупою. Хоча у цьому виборчому році гармонії в аґітаційно-пропаґандистському просторі побільшало–тупа реклама для тупого виборця.

І тут соціологія лише надасть переконання, що таке брутальне визначення жодним чином не ображає людей, які не вміють ображатися. Політична пам'ять просто атрофувалася. У нас кожен третій навіть не відає, що окрім партійних списків буде обирати і мажоритарних кандидатів.

Не чули? Коли про це теревенять у кожному телевізорі вже понад рік, коли аґітація і пропаґанда цілодобово тисне на вуха, треба ж бути розумово глухим, щоб не знати таких простих істин і не розуміти їх.

Ті ж таки опитування громадської думки вказують, що у кожного четвертого взагалі жодної думки просто немає–вони не визначилися. І ця діягноза перш за все не через горе від розуму–це спільне наше горе через відсутність розуму у такої багатомільйонної маси.

Їх грабують щодня на мільярди зі сплачених податків до бюджету, у них забирають лікарні у рамках медреформи, заганяють у могили у подовженому передпенсійному віці у рамках пенсійної реформи, їх розводять як останніх лохів скасованими програмами дешевого житла, їм підкидають по 16 гривень до зарплати і 12 гривень до пенсії, тим часом вчетверте за рік піднімають оплату комунальних послуг за напівтеплі батареї, за неякісну воду і усіляке „невидиме" прибирання прибудинкових територій та уявних озеленень.

А от в реалії сама політична кляса озеленюється. Крали завжди, але так нахабно і безстрашно, немов перші більшовики, ще ніколи не було. Ось уже майже три роки владна команда і її недоторкані опричники не приховують свої крадіжки, „відкати" і „дерибани" підприємств, і територій. Тепер уся ця братія хоче бути знову переобрана.

А „виборець" вимагає бички в томаті та „згущонку", залатати яму, замінити каналізаційну трубу. Так ніби у парляменті мають бути створені каналізаційна фракція, фракція ремонту та озеленення, фракція консервів та дешевих ліків і непримиренна депутатська група роздачників цукерок „коровка".

Такий виборець із „жеківськими" стандартами демократії штовхається за прапорцями і надувними кульками, давиться за аґітаційними парасолями, проклинаючи тих, хто вже отримав ці сувенірні атрибути

покращення.

Стабільність таки справді досягнуто–стабільність дрімучої тупости. Стабільно переважаючої маси продажних біо-організмів з атрофованими мізками, совістю, але з великим шлунком та правом голосу. Їх аґресивний обмін бюлетеня протистоїть вибору громадянина. І навіть при уявному чесному підрахунку голосів баланс між плебсом і громадянином невідомий.

Вибори по-телевізійному вже віддавна перетворені на галасливі шоу-базари кандидатів із цілодобовим безперебійним партійним відеороликом. Ні, це не режисери цих виборчих аґіток такі бездарні–це таким тупим бачить свого виборця-телеглядача партійно-виборчий штаб, який у дорогих спеціялістів замовляє так звані „фокус-групи". Висновки невтішні – фокус-групи показують, що саме такі ролики дієві для такого глядача. Штаб іменем інтелекту виборців дає добро саме на такі примітивні відео-маразми: дивіться і голосуйте!

Вибори через радіо-приймач–це взагалі феєрія абсурду. Крутнув на Бізнес ФМ–там Луцький вважає, що вода і далі буде мокрою, а небо голубим. Скрутив на Еру–там лідер комуністів Симоненко надає корисні поради, щось на зразок необхідности не закривати двері в підвал на зиму–нехай провітрюється картопля. У випуску новин на іншій ФМ-ці–про нові вила і нові погрози від депутата Ляшка.

Тим часом на іншій станції розповідають, як лідер Ющенко переконує, що українська опозиція знову не українська, а так–аґент на аґенті. Останнім українцем є лише він, але народ ще не дотягує до усвідомлення його трансцендентної місії. Складається враження що для повної гармонії зі своїм слухачем усіх радіо-редакторів та журналістів одномоментно на час кампанії замінили епічними дебілами під стать смаків попсово-шансонної авдиторії.

Абсурд, який жив в анекдотах ще до 2009-го, вже на осінь 2012-го став щоденними новинами. Приколи й анекдоти непомітно перекочували у виборчі гасла на біг-борди. З часів хрущовського обіцяного прижиттєвого комуністичного раю в СРСР, у нас в Україні ще ніколи не було одномоментно так багато віруючих і блаженних, які завмерли за півкроку до повного добробуту. Від часу проголошення Незалежности і до нинішньої епохи „пізнього биккоко" ще ніколи правителі і народні маси не перебували у такій духовній та інтелектуальній єдності. Люмпен з елітою зрівнялися.

А ті, хто все ще почувається громадянином, тобто уся решта гомосапієнсів країни, просто зобов'язані вийти на дільниці, а за потреби–протистояти „підрахуям". Якщо не хочете, щоб ця сусідська пісенька стала нашою народною.

(„Мета")

Олександер СЕВЕРИН

МІЖ ВИБОРЦЕМ ТА ДИЯВОЛОМ

Попри відому тезу, що „всяка влада–від Бога", насправді будь-яка влада–від диявола, якщо лише не від виборця.

Тобто–якщо владу не делеґовано громадянами на вільних виборах:

а) зі створенням умов для вільного формування вибору,

б) зі створенням умов для вільного висловлення вибору,

в) з забезпеченням чесної і прозорої фіксації вибору.

Згідно з пп.4 п.2 ст.11 Закону України „Про вибори народних депутатів України" виборчий процес здійснюється на засадах відкритости та публічности, що на практиці означає забезпечення виборця на кожному етапі виборчого процесу повною, об'єктивною, неупередженою, своєчасною інформацією.

Якщо такої інформації виборець не отримує, це свідчить лише про одне: чи то у масштабах дільниці, чи то у масштабах округи, чи то у масштабах країни замість виборів з громадянами гралися у наперстки, замість виборів відбувається шахрайство.

Між тим з інформацією–лихо.

Раніше вже доводилося казати про дуже поширене (системне?) явище обману, коли результати виконання державними органами чи то органами місцевого самоврядування своїх визначених законами повноважень за рахунок бюджетних коштів подається як досягнення певної політичної сили-учасника виборчого процесу чи то кандидата в депутати. „Така-то партія! 5 сучасних аеропортів!", „Такий-то кандидат це новий тролейбус". При тому, що як не крути, а партія аеропорти не власним кайлом і власними членами будувала. І кандидат ніби не зовсім тролейбус. Хоча....

Були нагоди казати і про перешкоджання здійсненню передвиборної аґітації, себто поширенню кандидатами та партіями інформації, покликаної „спонукати голосувати за чи проти".

По-перше–фізична протидія з боку „невстановлених осіб" (як то напади на аґітаційні намети), що має ознаки злочину, відповідальність за який передбачено ст.157 КК України („перешкоджання здійсненню виборчого права з застосуванням насильства, пошкодженням чи знищенням майна").

По-друге, те саме, але з боку „офіційних осіб"–на підставі збочено-

го розуміння норми виборчого закону (п.8 ст.69), де владу зобов'язано забезпечити місця для проведення виборчої агітації. Насправді тут йдеться про зобов'язання влади сприяти агітаційній діяльності шляхом забезпечення minimum minimurum умов, а не про заборону агітації в інших місцях. Це підтверджується і ст.212-14 КУпАП, яка встановлює відповідальність за розміщення агітаційних матеріялів саме у прямо „заборонених законом місцях".

Тому протидія з боку влади здійсненню агітації у будь-яких місцях, де вона прямо не заборонена законом є, своєю чергою, порушенням встановленої пп.2 п.5 ст.3 виборчого закону втручання влади у виборчий процес.

Говорилося і про дивне розуміння питання забезпечення відкритости виборів державою, яка у Законі України „Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів 28 жовтня 2012 року" встановила дуже спірну відеофіксацію і трансляцію голосування, але не трансляцію найцікавішого–підрахунку голосів.

Реакція Центральної виборчої комісії на наше „казання" не здивувала, будучи по суті простою констатацією відомого: що відповідно до п.1.5 додатку до постанови ЦВК №892 від 13.09.12 (зі змінами): „при вході до приміщення для голосування на виборчій дільниці, а також усередині цього приміщення на видному місці розміщуються таблички формату А4 з написом „У приміщенні ведеться відеоспостереження".

У тому і справа: значна частина затурканого і заляканого електорату, вже і так готова під мітичною загрозою нетаємности голосування чередою піти голосувати „за адмінресурс", а з „табличками формату А4"–і поготів…

Тож така організація відпоспостереження на дільницях дає додаткові підстави для сумнівів стосовно чесности підрахунку, а відповідно, ще більшої ваги набирає питання забезпечення поінформованости громадян про діяльність виборчкомів при встановленні результатів виборів.

Приховують інформацію лише у двох випадках. Перший випадок є психіятричним–це параноя. Другий випадок–коли і справді є що приховувати.

Виборчий закон передбачає, що результати волевиявлення фіксуються, оформлюються протоколами відповідних виборчих комісій. Згідно з нормами ст.91, 95, 96 закону „невідкладно після складання таких протоколів дільничними та окружними виборчими комісіями один примірник таких протоколів має бути вивішено для загального ознайомлення у приміщенні відповідної виборчої комісії".

Очевидно, що вимога невідкладного вивішування протоколу „для

загального ознайомлення" передбачає, що це робиться негайно після складання протоколу, з забезпеченням загального, вільного, безумовного доступу до цього примірника протоколу, при тому, що жодним законом не заборонено (а значить–дозволено) ці протоколи фотографувати.

Порушення цих імперативних вимог щодо невідкладности оприлюднення протоколів, щодо забезпечення їхньої загальнодоступности, у т.ч і щодо можливости фото- та відеофіксації, свідчитиме про те, що на відповідній виборчій дільниці фальшують: приховують там, де є що приховувати.

Тому кожен виборець, зацікавлений у тому, щоб не стати „лохом", „терпілою", об'єктом маніпуляцій наперсточника, має повне право вночі-вранці 29-го жовтня прийти на виборчу дільницю і перевірити наявність чи відсутність на загальнодоступному місці протоколу про встановлення результатів виборів або ж зафіксувати факт його відсутности, здійснити фото- чи відеофіксацію. Перешкоджання цьому є незаконним і, знов-таки, свідчитиме про злий умисел того, хто перешкоджає.

Слід наголосити на такому: такі ініціятиви громадян як „Народна ЦВК"–це не намагання апріорі заперечити офіційні результати виборів. Навпаки–спонукання виборчкомів до законности і прозорости, до чесного і оперативного встановлення результатів виборів.

Варто пригадати досвід президентських виборів 2004 року, коли на завершальному етапі підрахунку голосів першого туру Центральна виборча комісія немовби „зависла", суспільству не надавалася повна і об'єктивна інформація про підсумки голосування, виник і увійшов в історію термін „підрахуйство", а українці отримали мотивацію і натхнення на те, що звалося „помаранчевою революцією".

Як відомо, історія нічому не вчить, а лише карає за невивчені уроки. Чи вивчено в Україні владою попередні уроки і яким буде її власний вибір–побачимо вже 29-го жовтня.

16 жовтня 2012

Олександр Северин, к.ю.н.
„Майдан-Моніторинг"

„МАСАЖИСТ АЗАРОВА" ПРОЛЕТІВ ПОВЗ НОВУ РАДУ

Переможцем парляментських виборів у мажоритарній окрузі №97 за попередніми даними став кандидат від партії УДАР Павло Різаненко тоді як фаворит перегонів–Сергій Федоренко, якого називають „масажистом Азарова", посів лише третє місце. Про це свідчать попередні результати голосування оприлюднені Центрвиборчкомом, передає кореспондент УНН.

Джерело: УНН

СПОСТЕРІГАЧІ ЗЛОВИЛИ СИНА АЗАРОВА НА БІЛЬШ НІЖ ТИСЯЧІ ПОРУШЕНЬ

Спостерігачі зафіксували у сина прем'єра, кандидата-мажоритарника від Партії регіонів Олексія Азарова більше тисячі фактів порушень ведення виборчої кампанії.

Про це ZN.UA розповів Павло Павлов, довгостроковий спостерігач по 47-ій мажоритарній окрузі (місто Слов'янськ, Донецька область).

„Ми виявили більше тисячі фактів, що стосуються підкупу виборців та порушення правил ведення агітації. Наприклад, 52 білборди з його (Олексія Азарова) реклямою з'явилися до офіційного початку виборчої кампанії, і власників цих конструкцій так і не вдалося встановити", – сказав спостерігач.

„Причому 400 фактів змогли задокументувати–є фотографії, відеозаписи, публікації в ЗМІ. Але тут, на жаль, опозиційні кандидати проявили слабку юридичну підготовку. Як на мене, вони повинні були блокувати кожен його крок судовими позовами", – повідомив Павлов.

Було два звернення до ЦВК і один судовий процес у спробі довести факт підкупу виборців. Спроби завершилися невдало: Центрвиборчком порушень не побачив. А суд не знайшов ніякого зв'язку між Олексієм Азаровим і організацією „Ініціятиви Олексія Азарова „Наш регіон", яка роздавала подарунки від імені кандидата.

Разом з тим, в Комітеті виборців України відзначають безпрецедентні витрати сина глави уряду на передвиборчу кампанію.

„Наші розрахункові дані говорять, що в середньому на кожну округу Партія регіонів плянує витратити близько 30 млн грн–це власні ресурси кандидата-мажоритарника плюс те, що виділяється в рамках „соціяльних ініціятив" президента. Кампанія в Слов'янську відрізняється тим, що витрати вищі в кілька разів",–розповів ZN.UA голова Донецького обласного відділення КВУ Сергій Ткаченко.

Маріянна СОРОНЕВИЧ
головний редактор „Української газети" в Італії

УКРАЇНА КЛИЧЕ, ЗАКОРДОННІ ВИБОРЦІ НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ...

Громадяни України, які в день виборів у Верховну Раду 28 жовтня перебували за межами країни, могли проголосувати на 116 дільницях, створених на території 77 держав. Незважаючи на можливість вплинути на майбутнє держави, вибори народних депутатів пройшли із незадовільною явкою.

Вибори у світі

В той час як в Україні вибори проходили за змішаною пропорційно-мажоритарною системою, на закордонних дільницях можна було голосувати лише за партійними списками.

Перші бюлетені були опущені в урни на дільниці в столиці Австралії–Канберрі, яку віддаляють від Києва десять часових поясів, а останні–на виборчій дільниці в українському консульстві в Сан-Франциско, на Тихоокеанському узбережжі США.

Забезпечуючи конституційне право громадян за кордоном, Україна виділила фінансування виборчих комісій в розмірі 6,5 мільйона гривень, формуючи списки виборців на основі консульського обліку та внесення за заявами. Та закордонні виборці вкотре не відгукнулися на заклик висловити їх точку зору та змінити політичну ситуацію в Україні.

В цьому році на закордонних дільницях проголосувало 20 422 виборців. Це майже вдвічі менше ніж на попередніх виборах, в той час як кількість громадян України за кордоном лічать мільйонами…

Вибори в Італії

Нагадуємо, що найактивнішими українці в Італії були 2004 року, на президентських виборах, коли проголосували 13 тисяч громадян. У парляментських виборах-2006 узяли участь близько двох тисяч осіб. У 2007–менш ніж тисяча.

В Італії вибори проходили на трьох виборчих дільницях, організованих при дипломатичних представництвах у Римі, Мілані та Неаполі. Громадяни України, які нелеґально перебувають за кордоном, також могли взяти участь у голосуванні. Підставою для включення в держреєстр виборців були вік, та документ, що посвідчує особу.

За даними Національного інституту статистики Італії (Istat) загальна кількість українців, що леґально проживали в країні на 1 січня 2012 р. становила 218 099 тисяч осіб, ще понад 13 148 українців заявили про свою присутність в країні під час останньої леґалізації. Та на дільниці прийшло близько 1500 осіб…

Уже традиційними проблемами участи закордонних українців у

виборах України–значні інформаційні проблеми, відсутність зацікавлености учасників перегонів в організації виборчого лікнепу, а також витрати пов'язані із доїздом з інших міст для реєстрації у списках виборців та у день голосування. Ллє воду на вогонь боязнь заробітчан перед непередбачуваністю українського податкового законодавства. Та, на мою думку, основною причиною є байдужість та розчарування людей у політичній ситуації в країні.

Українські політики діють за принципом: відсоток голосів з-за кордону не вплине на результати виборів, то й нічого серйозно перейматися. А економічні біженці з України відповідають їм байдужістю у день виборів…

…Від цього взаємного ігнорування програє як демократія в Україні, так і її громадяни.

Микола РЯБЧУК

ОСТАННЯ КРАПЛЯ

Мій приятель, який еміґрував до Америки, каже, що останньою краплею, яка спонукала його до такого кроку, були вибори Черновецького.

–Розумієш, народ, який добровільно двічі підряд вибирає мером явного пройдисвіта, не має майбутнього. Тим більше, що це робиться не десь на Донбасі, не в затурканому селі, а в столиці! Де, здавалось би, й люди освіченіші, й інформації не бракує. Та й не настільки всі бідні, щоб продаватися за кілограм гречки.

–Ну,–заперечую мляво,–люмпенів чимало і в Києві. А ті, що освіченіші й заможніші,–сидять удома.

–Та отож! Це країна суцільного люмпена–від бомжа до міністра!

–До президента,–уточнюю я, хоча розвивати цю тему мені не хочеться. По-перше, тому, що й так усе ясно. А по-друге, я чув не одну вже таку історію про „останню краплю". І знаю, що приводи можуть бути різні, тимчасом як причина–завжди та сама: набридло.

Люди роблять свій вибір на користь заможнішого, безпечнішого, перспективнішого життя. А „крапля" трапляється де завгодно: в інституті, де колеґу не схотіли відпустити в наукове відрядження, у жеку, де іншій моїй знайомій звично нахамила паспортистка, у міністерстві, де товаришева донька безуспішно намагалася нострифікувати диплом із Кембріджу. Всі вони, як лисиця з класичної байки, спершу пробували дотягнутися до винограду, а тоді розчаровано мовили: „Він зелений. І взагалі, він ніколи не визріє. Не той клімат".

Я не сперечаюся з ними, бо не знаю. Може, вони мають рацію. Я можу говорити лише за себе. Навіть не говорити, а тупо довбати цей кам'янистий ґрунт, із якого, ймовірно, нічого не виросте. Бо клімат справді не той, і саджанці не такі. Та й садівники–більше схожі на мародерів, аніж на мічурінців.

(„Газета по-українськи")

Петро КРАЛЮК

Тріюмф малоросійства

Якихось років сім тому довелося мені побувати на захисті однієї дисертації, яка стосувалася російсько-українських відносин. Дисертант, зокрема, провів деякі соціологічні дослідження в різних регіонах України, вивчивши ставлення населення до Росії та її зовнішньої політики. Мене подивували результати, що стосувалися Донбасу. Виявилося: тут ставлення до Росії етнічних українців (принаймні вони себе так ідентифікували) більш позитивне, ніж ставлення… етнічних росіян. На той час ми вже мали серйозні конфлікти з Російською Федерацією, зокрема конфлікт навколо острова Тузла.

Про що тут говорити? Як на мене, це типовий вираз малоросійства, яке у нас часто присутнє не лише на „поверховому" політичному рівні, а й на більш „глибинному" рівні–культурному.

Малоросійство вчора

Для мене яскравим прикладом малоросійства є постать Михайла Юзефовича (1802-1889). Нагадаю деякі моменти біографії цього діяча. Його предки належали до козацького роду, який вів свій початок десь ще з кінця XVI століття. Народився Юзефович на Полтавщині. Тобто, здавалося, був „типовим українцем". Служив у російській армії, воював з турками. Із 1840 року–інспектор народних училищ Київської губернії. При його сприянні була створена Київська археографічна комісія, яку він навіть очолив у 1856 році. Хто не знає–ця Комісія мала на меті, звертаючись до історичних документів, довести російський характер „юго-западного края", тобто України. Із 1846-го по 1858 рік Юзефович–попечитель Київської навчальної округи. Водночас ярий русофіл і противник українського руху. Його меморандум до царя Олександра II, де він писав, що українські просвітники хочуть створити „вільну Україну в формі республіки, з гетьманом на чолі", став спонукою для видання Емського указу 1876 року, який суттєво обмежував використання української мови. Водночас за його ініціятиви здійснювалося спорудження пам'ятника Богдану Хмельницькому в Києві. Він був головою комісії створення цього монумента, відкритого в 1888 році. До сьогодні він прикрашає площу біля Софії Київської. До речі, не без сприяння Юзефовича в історіографії витворився міт про „великого Богдана", який міцно укорінився в свідомості українців. Так що Юзефовича можна вважати своєрідним „малоросійським патріотом".

Власне, що таке малоросійство? Небажання спиратися на власні сили і тим самим утверджувати себе в світі, намагання апелювати до „старшого брата", шукати в нього підтримку. При цьому запопадливо служити цьому „брату", сподіваючись від нього милости й матеріяльних подачок. Іноді малоросіянин (і це психологічно зрозуміло) хоче бути більшим росіянином, ніж самі росіяни.

Звісно, це не означає, що малоросіянин „не патріот". Він може просльозитися, почувши українську пісню, охоче брати участь у різних українських фольклорних чи псевдофольклорних дійствах, навіть розмовляти українською мовою–правда, переважно на рівні побутовому. Ну, і звісно, любити українську природу, сало, борщ із пампушками, носити сорочку-вишиванку… Що там іще?

Такий патріотизм не шкідливий. Він, за великим рахунком, не заважає малоросіянину бути русофілом. Хіба не був русофілом Микола Гоголь, який так гарно описував Україну в своїх „Вечорах на хуторі біля Диканьки" і який не раз і не два співав осанну імперії Російській (почитайте хоча б його „Портрет")?

Сьогоднішнє малоросійство

Але не будемо звертатися до нашої історії, в якій прикладів малоросійства хоч греблю гати. Звернемося до сучасности.

Зараз збурення в українському суспільстві викликало ухвалення закону „Про засади мовної державної політики". Дехто з політиків навіть заявляв, що цей закон розробили спецслужби Росії. Росія, звісно, робить те, що робить. І її спецслужби працюють на висоті. Бо ж яка традиція за спиною! Але чи варто в нинішній мовній війні винуватити лише росіян. Адже головним співавтором і проштовхувачем цього закону був не росіянин, а людина, яка має українське прізвище, народилася в Україні, котра, до речі, свою кар'єру як керівника розпочала в Західній Україні, районі, який відзначався й відзначається сильними українськими національними традиціями. Також із Західної України походить той чоловік, який керував Верховною Радою тоді, коли ухвалювався згаданий закон. Саме, значною мірою завдячуючи цій людині, закон „Про засади мовної державної політики" був ухвалений. Цей чоловік має не лише типово українське прізвище, а й значну частину свого життя прожив у національно свідомому Львові. Навіть у співавторстві з видатним українським істориком Ярославом Ісаєвичем дещо писав і видавав–звісно, українською мовою.

А тепер погляньте, хто яро захищає на різних телепоказах закон „Про засади мовної державної політики". Росіяни? Ні, переважно політики з українськими прізвищами, українці за походженням. Та й на вигляд вони „типові українці". Які до того ж розповідають, як вони люблять землю українську та її мову.

Тому ухвалення закону „Про засади мовної державної політики" це не стільки „підступи Росії", скільки тріюмф нашого рідного малоросійства, з яким ми зіштовхуємося на кожному кроці. Хіба не малоросійством є те, що наші книгарні завалені російськомовним (переважно попсовим) чтивом, або те, що в газетних кіосках ви рідко знайдете україномовні видання (навіть у типово україномовних реґіонах!), або чи не малоросійством є, коли водій маршрутки, начепивши біля лобового скла український прапорець, крутить по ефемці примітивну російську попсу чи показує своїм пасажирам такий же примітивний російський фільм (нерідко ще й з образливим для українців підтекстом)?

Але чого хотіти від „низів", коли українська інтелектуальна верхівка на рівні „високої" культури свідомо чи несвідомо утверджує малоросійство. Хіба не в малоросійському контексті у нас викладається історія України, коли акцентується увага на поразках, а „великими українцями" стають люди, що вели нас до цих поразок? Ну хоча б згадуваний Богдан Хмельницький, якому нищівну характеристику свого часу дав Тарас Шевченко. Але якого ми, переважно завдяки старанням русофілів-малоросів типу Юзефовича, полюбили великою любов'ю. Або подивіться, які вартості своєї культури ми пропаґуємо. Знову переважно те, що відгонить малоросійством. Наприклад, філософію Григорія Сковороди, котрого так само, як і Хмельницького, різко засуджував Шевченко, але культ якого в нас фактично утвердив русофіл Дмитро Чижевський (до речі, Чижевський був одним із небагатьох членів Центральної Ради, котрі голосували проти проголошення незалежности України). Власне, філософія Сковороди це і є типове малоросійство. Чи не найбільша її оригінальність у „втечі від світу". Здійснюючи таку „втечу", ми дійсно перетворюємося в „милих малоросіян". Навіть Шевченка у нас є бажання представити таким собі малоросіянином. Бо ж часто на різних Шевченкових імпрезах співаємо пісні на ліричні тексти Кобзаря і забуваємо про його глибоку й незручну навіть для багатьох наших сучасників поезію „трьох літ".

Тому перш ніж звинувачувати „воріженьків" у наших бідах, при цьому наївно сподіваючись, що вони якось самі собою згинуть, „як роса на сонці", чи не краще подивитися на себе, хто ми є? І подумати над тим, як витравити в собі малоросіянина. Бо, направду, наші біди не стільки від „воріженьків", скільки від наших малоросійських комплексів.

(http://www.radiosvoboda)

Петро Кралюк–проректор Острозької академії.

НАТАЛІЯ ШУХЕВИЧ ПЕРЕХОВУВАЛА ЄВРЕЙСЬКУ ДІВЧИНКУ

З вересня 1942 по лютий 1943 Наталія Шухевич, дружина головного командира УПА Романа Шухевича, переховувала в своєму будинку від переслідування сусідську єврейську дівчинку Ірину Райхенберґ (в іншій транскрипції Райсинберґ, Райтенберґ), якій було 7 років.

В спогадах Юрій, син Романа Шухевича, згадує, що на початку війни сім'я Шухевичів мешкала у Львові, на вулиці Королеви Ядвіґи, де їх сусідами була єврейська сім'я Вольфа і Ружі Райхенберґ, які володіли крамницею тканин. Їхню старшу дочку Ірму Райхенберґ застрелили на вулиці в 1942 р., а молодша Ірина почала жити в сім'ї Шухевичів, вона готувалася піти до школи.

Роман Шухевич, використовуючи свої можливості, допоміг з виготовленням нових документів на ім'я українки Ірини Василівни Рижко. Рік народження дівчинки було змінено з 1936 на 1937.

Відповідно до нових документів Ірина значилася дочкою загиблого радянського офіцера.

Після арешту Наталії Шухевич у 1943 році Ґестапо, Роману Шухевичу вдалося переправити дівчинку в сирітський притулок при жіночому греко-католицькому монастирі Василіянок в Пилипові, поблизу містечка Куликів, що в 30-ти кілометрах від Львова, де Ірина і знаходилася до кінця війни, переживши окупацію і Голокост.

У 1956 році Ірина надіслала настоятельці монастиря лист зі своєю фотографією. Врятована жінка мешкала в Україні і померла 2007 року в Києві у віці 72 років. В Києві мешкає її син Володимир. Юрій Шухевич зустрічався з ним, вже після смерти його матері.

Прізвище Райхенберґ знаходиться в базі даних жертв меморіялу Яд-Вашем в Ізраїлі.

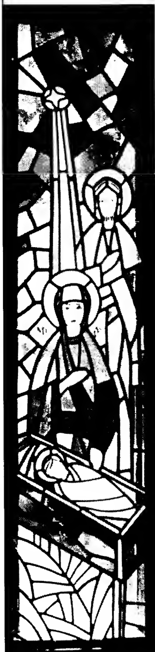

Христос Раждається!

КРАЙОВА УПРАВА БРАТСТВА ДИВІЗІЙНИКІВ В НІМЕЧЧИНІ

бажає побратимам в Україні й на Чужині

радісних Свят Різдва Христового
і щасливого Нового Року

Українська Канадська Фундація ім. Тараса Шевченка

Щиро Вітає усіх жертводавців
і прихильників з нагоди
Різдва Христового та Нового Року

Христос Родився!

***Рада Директорів**: Андрій Гладишевський Q.C., Борис Балан, Богдан Галькевич, Софія Качор, Орест Палюк, Евген Роман*

Ukrainian Canadian Foundation of Taras Shevchenko

Extends heartfelt greetings to all
our donors & supporters as we celebrate
Christ's birth and the New Year

Christ is Born!

***Board of Directors**: Andrew Hladyshevsky Q.C., Boris Balan, Bohdan Halkewycz, Sophia Kachor, Ernest Paluck, Eugene Roman*

202-952 Main St Winnipeg, MB R2W 3P4
Phone: 204.944.9128 Toll Free 866-524-5314
www.shevchenkofoundation.com

Stained glass window by Roman Kowal
Assumption of the Blessed Virgin Mary
Ukrainian Catholic Church, Portage la Prairie, MB

Україна сьогодні

Ліна КОСТЕНКО

НІЧ ДЕРЖАВНОСТИ

Півстоліття тому Євген Маланюк означив стан України в історії як „Ніч бездержавности". Бо таки ніч, то українці й поснули. І наснилася їм держава. Молода, незалежна, демократична. Зі своїм прапором, і гербом, і державною мовою. Всі її люблять, всі поважають. Земля родить, економіка розвивається. Президент обраний всенародно, депутати чесні, суди справедливі. Ані тіні корупції. Культура в розквіті. І все це дісталося задарма, просто вломилося від розпаденого Союзу.

Тільки хто ж це там співає вночі: „Не спи, моя рідна земле, прокинься, моя Україно"? А, це ж той гурт „Мандри", Хома невсипущий, постукайте йому в батарею, людей побудить. Але від нього вже не залежить,–коли пісня гарна, то вже й сама в душі відлунює: „Це дивляться з темних небес загиблі поети й герої".

І що ж вони бачать з тих темних небес?

А бачать вони велику й прекрасну країну, найбільшу в Европі–понад шістсот тисяч квадратних кілометрів (Франція–до п'ятисот з половиною тисяч, Німеччина й того менше). А клімат, а земля! А природні ресурси! А „лани широкополі, і Дніпро, і кручі"! А „село, і серце одпочине"! А „хрущі над вишнями гудуть"! А „грає синє море"! І „на оновленій землі" „врага" немає, „супостата", а люди вільні, совісні й роботящі!

Так, це та земля, це та країна, за яку ви боролися і за яку ви загинули. У повстаннях і війнах, у в'язницях і депортаціях, у Сибіру, на Колимі, на Соловках, у Сандармосі. Скрізь, де зарівняні ваші могили.

Це Україна, яка була вам дорожча від вашого життя.

Тільки чому ж вона тепер така занехаяна? Чому така зневажена, окрадена і залежна на 21-му році Незалежности?

Де поділися люди, було ж 52 мільйони!

Чому тривалість життя менша, ніж у Ґондурасі?

Чому молодь полишає Україну?

Вам там з небес видно покинуті села, по стріхи у бур'янах. Отруєну Чорнобильську зону. Наші забуті і сплюндровані святині. Безпам'ятні русифіковані міста, привласнені ліси й угіддя. Береги, забудовані елітними котеджами, брутально відняті у людей. Колись був „глитай, або

ж павук", а це що за нові павуки–„олігархи"? Яким правом вони опосіли цю землю і висотують її надра?!

І що це за нова каста–„мажори", що цинічно й безкарно чавлять людей?!

Коли це було в Україні, щоб безпритульні діти тинялися по вокзалах, ночували у підвалах і каналізаціях? Щоб розцвітала наркоманія і проституція, торгівля людьми та їхніми органами?

Чому правоохоронці рекрутуються у бандити?

Чому вбивають журналістів? Чому й досі не покарані вбивці Ґонґадзе?!

Чому шарикови засіли в парляменті і прикидаються депутатами? Чому силові міністерства в руках людей, які без году неділя громадяни України? Чому державні інституції здійснюють антидержавну політику?

Хто пускає під укіс нашу культуру, освіту, наш рух до Европи?

Чому опозиційні політики опинилися за ґратами? Чому по наших вулицях крокує той самий Ленін? Чому так густо Героїв України, коли Україна в такому занепаді?!

Це за таку Україну ви гинули, поети й герої?!

Чи, може, нація спить і їй під ранок сняться кошмари?

То розбудіть її з темних небес, щоб не було так, як попереджав Шевченко: „І в огні її, окраденую, збудять". Бо тоді вже буде запізно.

Отож Маланюк написав „Ніч бездержавности", коли не було держави. А виявляється, що і з державности теж можна зробити ніч. То чи не час вже писати „Ніч державности"?

Втім, у нас буває і день–щороку День Незалежности. І щоразу до цього дня влада робить якийсь подарунок. То авія-шов над Скнилівським аеродромом, то Ново-Богданівські фоєрверки, то аварію на шахті ім. Засядька. Цього року подарувала закон „Про засади державної мовної політики". Провела його так віртуозно, в такий шулерський спосіб, розвівши опозицію „как котят", аж сама замилувалася: „оцените красоту игры".

Що ж, оцінили. Найвищий імперський баль. Цей закон увійде в історію як ганебна тріяда–Валуєвський циркуляр, Емський указ і Закон гамадрилів, підписаний президентом. До речі, саме в ці дні наступного року–150-літній ювілей Валуєвського циркуляра.

Свою лепту внесли й комуністи: до Дня Прапора пропонують скасувати державний прапор і герб. Теж непоганий подарунок до Дня Незалежности.

Також до цього дня по амнестії дарують свободу кримінальним злочинцям. Однак лідерів опозиції не відпустять. Один соціяльно небез-

печний–навіть у тюрмі книжки читає. А друга то взагалі жах–б'є вікна, розламує ґрати, дарма що мініятюрна, троє здоровенних мужиків не могли скрутити. Тюремщика так побила, третій місяць в синцях ходить.

Ви там погляньте з темного неба,–чи не літає десь у піднебессі надувне серце? Це опозиція так відзначила річницю ув'язнення свого лідера–запустила в повітря біло-червоні кульки. Дуже ефективний спосіб. Хай сидить у в'язниці, а ми тут будемо бульки, вибачте, кульки пускати.

А заразом вже й подивіться–десь там літає і серпантин липучки, на яку в Мухоловці, чи то пак, у Мухолатці налипла інтеліґенція, що прибула до президента уклінно просити, аби не підписував єзуїтський закон.

А це вже персонально для вас, загиблі поети й герої. Той, хто у нас замість віртуального мера, теж підготував подарунок–пообіцяв відкрити „Парк пам'яті борців за свободу і Незалежність України". Щоправда, той парк заклали давно, ще до Десятої річниці, одинадцять років тому. Боюсь, що там уже й металеві літери покрали.

Раніше День Незалежности відзначали військовою парадою. А ниньки буде Парада вишиванок. Надзвичайно яскраве дійство, особливо з огляду на становище країни і атмосферу в суспільстві. Очолить параду, очевидно, колона кровосісів з борцем з папереднікамі у вишиванках принципово партійного синього кольору.

Також відбудеться Всеукраїнський фестиваль морозива, „Перегони на офісних стільцях" і „Ярмарок інтелектуального капіталу". Видно, за 21 рік Незалежности так надбали інтелекту, що пора вже ярмаркувати. А щоб хто не здумав протестувати біля Українського дому,–на Европейській площі розмістять величезний квітник, ніде ногою ступити. Якщо ж, все-таки, з'являться якісь порушники спокою, то на це є спецпризначенці, „Беркути" й „автозаки",–оцініть красоту терміну. Вас возили у воронках, гнали по етапу, тепер в Україні вдосконалений транспорт–авто для заключенних. Навіть не ув'язнених, а відверто, без церемоній, на перспективу,–заключенних. Йдеться ж бо до спільного економічного простору, митного, культурного й некультурного. Дезінформаційний простір і так уже спільний.

Так що „Не спи, моя рідна земле, прокинься, моя Україно!", якщо не хочеш, щоб тебе й надалі кошмарило.

19 серпня 2012 *Газета „День"*

* * *

Якщо ми хочемо, щоб нас поважали інші, мусимо навчитися поважати самі себе.

Павло Загребельний–письменник

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

З нагоди світлого свята Різдва Христового та Нового 2013-го року

Президент Фундації
ЕВГЕН КОСТРУБА

надсилає святкові вітання бойовим побратимам,
їхнім родинам, українцям в Україні та у цілому світі.
Нехай новонароджене Дитя Боже світлом мудрості
осінить наш пробуджений народ і веде його шляхом
глибокого морального і національного оновлення.
Нехай новонароджений Ісус освятить невинною
любов'ю кожен день нашого життя,
бо це дорога до спасіння – спасіння нашої душі,
нашого народу, нашої славної України.
Тож, святкуймо Різдво Христове,
вступаймо у Новий 2013-й Рік з вірою у наш чудовий край,
імення якому – вільна, демократична Україна,
а новонароджений Господь нехай благословить
усіх нас на добрі помисли і справи!
З найкращими побажаннями добра, щастя, любові,
довгого і щасливого віку усім Вам

Евген Коструба
Президент Фундації

Зоряна Онищук
Прессекретар

Юлія ТУНІК-ЧОРНА

БРУНО ФЕРРЕРО: „ВИ, УКРАЇНЦІ, ЯК НАЦІЯ ДАЛЕКО ПІДЕТЕ. ЦЕ НЕ КОМПЛІМЕНТ, А ФАКТ"

Відомий італійський автор–священик, укладач „Коротких історій для душі" вперше відвідав Львів.

На 19-ий Форум видавців у Львові завітав відомий автор оповідань та притч, які встигли полюбитися українському читачеві,–отець-селезіянин Бруно Ферреро. Для шанувальників своєї глибокої й натхненної творчости він презентував дві нові книги– „Ваші діти мають лише вас!" (видавництво „Дон Боско") та „365 коротких історій для душі" (видавництво „Свічадо"). Бруно Ферреро аншлагом довкола своєї персони та творчости був здивований. І це попри те, що українською мовою уже побачили світ 24 його книги з коротенькими, але глибокими притчами.

Перша книга Бруно Ферреро видана у видавництві „Свічадо" ще 15 років тому. Серед найвідоміших його збірників оповідей–„Квіти просто квітнуть", „Звуки арфи", „Життя–це все, що ми маємо", „Це знає тільки вітер", „Спів польового цвіркуна", „Троянда також важлива"...

У рамках своєї візити отець Бруно Ферреро встиг прочитати лекцію працівникам Львівської міської ради на тему „Моральні аспекти людини, яка формує думку оточуючих" та зустрітися зі своїми читачами у храмі Пресвятої Євхаристії (Домініканський собор). Серед його прихильників–і молодь, і старше покоління, які прийшли, щоб побачити наживо автора своїх настільних книг. Декому пощастило поставити питання або ж просто висловити захоплення, а декому–навіть отримати благословення.

„Здивований увагою до себе–мої книги прості і ніколи не претендували на те, щоб бути літературними здобутками,–каже автор серії „Коротких історій для душі". –Вони написані для того, аби комусь стало легше. Головне–не викликати нудьги у своїй розповіді. Вона має те, чого не мають телебачення, радіо та інші ЗМІ,–особистісний контакт".

Бруно Ферреро особливу увагу звернув на дітей, молодь та їхнє виховання, адже у рідній Італії він ще й відомий педагог та лектор. „Ми можемо подарувати щось цінне для їхнього внутрішнього світу, виховати уяву і фантазію,–зауважує отець.–Притча може змінити людину. Лише не треба її роз'яснювати до кінця та втовкмачувати

щось. Ісус завжди на завершення своїх оповідей казав: „Хто має вуха – нехай слухає". Діти й молодь звикли брати готове. Та не потрібно їм насаджувати роздуми. Адже у їхніх руках найбільший дар–вони можуть змінити світ".

За словами Бруно Ферреро, йому до вподоби Україна, адже у нас на вулицях безліч молоді. „Якщо ви приїдете в Турин (звідки родом письменник.–Ю. Т.-Ч.) і прогуляєтесь його вулицями, більшість молоді, яку зустрінете, матиме років з 80,–жартує Бруно Ферреро.–Наше суспільство постаріло, впав рівень народжуваности. Тому й найзатребуваніша професія в Італії–доглядальниці за літньою людиною. У вас же багато дітей навколо. Це свідчить про те, що ви як нація далеко підете. Це не комплімент, а факт."

Фото –www.lvivtoday.com.ua
(„Високий замок")

ЗА ТАБАЧНИКА ЗАКРИЛИ МАЙЖЕ 700 ШКІЛ

За час головування в Міністерстві освіти Дмитра Табачника в Україні закрито майже 700 шкіл, при чому дев'ять з десяти закритих шкіл–україномовні. Про це в ТБ „5 канал" заявила народний депутат, член парляментського комітету з питань науки і освіти Леся Оробець.

Вона казала, що їй доводиться часто виїжджати на місця і втручатися в процес закриття шкіл. „Так от механізм, який обирає місцева влада під сосом економії, оптимізації коштів дуже часто не має нічого спільного з прописаним законом. З громадою не радяться, а зекономлені кошти не йдуть у ті школи куди відсилають дітей з закритих шкіл"–заявила Оробець.

ZAXID.NET

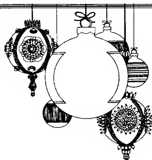
ГАННУ ГЕРМАН ОБРАНО ВЕРХОВНИМ ПРАВОЗАХИСНИМ КОМІСАРОМ

10 жовтня у Страсбурзі створено Міжнародний громадський правозахисний рух „Світ без нацизму", який об'єднав національні правозахисні рухи 24 країн світу, в тому числі США, Росії, Німеччини, Франції, Австрії, Польщі, Угорщини, країн Балтії, Люксембурґу, України.

На першій генеральній асамблеї Міжнародного правозахисного руху обрано правління організації. Від України до правління ввійшли Леонід Кравчук, Ганна Герман, Станіслав Стукальський (підприємець) та Андрій Гаджаман.

Правління обрало верховних правозахисних комісарів від кожної країни. Верховним правозахисним комісаром від України обрано Ганну Герман. Вона ввійшла також до президії правління Міжнародного правозахисного руху „Світ без нацизму".

Христос Родився!
Славіть Його!
Із світлим празником
Різдва Христового
та Новим 2013 Роком

Вітаю Членів Братства та їхні родини,
читачів та редакцію „Вістей Комбатанта",
друкарню „Тризуб" та всіх жертводавців,
які фінансово підтримують журнал.

Бажаю всім доброго здоров'я і Божого Благословення!

Онуфрій Білоголовський, Чіктоваґа–Боффало

УКРАЇНА ШВИДКО СТАРІЄ

Україна відноситься до країн з високим рівнем старіння населення, повідомляє прес-служба Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України з нагоди Міжнародного дня людей похилого віку, який відзначався 1 жовтня. У МОЗ констатують, що кожен п'ятий з тих, кому за 60 років, живе самотньо і кожен десятий не може сам себе обслуговувати, тобто потребує повної соціяльної і медичної підтримки, 5-6 відсотків пенсіонерів–це люди, прикуті до ліжка.

За статистикою, кожна людина похилого віку має чотири-п'ять хронічних захворювань, половина таких людей вимагають хоча б два рази на рік курсу реабілітаційних заходів силами поліклініки.

За вислідами наукових досліджень Інституту геронтології Академії медичних наук України, однією з найважливіших характеристик здоров'я людей похилого віку є високий рівень захворюваности та зниження фізичних можливостей. Поряд з ними зростає частка таких хронічних захворювань, як хвороба Паркінсона, хвороба Альцгеймера, цукровий діабет, хвороби сечостатевої системи, зазначили в МОЗ.

Раніше повідомлялося, що згідно з новою доповіддю ООН, у найближчі 10 років кількість літніх жителів плянети перевищить 1 млрд осіб.

(„Кореспондент")

МЕМОРІЯЛ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОВІДНИКА „БИКІВНЯНСЬКІ МОГИЛИ" ВІДКРИТО

На території Національного історико-культурного комплексу „Биківнянські могили" за участю президентів України і Польщі 21 вересня 2012 року відкрили Меморіял „Жертв тоталітаризму".

Складається він із трьох комплексів, один з яких польський. Шість капсул до майбутнього пам'ятника ще в листопаді заклали Віктор Янукович і Броніслав Коморовський–у пам'ять про розстріляних НКВС-івцями полонених польських офіцерів. Це вже четверте польське кладовище військовиків. Такі ж масові вбивства поляків були в Катині, Мєдному та харківських П'ятихатках. Із тих таборів польський Президент спеціяльно привозив капсули із землею. За масштабами Биківнянська трагедія прирівнюється до Бабиного Яру, Катині та Освенціма. Із сотень тисяч загиблих у Биківні поки що встановлено лише 14 тисяч прізвищ.

ОРГАНІЗАТОР СКАНДАЛЬНОЇ ВИСТАВКИ „ВОЛИНСЬКА РІЗАНИНА" ОТРИМАВ ВІД ПРЕЗИДЕНТА ПОДЯКУ І ГОДИННИК

Президент Віктор Янукович оголосив подяку з врученням іменних годинників заступнику голови ради Всеукраїнської організації Правозахисний громадський рух „Російськомовна Україна" Руслану Бортнику, яка закінчуються словами:

„Бажаю Вам міцного здоров'я, життєвого добробуту, особистого щастя і нових звершень на благо Української держави!".

Ця організація була організатором виставки „Волинська різанина: польські та єврейські жертви ОУН-УПА".

Ідентичну подяку отримав від президента пастор Посольства Божого Сандей Аделаджа.

Представники націоналістичних партій 8 квітня пікетували Український дім, де проходила виставка. В акції протесту взяли участь активісти ВО „Свобода", Української народної партії, УНА-УНСО, Конґресу українських націоналістів та інших сил. Мітинґувальники оприлюднили звернення до президента Віктора Януковича з вимогою не допустити фальсифікації історії національно-визвольного руху в Україні. Вони заявили, що нікому не дозволять ганьбити і плямувати як українську незалежність, так і пам'ять українських героїв.

* * *

Всеукраїнська громадська організація Правозахисний громадський рух „Російськомовна Україна" або скорочено: „Російськомовна Україна"–створена 1 березня 2008 року у Києві за рішенням Всеукраїнського з'їзду депутатів усіх рівнів у місті Сєвєродонецьку Луганської области та зареєстрована 10 серпня 2009 Міністерством юстиції. Активно діє у 18 областях України. Голова ради–Колесніченко Вадим, співавтор горезвісного закону про мови.

Юрій АНДРУХОВИЧ

ДОДОМУ, ДО МАМИ

Я не знаю, що таке „кава по-віденськи". Особливо, якщо її подають в українських кав'ярнях. Зазвичай це щось із морозивом та вершками чи молочною пінкою, більше схоже на кавовмісні напої зі „Старбаксу", ніж на справжню віденську каву. Я знаю, що таке „меланж" і що таке „браунер", а що „шварцер". Що таке міцне еспресо „курцер" або слабкіше „ферленґертер". Останнє–приблизний відповідник того, що в нас звикли називати „американо". Американці про наше „американо", здається, не здогадуються.

Ні, я не хочу сказати, що я особливий кавоман чи кавовий експерт. Які вже там кавові дискусії в часи руйнування країни дощенту? Але хочеться точности й достовірности хоча б у малому. Чому кава „по-віденськи"? Що ми хочемо цим сказати? Куди нас тягне?

В Україні існує своє власне місто хорошої та якісної кави–Ужгород. Мукачеве, здається, також. Вони з цього приводу навіть конкурують–Мукачеве й Ужгород.

А ось на віденську каву потрібно їхати до Відня. Саме так, мабуть, і вирішили всі ці прекрасні і просвітлені україномовні українці, яких зустрічаєш у Відні ледь не на кожному кроці.

Вже протягом двох десятиліть я потаємно мріяв про те, щоб українська мова невимушено лунала в найважливіших містах Европи. Як усюди лунає в них, наприклад, польська чи російська. Я знав про статистичні тисячі-мільйони наших, які десь у цих містах поселилися й німіли. „Коли вже вони заговорять?–думав я.–Коли вилізуть на світ Божий зі своєї вродженої несміливости з такою красивою рідною мовою?". Схоже, що у Відні процес рушив.

Українську мову в австрійській столиці тепер можна почути набагато частіше, ніж у Києві. Причому якісну українську, міцну і густу, як тутешня кава. Це, поза всякими сумнівами, мова дуже добре освічених і компетентних людей, переважна більшість яких вибрали волю і відмовилися жити в країні Януковича.

Так, це нова хвиля еміґрації. Тепер це не тільки наші заробітчани і не тільки студенти. Хоч і перші та другі є все ще дуже активним чинником і добре, що вони є. Але ці–не вони. І не туристи і навіть, прости Господи, не шопери і не баєри. Сюди потягнулася українська середня кляса. Якщо ви не вірите в її існування–поїдьте до Відня. Вони чудово виглядають і дуже красиво спілкуються, ви їх відразу зауважите.

Звісно, це наша середня кляса, а не австрійська. Тож за рівнем статків усі вони значно скромніші. Але це робить їх іще привабливішими–вони нікого не вдають, вони є собою, тобто вони правильні сучасні люди. Втрату цих людей ми відчуємо вже сьогодні-завтра. Наприклад, на виборах, у яких вони здебільшого вже не братимуть участи. Замість них на дільниці пошкандибають переважно ті, що хочуть лиш одного–отримати за цей громадянський вчинок свої 60 або 100 гривень. Таких в Україні, здається, більшає.

Зате з України виїжджають притомні. Ті, кому теперішня влада не залишає вибору. Власне кажучи, вона його нікому не залишає, проте ці відчули її на собі раніше. Талановиті лікарі, успішну практику яких намагаються дискредитувати. Малі та середні підприємці, що роками примудрялися вести свій бізнес успішно і чесно. Інженери, перекладачі, науковці, вчорашні журналісти.

Тепер вони всі тут, у Відні. Ходять на українські вечори, а в неділю до української церкви, п'ють віденську каву, дедалі менше цікавляться українськими новинами. А що ними цікавитися, коли їх усе одно немає? Схід усе одно переконано проголосує за свої „риґіони". Центр усе одно за свою гречку. Захід усе одно за якихось чергових неадекватів у вишиванках. Які вже там новини!

Вони все менше цікавляться своєю країною, бо надто вже вона цікавилася ними. Бандюки цікавились їхнім успіхом, податкова, міліція. Всім дармоїдам було до нього якесь діло. Потім вони просто приходять і силоміць відбирають у тебе все. Запроторюють у в'язницю, шиють одну справу за другою. А чи не показати б їм усім отакенний фак? Бувайте, дорогі шахтарські браття і сестри, цілуйте куди губами дотягнетеся свого Януковича!

І ось вони їдуть. Ті, хто встиг і хто ще встигає. Таким чином (можна б кисло пожартувати) українці повертаються до своїх історичних коренів, до своєї колишньої столиці, до свого рідного пісенного Дунаю. Матінко Австріє, приймайте блудних дітей!

А якщо без жартів, то до країни, в якій на них не полюватимуть головорізи. Тієї, де закон, порядок і певність. Тут вони знову зможуть відкрити свої авторемонтні сервіси, приватні клініки та правничі бюро, зайнятись улюбленими перекладами чи науковими дослідженнями. Відкрити з два десятки справжніх українських ресторанів. Заснувати з кілька десятків українських видавництв і часописів. І жити, повноцінно жити, а не виживати за рахунок визначеного їм бандитнею „прожиткового мінімуму".

Але чому я пишу про це в майбутньому часі? Воно вже ось, воно почалося. Ще не вмерла Україна–наші у Відні!

(ukr.net)

Зоряна ПАВЛЮК

МІҐРАНТІВ–УЖЕ ШІСТЬ МІЛЬЙОНІВ

Число еміґрантів з України досягло 6 млн людей, або ж сьомої частини всього нинішнього населення держави. Такі дані опублікувала Міжнародна організація з міграції. Відтік громадян з української держави відбувається, в основному, за рахунок студентів. Половина українських міґрантів–молодь віком до 35 років.

За три останніх роки кількість тих, хто бажає навчатися за кордоном, зросла на 10%. Про це повідомила Ґанна Уразова, консультант з освітніх програм однієї з освітніх агенцій. За її словами, найчастіше українські студенти обирають для навчання Британію, Канаду, Латвію, Литву, Польщу, США та Чехію. „Перш за все–через вищу якість освіти. Адже тут навчальні програми є актуальними й мають практичний характер".

Крім того, за словами Павла Розенка, експерта Центру Разумкова, Україна відлякує молодь низьким рівнем соціяльних послуг, недоступністю житла, відсутністю національного культурного простору та професійних перспектив. До того ж про довготермінову стратегію на українському ринку праці зараз ніхто й не говорить, зазначає експерт. Соціологічне опитування київського центру „Софія" свідчить, що понад половину молодих жителів України віком від 18 до 29 років готові еміґрувати. Середня зарплата в Україні–близько 370 ам. дол.–у числі найнижчих на пострадянському просторі, не кажучи про европейські країни.

ЮВІЛЕЙНА МАНДРІВКА

Перші пластові гуртки заснував Петро Франко, Іван Чмола і д-р Олександер Тисовський у Львові 1911 року, і весною 1912 р. пластуни в Академічній гімназії перші прийняли пластову присягу. Ця дата вважається днем народження Пласту, і цього року пластуни по цілому світі відмічували її збірками, зустрічами, святковими бенкетами й забавами. Завершилися ці святкування в серпні 2012 р., коли пластуни з цілого світу зібралися в колисці Пласту–у Львові, на Ювілейну міжкрайову пластову зустріч (ЮМПЗ).

Святкування в Україні проходили двома етапами. Перший (11 до 17 серпня) складався з мандрівок, передусім юнацтва й новацтва, по Закарпаттю, Карпатах, Прикарпатті й Поділлі, а для старшого пластунства й сеньйорату по Правобережжі й Прикарпатті. У тій мандрівці взяли участь сеньйори й сеньйорки з Австралії, Великобританії, Канади й України.

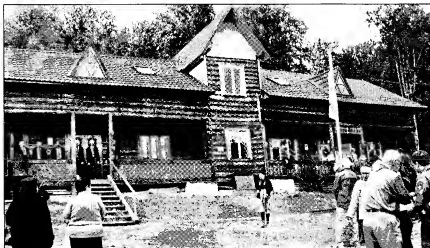
Мандрівка почалася в Києві 11 серпня до Канева, де мандрівники поклонилися Кобзареві й оглянули його музей. Наступного дня–Чигирин, де оглянули частково відбудовану гетьманську резиденцію. Поблизу реконструйовано церкву свв. апостолів Петра й Павла. Екскурсанти піднялися на гору, де була фортеця Дорошенка. У Суботові мала, але могутньо збудована церква св. пророка Іллі, в якій знаходиться саркофаг гетьмана Богдана Хмельницького. Урочище Холодний Яр тісно пов'язане з Гайдамаччиною. Також довго був центром боротьби з окупантами під час і після визвольних змагань у ранньому XX ст., бо тут ще довго існувала Холодноярська Республіка. У хуторі Буда власники ресторану „Дикий хутір" будують у козацькому стилі чудову церкву святого Петра Багатостраждального (Калнишевського)–останнього кошового отамана Запорізької Січі. Під час Другої світової війни в тому селі німці розстріляли 89 осіб, в т. ч. дитинку. Поблизу росте 1100-літній дуб.

Наступного дня зупинкою було село Шевченкове. Тут біля музею реконструйовано хату Шевченків, а недалеко могила Катерини Шевченко, матері Кобзаря.

Умань славиться дендропарком „Софіївкою", яку в XIX ст. руками своїх кріпаків збудував польський магнат на радість і втіху своїй дружині Софії. У Кам'янці-Подільському поза півостровом старого міста стоїть замок, який уживали як оборонну фортецю до кінця XVIII ст., коли перетворили його на тюрму. Тричі тут ув'язнено народнього месника Устима Кармалюка, й тричі йому вдавалося втекти з башти, яка сьогодні носить його ім'я.

Звідтіля пластуни переїхали до Хотина, де у вересні-жовтні 1621 р. біля стін фортеці відбулася битва, що заперечила уявну непоборність Османської Порти, бо 35 тисяч поляків під проводом польського литовського гетьмана Яна-Кароля Ходкевича і 40 тисяч запорожців під проводом гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного перемогли 200 тисяч турків і татар.

Переночувавши в Івано-Франківську, мандрівники подалися до урочища „Сокіл", де в міжвоєнному періоді практичним пластуванням гартувалися покоління пластунів. Цей табір подарував пластунам їх великий приятель і добродій Митрополит Галицький Андрей (Шептицький), і тепер він знову відбудовується зусиллями пластунів. Тут з'їхалися представники юнацьких куренів і новацьких гнізд на соборну Панахиду за полеглих пластунів, що „не зломили своєї присяги". Тоді посвячено копію першого пластового прапора й будівлі відбудованого табору-музею „Сокіл".

Відбудований табір на „Соколі"–за фінансової допомоги Крайової управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, США

По дорозі на „Сокіл" проїхали селом Небилів, звідкіля 1891 року виїхали Іван Пилипів і Василь Єлиняк до Канади. Наступна зупинка в Яремчі, біля водоспаду, де розташувалося безліч крамничок із сувенірами.

Звідтіля мандрівники попрямували до Ворохти оглянути приватний музей музичних інструментів Романа Кумлика. Остання зупинка того дня була в хаті „Тіней забутих предків" у Верховині, де Саркіс Параджан'ян, він же Сергій Параджанов, знімав свій знаменитий фільм тієї назви.

В останній день мандрівки заїхали до селища Вигода, де переїхали-

ся „карпатським трамваєм"–вузькоторовою залізницею, яку збудовано на початку XX ст. для транспорту деревини. Сьогодні її далі вживають. Звідтіля на гошівську Ясну Гору, де знаходиться василіянський монастир навколо чудотворної ікони Пресвятої Богородиці. Остання зупинка була біля цікавого геологічного явища „Скелі Довбуша".

Ще до формального відкриття в суботу 18 серпня вшановано співзасновника Пласту д-ра Олександра Тисовського „Дрота", першого начального пластуна Северина Левицького „Сірого" та пластунів, які „не зломили своїх присяг", згинувши в боротьбі за Україну.

Впродовж тижня юнацтво, яке було поділене на чотири великі підтабори, проводило різні зайняття.

Підготовано на основі репортажу Андрія Горняткевича

Оксана НАГІРНА

МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ – В РУКАХ ПЛАСТУНІВ!

Відзначення Ювілею „Пласту" увінчали прогулянка та конференція

За період свята учасники Ювілейних міжкрайових пластових зустрічей побували в чотирьох місцях–Золочівському замку, Шевченківському гаю, парку Погулянка та безпосередньо на території Духовної семінарії у Львові.

Пластуни також зустрілися з вихованцями навчально-реабілітаційного центру „Джерело". „Літня зустріч"–це вияв нашої вдячности та поваги, адже пластуни з Канади й інших країн уже багато років є нашими спонсорами та жертводавцями, саме завдяки цим людям відбулася реконструкція й добудова приміщення центру та провадяться програми для дітей і молоді з особливими потребами"–розповіли батьки дітей, які навчаються в „Джерелі". Під час зустрічі пластуни оглянули центр, познайомились із дітьми та молоддю, відвідали ярмарок творчости.

Кульмінацією святкувань стала Міжнародна конференція, учасники якої обговорили основні питання: „Пласт і суспільство та виховання громадянина в цьому суспільстві", „Візія „Пласту" в майбутньому, розвиток організації та її діяльність у світі й у країні", „Історія „Пласту". У заході взяли участь д-р Богдан Гаврилишин, Блаженніший Любомир Гузар, о. д-р Борис Ґудзяк, владика Гліб Лончина, академік Ігор Юхновський, д-р Любомир Романків і інші особи.

Отець доктор Борис Ґудзяк розповів про значення „Пласту" в його рішенні прийняти духовний сан: „Для мене „Пласт" був місцем, яке підігрівало моє бажання стати священиком… Наші табори, дрес-код, доволі складна фізична підготовка, розвинуті вимоги… Це є більше, ніж просто написані формули, які відчиняють нам двері у безмежність Божу. Я думаю, що ми маємо колосальну місію: у час віртуальних сто-

сунків, у час чимраз глибшої фраґментації суспільства й родини, попри ґлобалізацію,–відкритість, спілкування з Богом, різноманітні модернові пісні, тексти, забави, пережиття й передавання того, що символізує головні наші обов'язки, зокрема обов'язок бути вірним Богові,–це все для нас є вище покликання".

Блаженніший Любомир Гузар

Ігор Юхновський, перший держаний діяч України, який відкрито підтримував „Пласт" і всіляко сприяв йому, згадав у своєму виступі значення Помаранчевої революції, не оминув і гіркого політичного сьогодення України–закону про мови, назвавши його „найдурнішим серед усіх прийнятих в Україні", у чому його підтримав і Богдан Гаврилишин: „Мовний закон–найнебезпечніша річ. Він покликаний розколоти, навіть знищити окремі території України".

Владика Борис Ґудзяк

На думку п. Гаврилишина, найкраще протистояння цьому закону–повсюди говорити лише українською мовою. „Усюди говорімо виключно українською–усюди, усе і про все,–закликав д-р Гаврилишин.–Майбутнє України–і політичне, й економічне–у руках пластунів, а щоб увійти в парлямент, треба йти не осібно, а масово та працювати там на благо українського народу".

Під час конференції був репрезентований присвячений століттю „Пласту" Альманах, у якому зібрана цілісна історія пластового руху у світі. Як зазначив Роман Гриців, член головного виконавчого органу світового „Пласту", ця конференція зібрала людей, котрі справді багато зробили для розвитку організації, яких шанує „Пласт" і суспільство. Унікальний і знаковий момент полягає в тому, що всі ці люди зібралися в одному місці в один час–на відзначення 100-ліття „Пласту" в Україні.

Численні виставки, презентації, зустрічі–кожен охочий міг ознайомитися з організацією, її укладом, її завданнями й, основне, із її роллю в утвердженні й становленні української незалежності. Пізнавальними стали такі заходи, як виставка „Митрополит Андрей Шептицький і „Пласт", експозиція збережених в архіві унікальних документів і мате-

ріялів до історії становлення, розвитку та діяльности Національної скавтської організації України „Пласт". Без перебільшення, 100-літній ювілей „Пласту" святкував цілий Львів, і це не дивно, адже подібне може повторитися тільки через 100 років, і, дай Боже, щоби це дійство знову відбувалося у Львові. *(„Міст")*

ДОВІДКА:

В даний час всесвітній скавтський рух, до якого входить і український Пласт, налічує близько 40 мільйонів осіб в 217-ти країнах.

„Пласт"–скавтська організація України, мета якої сприяти всебічному патріотичному самовихованню української молоді на засадах християнської моралі, на свідомих, відповідальних та повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільнот, і на провідників українського суспільства.

Дата заснування „Пласту"–осінь 1911 р. Перша пластова присяга відбулася 12 квітня 1912 р.

Нині „Пласт"–найбільша та найстаріша українська скавтська організація, яка діє у багатьох країнах світу та об'єднує пластунів України й української діяспори. В Україні кількість пластунів складає 10000 осіб. Діє організація у 24 реґіонах України.

Заснував скавтський рух в 1907 році у Великобританії масон полковник сер Роберт Стівенсон Сміт Баден-Павелл. Ним у 1907 р. був проведений перший табір на острові Бравнсі (Великобританія), а в 1908 р. була видана всесвітньо відома книга Скаутінґ для хлопчиків. Роберт Стівенсон Сміт Баден-Павелл входить в „100 великих британців", згідно опитування BBC, яке було проведене в 2002 р.

Баден-Павелл з дружиною

В АНТАРКТИЦІ З'ЯВИВСЯ ПІК „100-ЛІТТЯ ПЛАСТУ"

Свого часу ст. пл. скоб Ігор Карабін, ВБ, у радіоінтерв'ю для Пластового Порталу висловив ідею, щоб у рамках святкування 100-літнього ювілею Пласту здійснити першопрохід і дати взятій вершині назву „100-ліття Пласту".

Ідея сама по собі є складною для реалізації, оскільки потребує значних коштів для організації та пошуку команди, спорядження, сплати різних „пермітів" (дозволів) тощо. Але, оскільки пластун–словний, то сказавши, мусить виконати обіцянку.

Щоправда, реалізувалася висловлена ідея на далекому від України континенті. Добрий друг Ігоря Карабіна, Ігор Дикий, здійснив такий першопрохід в Антарктиці, перебуваючи на українській антарктичній станції „Академік Вернадський".

Першопрохід відбувся на пік поблизу гори Демарія, що саме навпроти станції. Команда з шести осіб вийшла 5 лютого 2012 р. з мису Туксен (Cape Tuxen), протока Пенола. У складі експедиції було троє науковців-сезонників (так званий сезонний загін, що працює влітку): Ігор Дикий, Дмитро Шмирьов, Карел Янко (Karel Janko—представник Чехії, біолог) та троє зимівників—Артем Недогібченко, Денис Пишняк та Юрій Отруба.

Подаємо ексклюзивний коментар Ігоря Дикого про першопрохід:

„Так, насправді ми з хлопцями вийшли на невеликий пік на материку біля більш відомої гори Демарія. Ігор Карабін мене просив, якщо буде змога, здійснити подібний першопрохід і присвятити його 100-літтю Пласту. Однак через несприятливу льодову ситуацію ми два місяці не мали змоги вийти на материк і здійснити серйозні сходження, які були заплановані науковою програмою для збору зразків моху і лишайників у високогір'ї. А коли таки змогли пробитися через лід на материк з нашого острова, то вже не мали часу заходити далеко вглиб континенту, де є дуже багато серйозніших і цікавіших непройдених маршрутів та піків.

Але дане Ігореві слово треба було дотримати. Коли ми з хлопцями збирали матеріял по ґрадієнту висот, саме випала нагода вийти на невеликий пік біля Демарії, який знаходиться в стороні від цієї гори і на який ніхто раніше не ходив. Не ходили через перешкоду—вузьку перемичку над прірвою (над океаном), яка у вигляді тонкої „бритви"

з'єднує його з основним схилом. Але ми її пройшли. Це була лише одна „найскладніша" технічна ділянка, де довелося використовувати страховку. На вершині зробили тур з каміння і написали на сторінці з блокноту, що це пік „100-річчя Пласту" (двома мовами—українською та англійською), запакували це в капсулу (пластикову велику пробірку) та поклали в цей тур.

Тобто нічого особливо героїчного в цьому першопроходженні, на жаль, не було. Маю на увазі–не було жодної технічної складности. Але факт є фактом, що на цій вершині ми були вперше і вона розташована практично напроти нашої станції. А відтепер ще й носить назву–пік „100-ліття Пласту"!"

Інформацію подав Андрій Ребрик

Ігор ЧМОЛА

СПОМИН ПРО БАТЬКА – ІВАНА ЧМОЛУ ОДНОГО З ОСНОВНИКІВ ПЛАСТУ

Коли у червні 1993 року гостював я в Україні, у Києві показали мені один будинок. Та й сказали, колись був тут НКВД, згодом КҐБ, а сьогодні–Служба Безпеки України. Київ–увесь час ходить його вулицями чимало людей. Цікавим було те, що на хіднику біля цього будинку не було нікого, по другому боці вулиці рух був великий. Україна стала вільною. Однак, страх перед катами нашого народу ще живе.

І. Чмола в пластовому однострої

Коли прийшов день 22 червня 1941 року, перший день німецько-совєтської війни, раннім ранком збудив нас гук німецьких літаків-„мессершмітів". Я з мамою пішов до міста, розвідати, що діється. Нам казали, що це „маньоври". Коли ми вернулися до хати, по радіо промовляв закордонний комісар СРСР, Молотов. Свою промову закінчив словами: „Ворог буде побитий, перемога буде за нами".

Дві години пізніше на нашу вулицю заїхало вантажне авто. Висіло з нього четверо людей. Два пішло до хати проф. Дмитра Бурка, а два до нас. Сказали: „Підете з нами".

Батько поцілував маму в руки, потиснув мою руку й відійшов. Ми дивились через вікно. Йому і проф. Буркові сказали лягти на підлогу вантажного авта. Коли прийшли німці, ми пішли до будинку НКВД. Двері будинку були вже розбиті. В'язнів у тюрмі не було. На подвір'ї була купа вугілля. З-під неї розносився запах трупів. Була теж купа документів місцевого НКВД. Втікаючи, енкаведисти її підпалили. Місцеві люди гасили вогонь.

Два дні пізніше відкрили в цьому ж будинку двері до замурованої кімнати. А в ній біля двох сотень трупів, які згинули, коли забракло їм повітря.

Вже за часів ґорбачовської перебудови йшли розкопки біля будинку колишнього НКВД. Знайшли там біля 500 тлінних останків жертв енкаведистів. Викопали велику яму, зараз за мурами. Туди підводили свої жертви й стріляли їм в потилицю.

Місцеві часописи питали: ДЕ ВИ КАТИ НАШОГО НАРОДУ? А всі вони, з ласки президента України, живуть таки в Дрогобичі. Мають гарні пенсії і розкішні дачі на нашому прекрасному Підгір'ї. Коли принагідно зустрінетесь із консулом Української Держави у вашому місті,

запитайте: ЧОМУ ЦЕ ТАК? Чи нема справедливости в нашому світі?

Коли у 1993 році був я в Дрогобичі, біля будинку колишнього НКВД побачив напис: „Перехожий! Зупинись на мить і схили голову. Тут у 1941 році містилась катівня НКВД... Кров'ю невинних замордованих синів і дочок Дрогобиччини просякнуті мури цього будинку. Вона волає справедливості".

Усі жертви перепоховали на „Полі Скорботи" біля Старого Села. Була й труна ч. 13, ніби-то з тлінними останками мого батька–основника Пласту. Ніхто в Дрогобичі не знав, чи це правда?

Ви, мабуть, знаєте, що подібна доля зустріла теж і другого основника Пласту–Петра Франка. На щастя, осталися живими третій основник Пласту проф. Олександер Тисовський і Начальний Отаман проф. Северин Левицький-„Сірий Лев". Завдяки їм після війни відновився Пласт у Німеччині, а згодом у всіх поселеннях української діяспори.

Сьогодні дочекались ми і відновлення Пласту в Україні. І живе між ним пам'ять про замучених у катівнях НКВД основників українського Пласту.

* * *

Іван Чмола народився 1892 року в Солотвині, Богородчанського повіту. Дідуньо Симеон Чмола був суддею, бабуня Каролина з сім'ї німецьких львівських купців Бунцлів. Симеон одружився з вдовою свого приятеля Дольницькою Каролиною з трьома дітьми. Мій тато був у бабуні 12-ою дитиною, а його брат Іриней 13-ою. Із 13 дітей до дорослого віку дожило їх тільки троє, найстарший Володимир Дольницький і два наймолодші Іван і Іриней Чмоли.

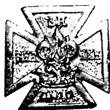
З розповідей тата пригадую собі: його перше ім'я було Олександер. Кликали його Олесем. Та якийсь дальший кревняк, Олександер Чмола, десь чимсь провинився. Закликав дідуньо тата і сказав йому: „Від сьогодні ти не Олександер, а Іван".

У їхній хаті, як і в більшості хат української інтеліґенції Галичини тих часів, розговірною мовою була польська. Одного дня прийшли до хати школярі Іван і Іриней і заявили: „Ми українці і в нашій хаті більше не будемо говорити по-польськи". Батьки послухали своїх дітей.

У активне громадське життя тато ввійшов ще в перемиській гімназії. Видавав він там підпільний патріотичний учнівський періодик українською мовою.

Закінчивши гімназію, тато вступив на філософський факультет Львівського університету. У шкільному році наука, літом мандрівки. Тато пройшов з приятелями всі наші Карпати. Грошей в студентів було обмаль. То ж доводилось проситись на нічліги до отців парохів. І розказував тато, як то отці не вірили, що зайшлі волоцюги студенти. Щоб переконатись, казали „Скандуй Ілїяду". І ще в 30-их роках скан-

дував тато по-грецьки цілі розділи „Ілїяди". Ще перед Першою світовою війною пройшов тато теж і всю Велику Україну.

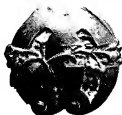

Пластова відзнака – Золотий Хрест Заслуги, яку здобув Іван Чмола

На загальнонаціональну арену ввійшов у Львові двома ідеями. Перша–для відродження державного життя потрібно свого війська. Друга–створення першого українського студентського гуртка скавтінґу. Разом з професором Олександром Тисовським та Петром Франком тато вважається одним з трьох основників українського Пласту.

Дві ці ідеї дуже скоро поширились по цілій Галичині. По селах і містах творяться пластові гуртки й курені, як теж військові гуртки „Соколів" і „Січей". Напередодні Першої світової війни виступили вони зі зброєю в руках на крайовому здвизі у Львові.

Коли розпочалася війна, Галичина була вже готовою до створення своїх військових відділів. Тато вступає до Леґіону Українських Січових Стрільців, і хоч ніколи у справжньому війську не був, одержує військовий ступень четаря. Воювати довелось йому недовго, бо вже в 1915 році попадає до російського полону й перебуває в околиці Саратова.

По лютневій революції 1917 року тато переїжджає до Києва. Тут стає одним із ближчих співробітників полковника Євгена Коновальця при створенні київських Січових Стрільців. Є в нас медаля-відзнака–сьогодні одинока в світі. На правій стороні грона і листки калини, на лівій напис: „Рада Січових Стрільців–Іван Чмола".

Стрілецька відзнака – Рада Січових Стрільців з років 1918-1919, яку здобув Іван Чмола

Після повороту Центральної Ради до Києва в 1918 році, тато командував урочистими похоронами крутянських героїв.

В часах гетьманату Січових Стрільців вислано до Білої Церкви. За Директорії Січові Стрільці розрослись до корпусу. Тато одержує завдання заснувати запасну кадру корпусу в Кам'янці Подільському. Щоб задовільно вив'язатись зі свого завдання, викликав собі на допомогу молодшого брата Іринея, що був штабовим старшиною австрійської армії.

Моя мама Ганна Мокроус походила, як гордо заявляла, з роду чернігівських козаків. Батько мами, Гнат Мокроус, був фахівцем цукроварства. Працював заступником директора з цукроварень українського мільйонера Харитоненка в селі Пархомовка на Харківщині. У свідомій українській родині Мокроусів було два сини і чотири дочки. Всі вони одержали вищу освіту. Старший брат Павло цікавився бан-

дурою, дружив зі сліпими бандуристами-кобзарями, гуртував їх і їм влаштовував концерти по різних містах. Молодший брат Петро став моряком і з часом дослужився ступеня капітана пароплава.

Ганна Мокроус

Мама закінчила середню освіту в Охтирці. На вищі студії записалася на комерційний відділ київського університету. Була активним членом української студентської громади. В роках Першої світової війни вела дитячий садок, працювала медсестрою у військовому шпиталі.

У столиці відновленої Української Держави стала працювати в одному з державних міністерств. Там познайомилась з галичанами, старшинами Січових Стрільців. Іван Чмола гостював у хаті Мокроусів у Пархомовці й вони покохалися. Програна війна і відворот українських військ на захід поставили між мамою і татом кордон.

Тато ніколи не капітулював. Нелеґально дістається він до Києва, забирає маму і разом переходять кордон до Румунії. Румуни в цей час обсаджували дороги овочевими деревами. Тато заробляв, копаючи ями під дерева. Опісля через Прагу переїжджають до Відня.

Тато ніколи не був членом УВО чи ОУН. Ще тоді в Відні полковник Коновалець сказав: „Твоє місце, Іване–праця серед молоді".

З Відня вони переїжджають до Галичини. Спочатку опиняються в Рогатині в гостинній хаті старих друзів тата Ратичів. Тут і одружуються в 1921 році. Тато одержує працю вчителя гімназії „Рідної Школи" в Яворові. Рівночасно продовжує студії у Варшавському університеті, закінчивши дипломовою працею про геологічну структуру Карпат. Щоб заробляти на прожиток, тато ще взяв обов'язок управителя бурси, а мама заряд бурсацької кухні.

І мама, і тато зразу включились у життя яворівської громади. Тато основує яворівський Пласт. З питомою йому енерґією веде перший табір пластової молоді високо в горах, над місцевістю Кам'янець. Разом з проф. Северином Левицьким йдуть вони до Митрополита Андрея Шептицького: „Відпустіть, Ваша Екселенціє, поляну Сокіл на місце пластових таборів". Незабутня благородна усмішка святця і відповідь: „Віддаю Вам бажану поляну на 100 років за одного золотого винайму". Народні майстри ставлять курені, кухню, залю. Все решта виконується кожного року таборовиками. Комендантом хлоп'ячих таборів кожного року–скавтмайстер Іван Чмола. Пластові табори тих часів–це дуже гострі кількатижневі військові вишколи.

Пласт широкою сіткою охоплює західноукраїнські землі. В Остодорі постає перша оселя для таборування новацтва. Тато стає курінним 1-го куреня пластунів-сеньйорів ім. Степана Тисовського і комендантом першого табору пластунів-сеньйорів у Підлютім. Пласт нагороджує тата медалею „За значне діло" і відзнакою „Сфастика заслуги". Оцю останню відзнаку популярно звали тоді „свиставкою заслуги".

Польська влада, як може, старається перешкодити розвиткові Пласту. Коли в наскоку боївки ОУН на пошту в Городку Ягайлонськім гине один з бойовиків у пластовому однострою, влада забороняє дальшу діяльність Пласту і починає нагівку на чільних пластових діячів. Тата арештують. Перших кілька місяців „сидить" він у яворівській „Івановій хаті". Була це звичайна хатина. Сторожа, хоч і поляки, була дуже вирозуміла, а по-друге були це наші сусіди. Дозволяли татові приходити до хати, також і ми відвідували тата. У цій „Івановій хаті" тато навчився ремесла оправи книжок.

По кількох місяцях тата перевезли до тюрми в Перемишлі. До судової розправи не дійшло, бо не було доказів провини. По 20 місяцях вернув тато до Яворова. Привіз з собою вирізьблені власною рукою дерев'яні шахові фіґури.

Влада не дозволила татові навчати в яворівській гімназії. Батько став учителем гімназії „Рідної Школи" в Дрогобичі.

1939 рік–польсько-німецька війна. На третій день війни тата арештують. Приходять більшовики. У перших днях жовтня тато вертає додому з Берези Картузької, худий, як соломинка. Надходять важкі роки більшовицької окупації. Тата назначають завпедом десятирічки ч. 1. Мама вчить у школі російську мову. Вчать ранком і вечорами, підчас шкільного року і на канікулах. У травневі дні на площі ринку великі знімки обласних ударників, між ними і знімки ударника „учоби" Івана Семеновича Чмоли. Але кожна медаля має дві сторони. Що тижня тато мусить голоситися до місцевого НКВД. Там на столі пропам'ятна книга УСС, відкрита на сторінці, де світлина Івана Чмоли. Намовляють до співпраці. Треба було теж їздити на виклики НКВД до Києва і Москви. Повернувшись, розказував про прекрасні вистави в театрі і балет, а на запити мами, як було на допитах НКВД, відповідав: „Чим менше знатимеш, тим краще буде для тебе".

Влітку 1940 року тато рішився втікати на захід. Поодиноко, різними дорогами дістались ми до одного села біля Турки, до осередкового провідника клітини ОУН. Ранком привели до нас якусь людину і сказали: „Він перевезе вас через кордон". Переходили ми через Турку й інші прикордонні села й опинились в якомусь рідкому ліску. Там наш провідник попросив у тата грошей, бо мовляв, мусить щось залишити жінці. Пішов й не вернувся. Ми рішили вернутися. Під вечір зайшли до селянської хати і попросили харчів і нічлігу. І відповідь селянина-

бойка: „Знаю, що можуть прийти до мене з псами по ваших слідах, але бачу, що ви в біді, заходьте, чим хата багата, тим рада". Тато потім мусив оправдуватись, чому в означений день не зголосився на перепити до НКВД.

Мама в роках Другої світової війни працювала завідуючою крамниці „Народної торгівлі" в Дрогобичі. Мій старший брат Тарас і я пішли до Дивізії „Галичина", в якій стали хорунжими, закінчивши старшинську школу. Мама через Криницю, Словаччину виїхала до Відня, де нею заопікувалась д-р Богданна Салабан. Разом з Ставничими переїхала до Баварії. Весною 1950 року поселилась в Боффало, НЙ, з синами. Мама працювала помічницею медсестри в шпиталі, купила собі власне авто та тішилася внуками, розвела городець за хатою, перед хатою щороку цвіли розкішні чорнобривці.

Мама померла на рака 3 січня 1978 року. До останніх днів свого життя вірила, що для Івана Чмоли немає нічого неможливого, що одного дня приїде він до неї і разом розведуть ферму срібних лисів.

Василь ШПАРИК

СТОРІНКИ ГЕРОЇЧНОЇ БОРОТЬБИ

Українська Повстанська Армія–унікальне явище в новітній історії України. Це–феномен Другої світової війни, тому українське суспільство зацікавлене у вирішенні проблеми про діяльність Організації Українських Націоналістів (ОУН) та її збройного формування–Української Повстанської Армії (УПА).

З'ясування ролі і місця ОУН і УПА в новітній історії України залишається досі не врегульованим, хоч, здавалося б, в умовах незалежної Української держави це не повинно бути проблемою. Проте дається взнаки багаторічна радянська пропаганда, яка за будь-що намагається очорнити справедливу боротьбу ОУН і УПА за незалежність України.

Вивченням цього питання зайнялася і Верховна Рада України, на вимогу якої надходили відповідні офіційні дані і погляди. Нашу увагу привертає Довідка Інституту історії України Національної академії наук (НАНУ) „Проблеми історії ОУН-УПА". Наводячи досі невідомі дані, науковці здебільшого намагаються викласти основне на архівних документах бачення цієї проблеми. Тут хотів би зупинитися на періоді Другої світової війни і шість років після неї, а в загальному на „радянському" періоді, який в основному фіґурує у Доповіді НАНУ, тобто в 1944-1951 роках, які згідно з Постановою Кабміну України №63 від 8 лютого 1994 року вважаються „періодом бойових дій з повстанцями", за що радянським учасникам надано Законом України „Про статус ветеранів війни, ґарантії їх соціяльного захисту" статус учасника бойових дій. До речі, чи не вони за понад півстолітній час не дають можливости примирити учасників з обох боків невидимого фронту боротьби?

Історики стверджують, що діяльність УПА в період німецької окупації була, безперечно, антинімецькою. Це підтверджують як архівні документи, так і масові факти збройного опору окупантам. При цьому, чим більшим були насилля і терор, тим більший і масовіший був опір українського населення, що його уособлювала УПА.

Зі вступом Червоної армії на західноукраїнські землі Українська Повстанська Армія, виконуючи вказівки Центрального органу ОУН(б) та настанови III Надзвичайного великого збору ОУН (серпень 1943 р.), цілковито зосередилася на збройній протидії фронтовим з'єднанням Червоної армії та радянським партизанам. Нерівні бої та сутички з реґулярними військами тривали і після проходження основних сил діючої армії.

Боротьба УПА з органами радянської влади не припинялася і після закінчення німецько-радянської війни. Навпаки, вона ще посилилася, що стало реакцією населення, як зазначають історики, на „вияв граничної жорстокости, навіть садизму, мародерства, моральних знущань над населенням. Ще довгих шість (!) років офіційно тривала ця сповнена героїзму боротьба.

Ареною кривавої боротьби, як зазначається у Довідці НАНУ, стала величезна територія, принаймні, 10 областей загальною площею в 150 тис. кв. км, на якій проживали 15 мільйонів населення. А ще треба мати на увазі, що УПА вела активні бойові дії на українських етнічних землях, що відійшли до Польщі–Лемківщині, Перемильщині, Ярославщині, Холмщині, Підляшші.

Отже, є всі підстави вважати, що органи держбезпеки і радянської влади діяли під керівництвом комуністичної партії. Всі вони однаково відповідальні за геноцид української нації, у даному разі–на західних землях.

Постає запитання: що мали робити українці західних областей, коли їх намагалися позбавити всього, чого вони спромоглися дуже важкою працею? Коли арештовували кожного, хто, на думку „визволителів", міг думати не так, як нав'язувала більшовицька пропаґанда? Тим паче, що арештовані пропадали без сліду. Коли чинилися масові зґвалтування, коли зовсім не навчених і не озброєних чоловіків і навіть підлітків без будь-якого формального призову кидали в окопи, де вони з однією гвинтівкою на кількох мали протистояти німецьким танкам-„тиграм" і „пантерам", а фактично, радянська тоталітарна система чужими руками „позбувала небажаних опонентів".

Отже, доведені до відчаю люди не мали іншої альтернативи, як боротьба.

Оцінюючи діяльність ОУН-УПА, треба пам'ятати, що вони боронилися на своїй, рідній землі, що захищали від насилля і терору своїх батьків і дітей. Керівних та відповідальних працівників (а це були всі, починаючи від районної ланки) добирали в інших областях України та східних районах СРСР і їх орієнтували на вживання „брутальних, жорстких аж до репресій командно-натискових методів, а місцеве середовище розглядати як однозначно вороже". Чи личило б волелюбному народові не боротись аж до смерти, якщо було зрозуміло, що смерть йому ґарантована в більшовицькому ярмі?

Історики НАНУ ставлять риторичне запитання: на що розраховували ОУН-УПА втягуючись до затяжної, кривавої війни в краю? Вони, науковці, мабуть, не позбулися цілком радянського бачення проблеми і „злегка кивають" у бік США та Англії. Та як можна повірити в будь-яку допомогу повстанцям? З боку зовнішніх сил, якщо „залізна завіса" була така щільна? УПА не могла б вистояти проти такого

гіганта, як СРСР, і місяця, якби не мала всенародної підтримки. Повстанці, як і переважна більшість населення, вважали, що український народ, який зазнав надто великих втрат у боротьбі з німецьким окупантом, має незаперечне право на вільний і незалежний розвиток у своїй національній державі. Вони справедливо вважали, що УРСР– лише адміністративно-територіяльна одиниця (свого роду царська генеральна губернія) Російської імперії, що виступала під політичним псевдонімом „СРСР".

Повстанці не вважали себе громадянами СРСР, тому не могло бути й мови про якусь „зраду батьківщини", вони вірили, що після війни не буде змови між переможцями про поділ Европи і світу на „сфери впливу", як це зробили напередодні війни Гітлер і Сталін. На жаль, сценарій повторився, „великі цього світу" наче забули про право народів на самовизначення. В результаті, як підкреслюють історики НАНУ, маємо „найтяжчу, найтрагічнішу сторінку української історії". Цю, як вважають, „надзвичайно складну, заплутану, політизовану і хворобливу проблему" треба вирішити.

Василь ШПАРИК,
помічник-консультант народного депутатата
України І. Осташа в 1994-2006 роках.

Олексій ГАЙ

КОДОВА НАЗВА–„ЗАХІД"

21 жовтня 1947 року органи МДБ провели
масову депортацію населення Західної України.

Підготовка до цієї операції тривала півроку. Причини її проведення були чітко озвучені Микитою Хрущовим на засіданні секретарів обкомів і начальників обласних управлінь МДБ 23 квітня 1947 року у Львові: „Ганьба нам, уже два роки Шухевич сидить у нас, і не можемо з ним впоратися". Отже, головним завданням операції було ослабити український визвольний рух у Західній Україні.

Із цією метою генерал Олександер Воронін, начальник Львівського обласного управління МДБ, запропонував позбавити УПА підтримки місцевого населення шляхом його масової депортації. Цю пропозицію підтримав Лазар Каганович, підкреливши, що саме такий перебіг подій пришвидшить „остаточну радянізацію в західних областях". Усі ці рішення ухвалювалися під гаслами боротьби проти „украинско-фашистских коллаборантов" або „банд украинских националистов".

Операція „Захід" розпочалася 21 жовтня 1947 року, о 6.00. Той день був надто холодним, навіть як для пізньої осені: сніг у районі Надвірної та Жаб'я (тепер Верховина) випав заввишки до двох метрів. Серед десятків тисяч людей, яких у товарних вагонах, наче худобу, везли до

Сибіру, забившись у куток, сиділа жінка (її ім'я залишилося невідомим). Уранці, розповідала вона, до неї вдерлися озброєні вояки МДБ і вигнали з хати, навіть не дали змоги взяти із собою теплий одяг. Відпровадили разом з іншими односельцями до залізничної станції та загнали у вагони. Під час зупинки на станції Остріг їй удалося вирватися з рук працівників МДБ і втекти. Проте її впіймали й, попри відчайдушний опір, повернули у вагон із виселенцями. Хто знає, скільки їх тоді згадувало про поширювані повстанцями листівки з попередженням: „Ховайтеся! Біда! Вас виселять!"..

Масові депортації прокотилися Львівською, Тернопільською, Станіславською, Дрогобицькою, Волинською, Рівненською та Чернівецькою (тут вона тривала до 23 жовтня) областями. Протягом цієї доби було виселено 26 644 родини „активних націоналістів", що становило 76 192 особи, із них 18 866–це чоловіки, 35 152–жінки, 22 174–діти. На цих людей чекала нелегка доля–працювати в копальнях Челябінська, Молотовська, Караганди та Красноярська або в колгоспах Омська. Протягом довгої дороги на північ 875 особам удалося втекти з ешелонів, але 515 із них було схоплено, про долю інших–не відомо.

Серед гасел, якими прикривали свої вчинки карателі, були заклики до боротьби проти ворогів трудящого класу–куркулів. Згідно із цим, майно виселенців було конфісковане та передане в державну власність–у колгоспи. Проте навіть радянська статистика спростовує інформацію про великі багатства західноукраїнських селян. Приміром, у Дрогобицькій області було конфісковано 3 462 житлових будинків з присадибними господарствами, 835 залізних плугів, 55 дерев'яних плугів, 889 залізних борон, 561 залізний віз, 205 дерев'яних, 1 559 коней, 4 334 корови, 1 215 свиней.

Із цих даних стає зрозуміло, що на одне домашнє господарство припадало по одній (зрідка дві) корови, 22% із цих господарств мали по двоє коней (так само як і возів) і лише 35%–по одній свині, 25-26% господарства володіли знаряддями рільництва (плуги та борони). Отже, це були незаможні селяни, що після війни тяжкою працею спромоглися лише на дрібку покращити своє матеріяльне становище, як одразу ж владою „захисників трудящого класу" були оголошені ворогами народу.

Загалом протягом 1944-1953 рр. із Західної України радянською владою було виселено 203 тисячі осіб. Кожен четвертий із депортованих загинув на чужині від голоду, холоду, епідемій та непосильної праці.

Операція „Захід" стала найбільшою депортацією, котра значно ослабила позиції українського визвольного руху в реґіоні. І відтоді розпочинається поступовий процес трансформації УПА у збройне підпілля.

(„Міст")

Володимир В'ЯТРОВИЧ

ЯКБИ НЕ БУЛО УПА

В. В'ятрович

Історики однаково не люблять обидва питання: „що буде" і „що було б, якби". Історія має справу тільки з об'єктивною реальністю і тому намагається відповісти лише на питання „що було".

Для цього дослідники викопують приховані та забуті факти, намагаються зв'язати їх між собою і таким чином не лише відтворити минуле, але й відповісти на питання „чому було саме так". У сімдесяту річницю створення УПА як історик можу відповісти на питання, що було сімдесят років тому.

Доведений до відчаю різними окупантами український народ взявся за зброю, аби захистити себе. Тисячі юнаків і дівчат кидали своє звичне буденне життя і „йшли до лісу" захищати Україну. В цьому слові для них злилися їх рідна хата, село, весь рідний край, врешті, мрія про життя у вільній незалежній державі.

Порив підхопили ті, хто не побоявся взяти на себе відповідальність у цей страшний момент–члени Організації українських націоналістів.

Вони багато говорили і писали про необхідність піднятися на боротьбу за створення своєї держави, вони виховали на цьому ціле покоління молоді. І, коли настав час перейти від слів до справ, вони здійснили перехід, який чітко розділяє політикана від того, хто може стати національним провідником. Їх рішучість і організованість перетворили народне збурення у чіткий механізм підпільного руху на передньому краю якого була Українська повстанська армія.

Механізм, який діяв ефективно понад десять років і протистояв найпотужнішим імперіям того часу. Сто тисяч вояків УПА, сотні тисяч тих, які забезпечували їх боротьбу, мільйони тих, хто їм співчував та підтримував–це те, що було, що почалося сімдесят років тому у волинських лісах.

А тепер не як історик спробую уявити, що було б, якби не було УПА. Очевидно, шалена німецька окупаційна політика все одно штовхнула б на стихійний спротив чимало українців.

Проте без розгалуженої підпільної мережі ОУН його швидко зламають: люди без досвіду організаційної роботи та підпільної діяльности–легка мішень для нацистських каральних органів.

Придушення спротиву було б по-німецьки страшним, щоб інші назавжди запам'ятали безглуздість таких спроб. І ті, інші, напевно, таки запам'ятали б: найкращий спосіб вижити–це не висовуватися, найкращий спосіб захистити себе і своїх рідних–це покірність окупантові.

А тому здавали б на потребу німцям останній шматок хліба, відібраний у власної дитини, спокійно сідали у вагони, що відправляли східних рабів на роботи до Райху. Так краще, так можна вижити.

А потім, коли прийдуть інші окупанти, нічого не доведеться змінювати, адже покірність оцінять і совєти. Для остаточного доведення новій владі своєї лояльности періодично треба буде здавати когось зі своїх, українців. Та хіба ж це проблема? Адже за таких умов вже немає своїх–кожен сам за себе. Тим паче, немає якихось українців, а якщо є, то всі вони зрадники і коляборанти. „А я не такий, я ваш, совєтський! І на доказ своїх слів можу показати вам тих, інших".

Поодинокі вияви спротиву та особистої гідности легко ламаються репресивною машиною, виправляються всесильним ҐУЛАҐом, якому тепер не загрожує страшна бандерівська бацила спротиву. Не було УПА, то ж не буде повстань Норильська, Кенґіру, Воркути, які переламали хребет табірній імперії. І „черный флаг с кровавой полосою" не майорітиме над табірною вишкою як символ тріюмфу силу духу.

Через роки, коли ті ж табори поповняться новим поколінням інакодумців-дисидентів (якщо вони з'являться), їх буде перемелено у попіл, як їх попередників з ґенерації Розстріляного відродження.

І навіть, якщо у 1991 році Радянський Союз таки розвалиться через внутрішню слабкість і на його руїнах постане незалежна держава під назвою Україна, її сприйматимуть лише як геополітичне непорозуміння, яке слід усунути.

Україна без УПА, без бандерівців, які стримували нацистський та сталінський терор, а згодом розвалили імперію ҐУЛАҐу, без дисидентів, які від них підхопили естафету боротьби за незалежність, без масового національно-демократичного руху кінця 1980-х–початку 1990-х, без Шухевича, Стуса, Чорновола–така Україна буде лише тимчасовою країною. Без пам'яті про повстанців 1940-х років до наших днів не дожила б пам'ять про повстанців 1920-х, про Холодний Яр та спротив напередодні Голодомору–ми мали б лише довгу історію покори нашого народу.

Точніше не мали б ні історії, ні народу.

Тому тим, кому заважає демократична сильна незалежна Україна так важливо знищити історію УПА, розірвати неперервний ланцюг боротьби українців за свободу. Тому так важливо для нас зберегти цю історію. Влада може викреслити повстанців із підручників історії, але якщо вони житимуть в нашій пам'яті, вони не зникнуть з історії.

Вони повернуться в країну, яка буде варта їх подвигу. В країну, яку нам ще лише належить збудувати. В країну, яку ми зможемо гордо вітати повстанським привітом „Слава Україні!".

Володимир В'ятрович –український науковець-історик, публіцист, дослідник історії визвольного руху, громадський діяч.

„УПА БОРОЛАСЯ ЗА ПРАВА ЛЮДИНИ"

Колишній предстоятель Української греко-католицької церкви Любомир Гузар назвав Українську повстанську армію позитивним прикладом боротьби за права людини супроти злочинної влади.

Про це він заявив у інтерв'ю газеті „День": „Наприкінці 1920-х років у східних областях України, не на Галичині, бо Галичина була під Польщею, відбулося чотири тисячі сільських повстань проти насильницької колективізації,–сказав Гузар.–Люди боронили своє життя, свою екзистенцію. Чи мали право? Так, мали право".

„Є ще позитивний приклад–наша УПА. Її саме ім'я говорить за себе–„Українська повстанська армія". Вона повстала проти окупантів: проти німців, а головне–проти НКВД. УПА повстала, щоб боронити права людини".

За словами владики Гузара, коли „якась влада, якийсь уряд починають дуже драстично відбирати в людей їхні права, люди мають право боронитися".

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК ВІДЗНАЧИВ 70-РІЧЧЯ УПА

14 жовтня в Івано-Франківську з нагоди 70-річчя Української повстанської армії на куполі міської Ратуші вивісили прапор УПА і урочисто відкрили пам'ятник борцям за волю України.

Посвячення монумента в Івано-Франківську.

На церемонію відкриття прибули церковні процесії з хоругвами, священики відслужили поминальну панахиду за загиблими земляками, які воювали за незалежність України, і освятили пам'ятник. Імена загиблих, які стали відомі дослідникам, були згадані в молитві. Всього відомо про 60 дівчат і юнаків, які загинули в боротьбі за свободу. Пам'ятник урочисто відкрили голова Братства ОУН-УПА Карпатського краю Фотій Володимирський, голова обласної ради Олександр Сич, міський голова Івано-Франківська Віктор Анушкевичус, народний депутат України Зіновій Шкутяк.

На монументі зображено чотири скульптури, які символізують: січового стрільця, вояка Української повстанської армії, бійця української дивізії „Галичина" і політв'язня, який „рве свої кайдани".

Потім центральними вулицями Івано-Франківська пройшов Марш слави Української повстанської армії.

У КИЄВІ та ЛЬВОВІ ВІДСВЯТКУВАЛИ РІЧНИЦЮ УПА

З нагоди 70-річчя Української повстанської армії (УПА) 14 жовтня в центрі Києва зібралося близько десяти тисяч прихильників УПА–увесь сквер Тараса Шевченка заполонили люди. Прихильники Всеукраїнського об'єднання „Свобода" під час ходи до Михайлівської площі спалили прапори Комуністичної партії України (КПУ) й Партії реґіонів (ПР).

У відповідь прибічники КПУ провели антифашистську акцію в Києві, біля пам'ятника Леніну. На альтеративну акцію зібралося до сотні прихильників комуністів, лунали військово-патріотичні пісні, відбувалися виступи зі закликами не допустити фашизму в Україні.

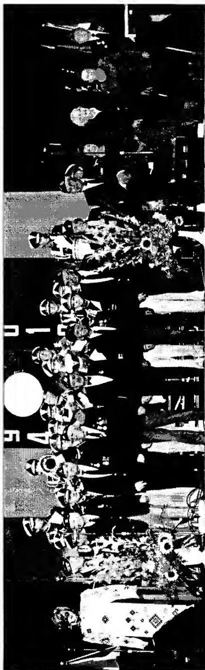
У Львові приблизно 2 тис. осіб узяло участь у Марші слави УПА, який пройшов центральними вулицями Львова. На чолі колони крокували ветерани УПА з букетами квітів. За ними кілька десятків членів скавтської організації „Пласт" несли портрети командирів УПА–вихідців із „Пласту".

Далі в одностроях УПА й зі зброєю в руках ішли члени громадської організації „Пам'ять", яка займається пошуком поховань часів Другої світової війни, а також бере участь у різних історичних реконструкціях подій того часу.

НАШІ ГЕРОЇ. НАША ПАМ'ЯТЬ

14 жовтня 2012 року в Українському Культурному Центрі в Торонто урочисто відзначено Свято Покрови–Свято УПА і вшановано присутніх ветеранів. Добірна мистецька програма з участю сумівської оркестри „Батурин" під керіництвом Петрусі Чорнописької, чоловічого квартету, декляматорки Надії Козак, співака з України Василя Дунця, хору „Оріон" під мистецьким керівництвом Ігоря Магеги (концертмайстер Наталія Колач), солістки Марини Чиженко (коцертмайстер Наталія Чернова), молодіжного ансамблю „Пролісок" під мистецьким керівництвом Олесі Коник (музичний супровід Михайла Романюка) і доповідь історика з України Руслана Забілого гідно вшанували тих, хто боровся і життя своє віддав за волю України. 70 років від часу створення Української Повстанської Армії–відходять у вічність борці, але вдячні нащадки у Канаді пам'ятають про своїх оборонців, про своїх Героїв.

Свято влаштувала Конференція Українських Державницьких Організацій метропольного Торонта, під патронатом КУК, і за щедрою підтримкою Фундації „Будучність". Взяло участь понад 500 осіб.

У першому ряді воїни УПА (зліва): Микола Кошик, Микола Кулик, Іван Росіл, Максим Вовк, Роман Завадський, Василь Кушнір, Осип Жигар, Петро та Андрій Потічні, Ярослава Клебан, Катерина Лялюк (з Рочестер, НЙ, США). Парані Грицай нема на світлині.

У КАЛУШІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК РОМАНОВІ ШУХЕВИЧУ

30 червня 2012, в Калуші Івано-Франківської области було урочисто відкрито пам'ятник Роману Шухевичу. Церемонія була приурочена до 105-річчя від дня народження головнокомандувача УПА.

Пам'ятник освятили митрополит Івано-Франківський і Галицький Української православної церкви Київського патріярхату Іоасаф та єпископ-емерит Івано-Франківської митрополії Української греко-католицької церкви Софрон Мудрий.

Крім пам'ятника, у вищезгаданому селі Княгиничі 30 червня 2007 року був відкритий будинок-музей Шухевича.

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика

КОНКУРС ІДЕ ПО УКРАЇНІ

Як і плянувалося, в День української писемности, 9 листопада, у Рівному було офіційно відкрито XIII Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика.

До цієї дати було одержано привітання від Світового Конґресу Українців, в якому було зазначено: „за час свого існування Міжнародний конкурс з української мови, заснований відомим канадським меценатом українського походження Петром Яциком, поширився як в Україні, так і в багатьох країнах проживання української діяспори, набувши статусу масштабного національного проєкту. Великою заслугою в цьому є бажання українських студентів та школярів пізнати глибину української мови, а також самовіддана праця організаторів і меценатів конкурсу та подвижницька роля батьків і вчителів, які прищепили любов до рідного слова.

Символічно, що кожного року конкурс з української мови розпочинається в День української писемности і мови. Українська мова є рідною для мільйонів українців, що проживають як в Україні, так і далеко за її межами. Будучи найціннішим духовним скарбом нашого народу, українська мова виконує ролю у зміцненні української державности, збереженні національної ідентичности та консолідації світового українства. Саме тому Світовий Конґрес Українців надає особливої уваги розвитку української мови в діяспорі та в Україні, а також рішуче протистоїть русифікації, яка становить серйозну небезпеку для майбутнього української мови як єдиної державної".

Спеціяльне привітання організаторам та конкурсантам надійшли від голови Рівненської облдержадміністрації – Василя Берташа та від голови Рівненської обласної ради – Юрія Кічатого, а начальник управління освіти і науки облдержадміністрації – Іван Вєтров, відкриваючи урочистості в обласному музично-драматичному театрі, наголосив: „освітяни, учні, студенти Рівненщини раді вітати урочисте зібрання, приурочене відкриттю XIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Бажаю вам висоти і міцности духу, миру і згоди, здоров'я і благополуччя, аби шанувати Слово, аби бути в віках!".

Із вітальними словами до учасників заходу виступили: архиєпископ Рівненський і Острозький Української Православної Церкви Київського Патріярхату Іларіон, заступник голови обласної державної адміністрації Олексій Володимирович Ґубанов, віце-президент Ліґи українських меценатів Михайло Васильович Ватуляк, доктор філологічних

Юні таланти Рівненщини демонструють своє мистецтво

Зі словами привіту зі сцени театру виступає член Опікунської ради конкурсу, доктор філологічних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка Микола Григорович Жулинський

наук, професор, академік НАН України, директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка, член опікунської ради конкурсу Микола Григорович Жулинський, заступник голови наглядової ради Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика Іван Феодосійович Корсак, доктор економічних наук, професор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Юрій Миколайович Сафонов, представник Ліги українських меценатів, голова правління Рівненської організації Національної спілки письменників України Лідія Гуріївна Рибенко, переможець IV етапу VIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, викладач гуманітарного факультету, аспірант Національного університету „Острозька академія" Вікторія Назарук.

Переможці та призери усіх попередніх конкурсів були нагороджені спеціяльними дипломами за підписом Президента Ліги українських меценатів Володимира Загорія, Голови журі конкурсу Павла Гриценка та Голови Координаційної ради конкурсу Михайла Слабошпицького, а також цінними подарунками та бібліотечками. Такі ж нагороди одержали і вчителі, чиї вихованці досягли успіху у мовному марафоні.

По завершенню урочистої частини свята відбувся концерт та покладання квітів до пам'ятника Тараса Григоровича Шевченка переможцями Конкурсу різних років.

Прес-служба Ліґи українських меценатів

* * *

Пожертви з-за кордону можна слати через фірму „Міст", на ім'я голови Координаційної ради Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика, Михайла Слабошпицького (треба його про це повідомити: тел. 44-230-81-19 або e-mail: lum2003@ukr.net)

Адреса: 01034, Київ-34, вул. Ярославів Вал, 21Є, офіс 57.

„ЦЕРКВА МУСИТЬ ДАТИ СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВУ ЯКІР І КОМПАС"– Блаженніший Святослав до католицьких єпископів Канади

У вівторок, 25 вересня, у м. Сейнт Ґабрієл у Канаді Блаженніший Святослав (Шевчук), Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви, промовляв до католицьких єпископів Канади, котрі зібралися на своє річне засідання біля Монтреалю.

Вітаючи понад 70 єпископів Католицької Церкви в Канаді, він розповів їм про переслідування УГКЦ під час ери комунізму.

„Наша Церква свідчила про Христа як у катакомбах, так і через відкрите протистояння владі. Багато мучеників терпіли за свою віру в останньому столітті. Хай їхній приклад та їхнє свідчення надихає нас усіх,–сказав Блаженніший Святослав.–Вповні розуміючи своє означення: православні у вірі і католики в любові, ми усвідомлюємо свою роль у створенні нагоди для Католицької Церкви дихати двома легенями–східною та західною,–ствердив Глава УГКЦ.–Сьогодні ми відновлюємо життя нашої Церкви в країні, яка начебто розірвана між старими впливами та новими спробами інтеґруватися в ширшу европейську спільноту"–сказав Блаженніший Святослав, говорячи про ситуацію в Україні.

Він продовжив: „Ми глибоко свідомі пасток і небезпек, які видніють перед нами. Подібно до образу, даного нам пророком Амосом, котрий стверджував, що часом втікаючи від лева, потрапляємо на ведмедя (А. 5,19), ми розуміємо, що для нашого посткомуністичного суспільства інтенсивний процес секуляризації, який іде із Заходу, приховує велику духовну небезпеку".

Глава УГКЦ наголосив, що Церква мусить знайти „нову відвагу" у проголошуванні правди Євангелія сучасному суспільству, щоб дати йому „якір і компас". У промові Блаженніший Святослав зазначив, що для УГКЦ цей рік є роком Канади. Адже цього року минає століття від іменування першого українського католицького єпископа до Канади в особі блаженного священномученика УГКЦ Н. Будки.

Він теж нагадав, що у квітні цього року він разом із членами Всеукраїнської Ради Церков був в Оттаві, коли парлямент Канади прийняв резолюцію, визнаючи геройські вчинкиМитрополита Андрея (Шептицького). На завершення Глава УГКЦ подякував канадським єпископам за братерську співпрацю.

„Мої українські брати-єпископи тут, у Канаді, дуже вдячні вам за підтримку і розуміння, яким наша Церква втішається в усій Канаді. Це

не завжди можна сказати про інші частини світу... зокрема про европейські країни. Тому таким важливим для нас є поширювати по всьому світу канадський досвід, показуючи, що присутність Східних Церков, з їхніми традиціями і структурами, не є небезпекою, але багатством спільноти Католицької Церкви, яка є єдністю в різноманітності".

Архиєпископ Едмонтона Ричард Сміт, Голова Канадської Конференції Католицьких Єпископів, від імені всіх подякував Главі УГКЦ за його участь в асамблеї і запевнив його та вірних УГКЦ про підтримку та молитви єпископів Канади.

Департамент інформації УГКЦ

НОВА ЄВАНГЕЛІЗАЦІЯ ДЛЯ СПАСІННЯ СВІТУ

Апостольським посланням Porta Fidei Папа Венедикт XVI, проголосив Рік Віри, який розпочався 11 жовтня 2012 року і завершиться 24 листопада 2013 року.

11-те жовтня вибрано як символічну дату. Початок Року Віри збігається з двома важливими подіями для цілої Вселенської Католицької Церкви: саме в цей день (11 жовтня 1962), пів століття тому, блаженним Іваном XXIII був відкритий II-й Ватиканський Собор, в цей же день відзначається також двадцята річниця від проголошення Катехизму Католицької Церкви (1992 року).

Ці дві події, рівно ж як і проголошення наступного року, Роком Віри, показують те, що Церква турбується про справжнє добро своїх вірних і прагне подати все необхідне для справжньої живої та автентичної віри.

„Якщо сьогодні Церква пропонує новий Рік Віри та нову євангелізацію,–вона не робить цього заради вшанування якоїсь річниці, але тому, що це необхідніше навіть більше, ніж 50 років тому!"–наголосив Папа Венедикт XVI на відкритті Року Віри.

Свідченням того, що Церкві важлива жива віра і справжнє та цілісне життя у Христі є те, що з 7-го по 28-ме жовтня 2012 року у Ватикані відбулася XIII Загальна Асамблея Синоду Єпископів, присвячена тематиці „Нова євангелізація для передавання віри". Слід відзначити також що серед десяти Глав Східних Католицьких Церков, які взяли участь у цьому Форумі, був присутній і Блаженніший Святослав (Шевчук), Глава і батько УГКЦ.

Серед різноманітних питань, які розглядалися під час Папського Синоду слід відзначити і те, що експерти торкалися питань відповідальности за все створіння та „екології людської особи", що є свідченням того, що Церква свідома своєї високої місії „іти по всьому світу та проповідувати Євангелію всьому створінню" (Мк 16, 15).

Інформаційна служба Бюро УГКЦ з питань екології ekoburougcc

Левко ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІЯРХ В СПІЛЦІ З ЮДОФОБАМИ

Перебування у Польщі в серпні Патріярха Російської Православної Церкви (РПЦ) Кирила (Ґундяєва) інформаційні аґенції відзначили „суперечливими оцінками" цієї візити. Тоді ж з'явилися коментарі з приводу відвідання Московським Патріярхом Білостоку, де Кирило 18 серпня у Миколаївському катедральному соборі, як повідомила прес-служба РПЦ, „вклонився чесним мощам святого мученика-немовляти Гавриїла Білостоцького" і звернувся з словами привітання до віруючих, що заповнили храм. Йому було вручено образ цього мученика з часткою його мощів.

РПЦ подбала про життєпис юного святого цієї Церкви „постраждалого від євреїв".

Він народився 22 березня (2 квітня) 1684 року в селі Зверки, поблизу містечка Заблудова під Білостоком, в сім'ї православних селян Петра і Анастасії Ґавделів. 11 квітня 1690 року мати дитини понесла обід у поле його батькові, а хлопчик зник. Пізніше його було виявлено в полі. У вбивстві дитини звинуватили місцевих юдеїв. Нібито під час відсутности батьків у будинок дістався місцевий орендар Шутко, забрав дитину в Білосток, де дев'ять днів катував хлопчика: прибив за руки і ноги до стіни, проколов бік, випустивши кров. Юдеї, згідно з життєписом, викинули труп в полі. Батьки поховали дитину біля цвинтарного храму в селі.

Минуло 36 років, і в 1720 році почалося вшанування мученика. Його останки перенесли до крипти під храмом, а у 1755 році–до монастиря у Мінській губернії. До труни була прикріплена табличка про „замученого від жидів в Білостоку 1690, 20 квітня дня". РПЦ канонізувала Гвриїла Білостоцького в 1820 році як покровителя дітей.

У 1930-их роках мощі були перенесені в Музей атеїзму в Мінську, у 1944 році–до церкви Покрови Божої Матері в Гродно, а у 1992 році–до Білостоку.

Громадськість світу сприйняла канонізацію Гавриїла Ґавделя (Білостоцького) як приклад кривавого наклепу на євреїв і пропаґанди антисемітизму. Описані РПЦ тортури і людські жертвоприношення суперечать основам юдаїзму. Єврейські організації колишнього СРСР звернули увагу на це ще в 1997 році. Вшанування Гвриїла Білостоцького згадувалося як порушення релігійних свобод у доповідях Конґресу США у 2003-му, 2004-му, 2005-му і 2006 роках, а також в актах Підкомітету Конґресу США у закордонних справах. Ці матеріяли були також передані в Комісію з питань біженців ООН (UNHCR).

Священик Української Православної Церкви в Канаді о. Ігор Куташ писав у 2009 році: „Це жахливе викривлення людського нахилу до

релігійности–обертати те, що мало б бути джерелом ласки, краси та радости на „невробіологічну недугу", як про це пише славний православний богослов о. Іван Романідес, яка наставляє заражених нею ненавидіти та переслідувати тих, яких релігія чи походження відрізняється від їхньої".

На ці зауваги не зважив Патріярх Кирило. Коли б він краще знав історію Церкви, то пригадав би спробу канонізації Симона Трентського у Католицькій Церкві 500 років тому. Дворічний хлопчик з міста Тренто в Південному Тіролі (тепер в Італії) зник під час Великодня 1475 року. Незабаром його тіло місцеві юдеї виявили в річці, про що негайно повідомили єпископа. Незадовго до зникнення Симона мандрівний францисканський проповідник Бернардіно да Фельтре провів у місті кілька проповідей проти місцевої єврейської громади. Під впливом цього ченця батько хлопчика почав розповідати, що його вбили євреї, при цьому випустили з нього кров для таємних ритуалів. 15 місцевих юдеїв були спалені живими. Ці події стали відомі як один з найбільших наклепів на євреїв. Папа Сикст V зарахував Симона до лику святих, але офіційної канонізації не було. У 1965 році Другий Ватиканський собор Католицької Церкви скасував культ Симона Трентського, як заснований на зловмисній містифікації, і видалив його ім'я з католицької мартирології.

Чи не час РПЦ та її предстоятелеві за прикладом католиків переглянути ставлення до вигадок середньовічних фанатиків?

(„Свобода")

Микола БОЙЧУК

ДЕНЬ ПАТРІЯРХА ЙОСИФА 2012

У Філядельфії, США, 25 лютого відбулася Міжнародна наукова конференція з нагоди 120-річниці від дня народження Патріярха Йосифа Сліпого, в каплиці Університету Ля Саль, а 26 лютого–в Катедрі Непорочного Зачаття.

Микола Бойчук

В суботу, доповідали: о. Іван Дацько (Рим, Італія), о. Іван Кащак (Стемфордська єпархія), о. Андрій Онуферко (Оттава, Канада), Карім Шелкенс (Тилбурґ, Голляндія), Вильям Тай (Аллентавн, США).

В неділю Високопреосвященний Стефан (Сорока), Митрополит-Архиєпископ Філядельфійський, відслужив заупокійну Архиєрейську Божественну Літургію за

блаженного Патріярха Йосифа. З архиєреєм співслужили: о. Іван Дацько, о. Андрій Онуферко, о. Мар'ян Процик та о. Іван Демков.

У проповіді о. Іван Дацько, довголітній секретар Патріярха Йосифа, наголосив на багатогранності особи ісповідника віри. „Нашим святим обов'язком є не лише його пам'ятати, а й зберегти його спадщину, візію нашої Церкви... Кожен із нас повинен сказати: дякую тобі, Патріярше, за твоє мучеництво, терпіння, за твою спадщину і твій Заповіт", — наголосив проповідник.

Відтак відбулася україномовна частина конференції, присвячена спогадам про Блаженнішого Йосифа, на якій митрополит Стефан зазначив, що День Патріярха привертає увагу широкої громадськости до внеску цього безкомпромісного патріота і проповідника до життя нашої Церкви, яку Патріярх Йосиф прагнув бачити живою.

Ведучий програми зачитав привітання до учасників конференції, які надійшли від Патріярха Святослава (Шевчука), Блаженнішого Любомира (Ґузара), Надзвичайного й Повноважного посла України в США Олександра Моцика, Ґенерального консула України в Нью-Йорку Сергія Погорельцева. Голова осередку роботи НТШ у Філядельфії Ярослав Заліпський зачитав привітання від президента НТША Ореста Поповича.

Першу доповідь виголосив о. д-р Іван Дацько, директор Інституту екуменічних студій Українського католицького університету (УКУ), голова Релігійного товариства „Свята Софія" в Римі, один із найближчих співробітників Патріярха Йосифа. Він поділився своїми спогадами, починаючи із його повернення із заслання. Блаженніший мав колосальний вплив на українців „у розсіянні сущих"; він закликав: „Народе український, будь собою!"

Отець д-р Андрій Онуферко, викладач Інституту східнохристиянських студій ім. Митрополита Андрея Шептицького Університету святого Павла в Оттаві (Канада), духівник Української католицької семінарії Святого Духа, декан Монтреальського деканату Торонтської єпархії та Східної Канади, який був свого часу учнем Йосифа (Сліпого) під час навчання в Римі, у своїх спогадах змалював Патріярха як надзвичайно вимогливу людину, головно до себе самого. Для нього Свята Софія та УКУ були своєрідною амбасадою, клаптиком української землі.

Всечесніший о. Мар'ян Процик, який належав до грона вихованців Блаженнішого Йосифа, парох храму Святого Миколая в Боффало, НЙ, декан Боффалівського деканату Стемфордської єпархії та духівник Ліґи українців-католиків у США, говорив про духовні науки та настанови, які ісповідник віри давав своїм студентам і які стали своєрідним дороговказом для багатьох із них.

Академік Леонід Рудницький, колишній професор Університету Ля Саль, професор українїстики при Пеннсильванському університеті, професор Українського вільного університету в Мюнхені (Німеччина), президент Світової ради НТШ, поділився спогадами про час перебування із Патріярхом Йосифом, якому він завдячує дари віри та духовности.

Від імені Патріярхального товариства подякувала організаторам конференції голова Рома Ґайда, яка ознайомила присутніх з історією та діяльністю журналу „Патріярхат", що його започаткував Блаженніший Йосиф.

Представник Української католицької освітньої фундації в Чикаґо (УКОФ) Марта Коломоєць розповіла про головну місію УКОФ: підтримувати розвиток Українського католицького університету, заснованого 1963 року зусиллями Патріярха Йосифа.

Від Братства кол. вояків 1-ої УД УНА були присутні д-р Олександер Білик і Микола Бойчук. М. Бойчук зложив щирий привіт і поклін Патріярхові Йосифу, який у 1943 році, в день проголошення творення Дивізії „Галичина", відправив у храмі св. Юра у Львові Службу Божу, й з нагоди 50-ліття творення Дивізії видав у 1983 році в Римі „Слово"* Його щирі слова залишилися і сьогодні між дивізійниками.

Академік Л. Рудницький подякував організаторам та учасникам Дня Патріярха й запропонував відзначити в 2013 році в Ґроттаферраті (Італія) 50-річчя звільнення Йосифа з неволі.

---

* „Слово" Патріярха Йосифа закінчується:

Був би нікчемний нарід, коли б не шанував своїх героїв, своїх вояків, що хотіли для нього щастя і добра, і за те готові були віддати і своє життя. Кожний нарід будує пам'ятники для загинулих у війнах; у кожній державі є пам'ятники „Невідомому Воїнові"; кожний нарід згадує з вдячністю тих, які дали себе в жертву за нього. Робім це постійно і ми, як робили досі.

Нехай згадка про Українську Галицьку Дивізію живе постійно з нами як велике свідоцтво наше перед народами, що прагнемо волі, державности і за те готові на найбільші жертви, щоб правда, справедливість і мир була і на нашій землі, яку дарував нам Бог.

Згадаймо щирими словами усіх загинулих за волю України і її Церкву. Працюймо так, щоб їхня жертва не була тільки спомином для нас, але бажанням здобути те, за що вони гинули.

Шануймо великі дні нашої історії, щоб від них учитись: „Пом'янув я дні давні і повчився з усіх діл Твоїх" (ПС 142,5).

Степан ГОРЛАЧ

ЩЕ ОДНА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОГО ПАТРІЯРХАТУ

Перебуваючи в Києві на книжковому форумі при Українському Домі на Европейській Площі, я познайомився з Миколою Гордієнком, письменником з Мелітополя. А тому, що це мій рідний край, де народився ідеолог українського націоналізму д-р Дмитро Донцов, відвідуючи своїх сестер у Веселій, неподалік Мелітополя, я скочив і до М. Гордієнка.

Будучи поінформованим, що в Мелітопольськім Університеті, де здобув освіту Д. Донцов, є меморіяльна дошка, ми попрямували до університету.

Дорогою Микола зупинив мене і, вказуючи на двоповерховий будинок, зауважив, що це буде православна церква Київського Патріярхату.

Перед будинком були купи піску, глини і битої цегли. На фасаді будинку, збите зі старих дощок, риштовання, а на нім акробатично працював робітник. Я приступив ближче й запитав, чи можна зайти до будинку. Робітник зліз і ми познайомились.

Коли робітник сказав, що він є священик майбутньої парохії, я вхопив його запрацьовану руку і притиснув до своїх уст.

А повернувшись у Веселе, до своєї сестри, довідався, що один містичний багач районного містечка Веселе плянує побудувати православну Церкву Київського Патіярхату. Та вістка надала мені відваги і, відвідавши місце будови Храму, я відшукав того добродія, який взявся за таку справу.

Скромний, молодий Юрій Пазенко (як він представився) представив свою дружину, яка говорила українською мовою, але моя племінниця, учителька української мови, твердила, що то росіянка і перед тим ніколи не говорила по-українськи.

Подякувавши за працю на церковно-українському полі і склавши пожертву, від котрої він відмовлявся, рішив допомогти.

Повернувшись до Торонта, я звернувся до деяких організацій допомогти у зрусифікованій Веселій, де лише одна церква Московського Патріярхату, і то у звичайній одноповерховій хатині, здвигнути Храм Київського Патріярхату. Та лише від Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, Торонтонської Станиці, надійшла допомога на суму 1 000 дол. За що щиросердечна подяка Торонтонській Станиці і всім тим, хто ту Станицю утримує при житті.

18 жовтня отримав листа, фотографії і три відіокасети: Посвячення місця будови храму і Освячення Храму Покрови Пресвятої Богородиці з участю Патріярха Філярета.

Під час посвячень лопотіли український і революційно-підпільний (червоно-чорний) прапори. Честь і слава незнаним героям.

Оксана ГОРНЯТКО

ПОДАРУНОК ДЛЯ ПАПИ

У рамках паломництва до собору Святої Софії в Римі, що проходило 13-15 жовтня 2012 року, Блаженніший Святослав зробив Святішому Отцеві Бенедикту XVI подарунок від українських прочан, які прибули до цієї святині. Предстоятель УГКЦ вручив Папі лампаду у вигляді собору Святої Софії, яку спеціяльно виготовили зі срібла з позолотою київські ювеліри.

Підносячи дарунок, владика Святослав зауважив, що ця лампада символізує Церкву, яка є „світлом народів", як про це згадується в Конституції Lumen gentium, котра була прийнята під час Другого Ватиканського собору 50 років тому.

Глава УГКЦ також додав, що оновлена базиліка Святої Софії в Римі є знаком для УГКЦ нової євангелізації у відкритому Папою Році віри в Католицькій церкві.

„Я щиро вдячний українцям за цей дар і за дар збереження та передання християнської віри, а також за свідчення віри патріярха Йосифа Сліпого. Ця лампада завжди нагадуватиме мені про Україну та її народ, а головне–про Церкву, яка стає світлом віри в усьому"–зазначив Святіший Отець.

НАШІ – НА ФОРУМІ „ДЖЕН ФЕСТ"

З 29 серпня до 3 вересня 2012 року в м. Будапешті (Угорщина) відбувався міжнародний форум молоді „Джен Фест". З ініціятиви Комісії УГКЦ „Справедливість і мир" на цьорічному форумі вперше була представлена Україна за посередництвом 40 молодих осіб із різних куточків нашої Батьківщини.

Українська група взяла участь у низці екскурсій і цікавих зустрічей у містах Угорщини. Та найважливішим стало спілкування й обмін досвідом суспільно-політичної активности молоді з різних країн Европи та світу (понад 60 країн).

Програма форуму включала презентації культур різних країн. Виконання музичних творів, хореографія, живий обмін досвідом життя, базованого на братерстві, пошуку миру, любові до ближнього та єдності з Богом–усе це склало основу „Джен Фесту". Особливістю цьогорічного форуму було проголошення та погодження проєкту „Молодь за єдність світу" та спільна угода щодо його реалізації, яку підписали всі учасники. „Родзинкою"заходу був марш молоді (близько 14 тис. осіб) центральними вулицями Будапешта до першого моста столиці Угорщини, на якому після 30-секундної тиші відбувся найбільший в історії міжнародний „флешмоб".

Українська група також активно ділилася з іншими багатством наших народних пісень, звичаїв, побуту, християнської традиції. Українські строї привертали увагу не лише учасників форуму, а й місцевих мешканців. Метою форуму „Джен Фест" є сприяння братерству, єдності та спільній розбудові християнських цінностей між народами різних країн. А обрана категорія–молодь–завжди була, є й буде важливим рушієм у побудові соціяльного життя, а рівно ж і в плеканні надії на оживлення церковного, християнського життя.

Секретаріят Комісії УГКЦ „Справедливість і мир"

РОСІЯ МАЄ НАМІР ЗГОРНУТИ ФІНАНСОВАНУ США ПРОГРАМУ УТИЛІЗАЦІЇ ЗБРОЇ МАСОВОГО УРАЖЕННЯ

Російські власті не хочуть продовжувати термін дії програми Нанна-Лугара, в рамках якої з початку 90-х на кошти США ліквідовувалися надлишки російських ядерних боєприпасів, утилізувалися застарілі стратегічні ракети, а також знищувалися запаси хемічної і біологічної зброї, пише „Комерсант".

Росія продовжує переглядати багато основних відносин з США. Так, слідом за повідомленням Вашинґтона про припинення діяльности на території РФ Аґентства США з міжнародного розвитку (USAID), Москва має намір згорнути програму Нанна-Лугара. Ця угода з 1991 р. продовжувалася двічі–в 1999 і 2006 роках. Термін же нинішніх домовленостей закінчується в травні 2013 року. В Пентаґоні й Державному департаменті США хотіли б їх продовжити: переговори про це ведуться вже кілька місяців, але до цих пір так і не увінчалися успіхом.

„Російська сторона оголосила, що більше не потребує фінансової допомоги США і сама здатна впоратися із завданнями, що виконуються в рамках програми Нанна-Лугара",–пояснило „Комерсанту" джерело в Держдепі. „Угода є дискримінаційною для РФ і не враховує змін, що наступили з дати її підписання у важкі для нашої країни 90-ті роки",–в свою чергу відзначили в російському МЗС.

Крім того, у зовнішньополітичному відомстві також зазначили, що ще одним арґументом на користь припинення програми, на реалізацію якої США виділили близько 8 млрд долярів, є побоювання, що в ході її реалізації американці одержують занадто багато „чутливої інформації" про арсенал масового знищення РФ.

У відповідь на це, джерело в Держдепі США зауважило, що „суть програми в останні роки не зводилася до того, що США просто давали гроші РФ. Її цінність–у спільних оглядах об'єктів і навчаннях, спільній роботі з ліквідації та утилізації, а також розробці заходів щодо зміцнення безпеки об'єктів",–пояснив співрозмовник газети, додавши, що у програмі є й інші плюси: „Вона дозволяє налагоджувати взаємодію між професіоналами і виробляти довіру".

Крім того, згортання програми, на його думку, погіршить і ситуацію із забезпеченням безпечного зберігання на території РФ матеріялів, що становлять загрозу з точки зору нерозповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ).

Однак у Москві таких ризиків не бачать, нагадуючи, що, крім програми Нанна-Лугара, з 2003 року діє і „Глобальне партнерство", в рам-

ках якого 20 країн виділяють гроші на сприяння РФ в сфері роззброєння і нерозповсюдження ЗМЗ.

Втім, Росія зовсім не проти співпраці з США в цій сфері, відзначають в МЗС РФ, вона лише наполягає на укладенні рівноправної угоди.

І в США готові почати переговори про нову, „менш дискримінаційну" для Москви угоду. „Наша оцінка така: ... (Нанна-Лугара) це дуже важлива програма, в рамках якої здійснюється багато хороших справ І ми будемо продовжувати. Може бути, це буде інша форма, але по суті ця кооперація буде продовжуватися"–заявив посол США в Москві Майкл Макфол Інтерфаксу.

Втім, на запитання, в якому саме форматі бачить Вашингтон продовження програми Нанна-Лугара і чи може бути укладена нова угода з російською стороною, Макфол відповів досить невизначено: „Поки йдуть переговори, поки невідомо, що це буде далі"–сказав він.

Андрій ПІДКУЙМУХА

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ҐВИНТОКРИЛ ВИПУСТЯТЬ У СЕРІЮ

„Недавно завершилися заключні сертифікаційні випробування гелікоптера Мі-8МСБ. Ґвинтокрил успішно пройшов сертифікацію для серійного виробництва"–повідомив генерал-майор Юрій Тишков, директор Державного науково-випробувального центру Збройних сил України. „Це–винятково знаменна подія: в Україні фактично створено перший український ґвинтокрил"–додав заслужений льотчик-випробувач Юрій Тишков.

Випробування проходили в умовах високогір'я та високих температур поблизу містечка Шаартуз (Таджикистан). Випробувальна бриґада центру в складі двох льотних екіпажів і наземного персоналу протягом трьох тижнів досліджувала граничні характеристики машини. Гелікоптер, зокрема, зазнавав перевантажень: він працював на одному двигуні протягом 30 хвилин на злітному режимі та набирав висоту 5 тис. м, робочу температуру двигуна доводили до 148 градусів за Цельсієм за максимально можливих 150, гірські вертолітні майданчики облаштовували на висотах 2 500, 3 300 і 4 200 м.

Програму випробувань виконано повністю. Завдяки унікальним двигунам запорізької „Мотор-січі" машина здивувала своїми льотно-технічними характеристиками: деякі з них–навіть кращі, ніж у більш потужного ґвинтокрила Мі-8МТ. А порівняно з базовим гелікоптером, була досягнута 20-відсоткова економія палива. Під час проведення міжнародного авіясалону „Авіясвіт-XXI" під Києвом на Мі-8МСБ установлено новий світовий рекорд для цього типу ґвинтокрилів із набирання висоти–8 200 м. Випробування продовжаться в умовах наднизьких температур до -60 градусів за Цельсієм (найімовірніше у Якутії).

Сергій БЄЛЯКОВ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ НАЗАВЖДИ
Про жовтогарячий Захід і синій Схід

Переклад з російської

Сергій Бєляков

Як тільки в незалежній Україні починаються або закінчуються вибори, в Росії неодмінно згадують стару-стару казку. Ця казка звучить на політичних телешоу, її розповідає експерт-аналітик, що заплутався у власній брехні. Цю казку друкують газети, її переказують блоґери, її коментують інтернет-тролі. Казка ця проста і нудна: Україна неодмінно розпадеться на Східну і Західну. Ось-ось розпадеться. Через кілька тижнів. Через кілька місяців. Можливо, через рік-два. Але все одно ж розпадеться. Про неминучий розпад України навіть і не сперечаються–навіщо сперечатися про очевидне? Кінець України пророкують частіше, ніж кінець Світу.

Вперше цю казочку я прочитав у старій добрій газеті „День" (попередниці „Завтра"), більше двадцяти років тому. Казка здалася переконливою. Насправді Східна Україна–це ж майже Росія. Всі там говорять по-російськи, ну або хоча б суржиком. Усі люблять їздити в Росію: на заробітки, на навчання або просто в гості, у жителів Полтави і Харкова повнісінько родичів в Брянську, Тамбові, Москві і навіть у далеких Омську, Новосибірську, Ханти-Мансійську.

А Західна Україна–царство недобитих бандерівців, їх внуків і правнуків, де шанують есесівців з дивізії „Галичина", говорять якоюсь смішною „рідною мовою", а російську не вчать з принципу. Чи то фашисти, чи то дикуни. Ні, не жити їм разом.

Проте роки йдуть, а Україна не розпадається. Ось пішов Кравчук, який підписав разом з Єльциним Біловезькі угоди, потім пішов і Кучма. Сталася Помаранчева революція, але навіть після неї синій Донецьк не відокремився від „помаранчевого" Києва. Юлія Тимошенко, ця русява берегиня, як назвав її велемовний Олександер Проханов, сидить в тюрмі. Янукович взяв реванш за Майдан і сів у президентське крісло. Але помаранчевий Львів і не збирається відокремлюватися.

Про федералізацію України ще можуть говорити, про розділ і мови немає. На відміну від Росії. Можете ви уявити, щоб українські націоналісти зажадали терміново відокремити від України Донецьку область, як в Росії вимагають відокремити Кавказ?

Насміляться українські росіяни чи кримські татари роз'їжджати по Хрещатику зі зброєю і кричати: „Хто не з нами, той під нами!"

Ми обурюємося українськими підручниками, але ж вони навчають любити українську історію та український народ. А наші підручники розповідають, як Росія програвала війни і марно намагалася реформувати саму себе. Українці вчаться любити свою країну, ми–свою Вітчизну зневажаємо.

Висловлю думку, від якої самому якось не по собі: тепер Росія до розпаду набагато ближче, ніж незалежна жовто-блакитна Україна.

Ця дивна, як ніби алогічна істина ще погано вкладається в голові. Як же так–Росія розпадеться, а Україна залишиться? Чому?

Ми якось не сприймаємо українців серйозно. Для нас українці–ніби сільські родичі. Непогані, але некультурні якісь, забавні, смішні. Ми посміхаємося, почувши про їх звичаї, начебто мова про молодших братів. Ми досі сміємося з української мови.

Герой Булгакова знущався над українськими словами: „Як по-українськи „кіт"? –Кіт. –А як „кит"?

Анна Ахматова зневажливо відгукувалася про українську мову: „... я країну ту не полюбила і мову ... „Мамо", „ходимо", –вона скривлася,–не люблю".

У XIX столітті в імперській Росії вважали, ніби малороси–тільки частина російського народу, одна з його гілок. Але ж тоді ж і сербів з хорватами вважали „гілками" або „племенами" єдиного юґослов'янського народу. Тільки от де тепер цей народ?

Поки українців записували в росіяни, Тарас Шевченко писав про російською царя:

Царю проклятий, лукавий,
Аспиде неситий!
Що ти зробив з козаками?
Болота засипав
Благородними кістками;
Поставив столицю
На їх трупах катованих!
І в темній темниці.

Павло Чубинський, автор майбутнього українського гимну, пішов ще далі, докоряючи вже Богданові Хмельницькому.

Ой, Богдане, Богдане, славний наш гетьмане,
Нащо оддав Україну москалям поганим?
Щоб вернути її честь, ляжем головами,
Наречемось України вірними синами.

Взагалі, гимн багато що говорить про країну і народ. Російський

(як і колись–радянський) гимн–величава пісня імперії. Український гимн–пристрасний, полум'яний заклик до нації. Чи чули ви коли-небудь український гимн? Ні, ви не чули українського гимну! Яка міць, яка народна лють, яка віра в свою націю закладена в цій пісні.

Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,

І покажем, що ми, браття, з козацького роду.

Адже і „запанували", і довели. Надія Яківна Мандельштам дивувалася: „Для мене завжди було загадкою, чому цей вольовий, енергійний, багато в чому жорстокий народ, волелюбний, музичний, своєрідний і дружній, не створив своєї державности ..."

Українці прагнули до незалежности кілька століть і, врешті-решт, створили власну національну державу. Завдання, яке ми не зможемо вирішити. Тому що українська нація існує. А російської нації немає. Які би не були великі розходження між поліщуками, гуцулами і жителями Східної України, вони все-таки набагато менші, ніж відмінності між росіянами і даґестанцями, а економічні інтереси Владивостока і Тольятті розрізняються набагато більше, ніж інтереси одеситів і харків'ян.

Правда, багато росіян і тепер не визнають існування українців. А якщо й визнають, то вважають, ніби українська держава–це якась помилка історії. Безглуздий казус.

Так вважають не тільки обивателі, але навіть деякі вчені (історики і філологи-славісти) серйозно оспорюють існування українців. Мовляв, немає такого народу і не було. А українці–обман зору, вигадка, безглуздий, але злобливий анекдот, який вигадали чи то в австро-угорському генштабі, чи то в польському сеймі.

Але українці існують. Їх багато. Це самобутня нація зі своєю культурою, своїми традиціями, мітами, героями, мучениками. Українці за свою націю вмирали, вони за неї вбивали. Їх сорок мільйонів. І вони ніколи не відмовляться від своєї „незалежности". Ніколи не повернуться до Росії. Україна може стати союзною державою, українці знову можуть стати якщо не братнім, то дуже близьким, дружнім народом. Але повернути Україну під владу Росії може тільки велике нещастя. Наприклад, напад сильного ворога. Тільки межує Україна з сильними ворогами? Не Румунія же з Білорусією ополчаться на сусіда?

Словом, Україна, при всіх відмінностях між синім Сходом і „помаранчевим" Заходом, залишиться єдиною державою. Казочку із забутої газети „День" пора відправити у макулятуру.

(ЗИА Новости). Фото: ***Дмитро Чеботаєв.***

Сергій Бєляков–з липня 2009 року директор Департаменту інвестиційної політики та розвитку приватно-державного партнерства Міністерства економічного розвитку Російської Федерації.

Аґатон КОЗІНСЬКИЙ (Agaton Kozinski)
"Polska"

РОСІЯ АКТИВНО ОЗБРОЮЄТЬСЯ

Володимир Путін воскрешає міт про непереможну Червону армію. У 2013 році витрати на армію зростуть на 26%, а через два роки–ще на 18%. У 2015 вони будуть проіндексовані відповідно до показників інфляції. Якщо дана програма буде втілена в життя, через три роки бюджет Міністерства оборони складе близько 100 мільярдів долярів.

„В останні роки ми приділяли армії мало уваги. Потрібно надолужити згаяне і зробити такий же потужний комплексний прорив, як це було в 30-ті роки минулого століття",—розповідав у кінці серпня російський президент про пляни, додавши, що контролю над реалізацією проєкту модернізації російської армії візьме на себе особисто прем'єрміністер Дмитро Медведєв.

У минулому році видатки на армію в Росії були дуже високими: з бюджету на неї було виділено 71 мільярдів долярів, що ставить цю країну на третє місце (після США і Китаю, за даними Стокгольмського інституту дослідження проблем миру SIPRI) за розміром бюджету оборонних відомств. Росія повернулася на цей п'єдестал у 2011 році, раніше її випереджали Франція і Великобританія, які, у зв'язку з кризою, почали знижувати свої військові витрати. Кремль же, незважаючи на економічні проблеми, ці витрати тільки збільшує: за період 2002-2011 вони виросли на 79%.

І це–ще не кінець. Москва розписала пляни з модернізації до 2020 року. Витратити передбачається 750 мільярдів долярів, на ці гроші влада хоче повністю оновити військову техніку, пам'ятаючи ще радянські часи. Імпульсом для початку модернізації послужила війна з Грузією в 2008 році, яка розкрила катастрофічну ситуацію в російській армії. Але програма швидкого переозброєння має й інші цілі. „Причина криється в комплексах у відношенні до США і Китаю. Москва хоче бути в очах інших світовою державою, тому вона не може нехтувати військовою сферою. Крім цього, Кремль сподівається за допомогою інвестицій у військову галузь оживити всю економіку",–сказав польський директор Центру европейських досліджень Олаф Осіца (Olaf Osica).

Чим обернеться ця програма озброєнь для Польщі? „Боятися нема чого. Кремль любить згадувати про армію, тому що це його улюблена метода залякування, але це не означає, що він плянує його застосовувати",–підкреслив Осіца, додавши, що причини для побоювань можуть бути, скоріше у державах Закавказзя та Центральної Азії.

Проєкт збільшення витрат на армію збігся з проблемами „Ґазпрому" на Заході. Европейська Комісія звинуватила концерн у зловживанні монополізмом. „Ґазпром" багато років був важливим політичним знаряддям в руках Путіна, але тепер позиція російського гіганта сильно ослаблена",–вважає Ахмед Мехді, аналітик, пов'язаний з Парляментською асамблеєю НАТО. Відомо, що Росія витратить частину призначених на модернізацію засобів для закупу військової техніки у країнах Заходу.

Не можна виключати, що Москва при підходящому випадку постарається відновити сфери впливу, створені своїми енерґетичними компаніями–такими, як „Ґазпром".

ЗАНЕПАД РОСІЙСЬКОЇ АВІЯЦІЇ?

Російська авіяція–і цивільна, і навіть військова–на порозі смерти, зробила лячний висновок Громадська комісія з проблем національної безпеки. Експерти констатують: ВВС (Військово-повітряні сили) і правда практично лежать у труні, залишилося лише забити цвяхи у віко труни. ОП звернулася з листом до президента Володимира Путіна з проханням звернути увагу на ці проблеми.

Військові джерела тим часом підлили олію до вогню, повідомивши про сумну долю знаменитих пілотажних груп: їх не просто не пустили на літунську виставку у Фарнборо через чиновників. „Стрижі" і „Російські витязі" незабаром можуть зовсім перестати літати.

Голова Комісії Олександер Каньшін пояснив „Інтерфаксу": „Наша вітчизняна авіяція довгий час була однією з провідних у світі унікальними школами теоретичної та інженерно-конструкторської науки в галузі авіябудування. На жаль, в пострадянський період пріоритети в цій галузі різко змінилися. Романтизм змінився розважливим прагматизмом, національна гордість–комерційним розрахунком, турбота й увага–експлуатацією літального і технічного персоналу, використовуючи до межі їх фізичні можливості".

За його словами, нещодавні слухання виявили наявність гострих проблем у розвитку військової та цивільної авіяцій. „Дискусія переконливо показала, що якість і організація підготовки літального складу, а також умови їх праці та побуту не відповідають сучасним вимогам, значно відстають від світових стандартів. На жаль, зараз Росія займає одне з перших місць у світі за кількістю літунських неполадків і катастроф, основною причиною яких є людський фактор".

Про проблеми у російській авіяції–брак фінансування, знищення системи підготовки льотчиків, відсутність гідних умов роботи і життя–йдеться часто й віддавна. Варто відзначити визнання Генпрокуратурою того факту, що в більшості випадків причиною авіякатастроф в Росії є так званий людський фактор. Ту ж думку висловлювали і члени, що обговорювали дану тему після краху Superjet* в Індонезії, і підкреслювали: російська авіяція убита без єдиного пострілу в мирний час. А по блогам тим часом розлетівся анонімний лист групи льотчиків зі звинуваченнями на адресу Мінтрансу і з саркастичним попередженням: „Завтра ми почнемо вбивати вас, росіян".

* Sukhoi SuperJet-100 розбився 9 травня під час демонстраційного польоту. На борту перебували 45 людей–вісім громадян Росії, один громадянин Франції, один громадянин США, дві громадянки Італії і 33 громадяни Індонезії.

Уламки літака були виявлені 10 травня на вертикальному схилі гори Салак на висоті 1600 метрів. Жодних ознак того, що хтось вижив у катастрофі, немає.

На думку експерта, льотчик російського лайнера в гірській місцевості не оцінив правильно висоту.

Ярослав СТЕХ

РЕФЛЕКСІЇ З ЦЬОГОРІЧНОГО ПАЛОМНИЦТВА НА МІСЦЕ, ДЕ СТОЯВ КОНЦТАБІР В ЯВОЖНІ

Гідне жертви життя і кохання,
За Україну душу і тіло
Ми не даром співали з зарання.

Богдан Лепкий

В рамках обходів 65-річчя злочинно-репресивної акції „Вісла" 8 вересня 2012 р. пройшло жалібне поломництво на місці давнього концентраційного польського табору в Явожні, що був заснований польськими комуністами у 1945 р. на місці колишнього нацистського філіялу концтабору Освенцім. Після війни в порожніх бараках ув'язнювано німців, поляків, а починаючи з весни 1947 р., в тому концтаборі масово ув'язнювано українців, яких підозрювано у співпраці з УПА. Під час операції „Вісла" біля 4 тисяч українців каралося в цьому пеклі: мужчини, жінки, греко-католицькі та православні священики, українські нелітні діти. Внаслідок фізичних та психічних тортур, тут удокументовано, що було закатовано понад 162 в'язнів.

Символічний пам'ятник на могилі 162 закатованих

У цьогорічному ювілейному заході взяли участь понад тисячу паломників з різних околоць Польщі, України, Словаччини, Канади та США. Не багато колишніх тюремників концтабору засіли в перших рядах. Лише з мого рідного села–Вербиці, що на Томашівщині, в концтаборі каралося 98 осіб, з яких прибуло чотири. Серед закатованих в'язнів був страчений парох села Вербиця о. Юліян Криницький.

У заходах взяли участь представники місцевої та реґіональної влади, українські дипломати, представники греко-католицької і православної церков та колишні в'язні або їхні нащадки. Серед них: депутат польського парляменту Мирон Сич, генеральний консул України у Кракові Віталій Максименко, президент Явожна Павел Сільберт, голова Об'єднання товариств депортованих українців Закерзоння Володимир Середа, голова Інституту національної пам'яті Лукаш Камінський, голова Українських політв'язнів і репресованих Йосиф Мица (колишній в'язень концтабору), голова Об'єднання українців у

Польщі Петро Тима та визначний історик Євген Місило, який в основному спричинився до розкриття правди про акцію „Вісла" і про жорстокі умови в концтаборі в Явожні. До 1989 року правду про концтабір в Явожнім влада замовчувала і забороняла про нього згадувати. Про що слушно сказали пізніше історики Євген Місило та Ігор Ґалаґіда. Навіть колишнім в'язням заборонялося розказувати про те, що діялося за дротами концтабору. Роздумуючи над тим, пригадалися слова відомого поета В. Симоненка, написані якраз півстоліття тому:

І ненависть регоче на вітрах.
Коли б усі одурені прозріли,
Коли б усі убиті ожили,
То небо, від прокльонів посіріло б...

Цього року було відзначення особливе з огляду на 65-ті роковини репресійної акції „Вісла", внаслідок якої було депортовано з рідних земель Закерзоння близько 150 тисяч українців, і по наші дні офіціяльно польська влада не засудила цього ганебно-злочинного вчинку.

На початку відбулося богослужіння, в якому взяло участь12 священиків, при співучасті українського чоловічого хору „Журавлі" під дириґуванням маестро Ярослава Вуйцика з Перемишля, біля пам'ятника (на ньому немає викарбуваних імен погиблих); крім того, відправлено панахиду за страчених. Після богослужень виступали представники влади та різних організацій, які обіцяли викрити історичну правду та закликали до примирення між двома народами. Опісля колишнім в'язням концтабору голова Головної Управи Об'єднання Українців Польщі, П. Тима, вручив медалі, а історик Є. Місило розповів про дальші заходи, які провадяться в наукових дослідах до повного викритя правди. За словами історика, число жертв страчених в концтаборі сягає понад 500.

Згодом була доповідь про історію концтабору, у місцевому музею була влаштована експозиція присвячена акції „Вісла" про концтабір, а опісля у місцевій бібліотеці всі спожили спільний обід, після якого відбувся концерт ураїнського чоловічого хору „Журавлі" та словно-музичний монтаж, що його підготовив Театр мистецтв у Явожні. На завершення висвітлено фільм Андрія Вархіла „Табір Явожно" (TVP Krakow 1998), який був поєднаний з презентацією книжки Ігоря Ґалаґіди „Греко-католицькі та православні священики в Центральному таборі праці в Явожні 1947–1949. Документи і матеріяли".

В'язні концтабору в Явожні, навіть ті, які вийшли на волю, жили довгі роки з ярликом „бандита". У концтаборі були трактовані як безправне бидло, як істоти другого сорту. Але правду ніколи нікому не вбити. Вічна пам'ять безневинно загиблим і терплячим жертвам концтабору!

Василь ТИМЧІЙ

ОЙ НА ГОРІ, НА МАКІВЦІ

Їх смерть, життя розбудить у народі
Борні початок це, а не кінець. (І. Франко)

Відзначення 97-ої річниці боїв за Маківку

Цього року відзначається 98-річниця від дня створення Леґіону Українських Січових Стрільців та 97-річниця боїв на горі Маківці. Золотими літерами в пантеон Слави українських визвольних змагань вписано слово Маківка. 1914 рік, був сотий рік дня народження Т. Шевченка і 205 рік Полтавської битви.

Перша світова війна викликала серед галичан Західної України могутній національно-патріотичний порив. До Першої світової війни українськими землями володіли дві держави–Російська і Австро-Угорська імперії. Особливо відверто антиукраїнську політику проводив російський царат і був дуже невдоволений будь-якими проявами зростання свідомости Східної Галичини та Північної Буковини.

Українці, які перебували під владою Австро-Угорської імперії, також зазнавали економічного та національного гноблення, особливо з боку польської шляхти, однак тут почували себе порівнянно вільніше, ніж українці, які жили під владою російської імперії.

Під кінець XIX ст. з'явились леґальні політичні партії, економічні і культурно-освітні та наукові організації. Надії на можливість домогтися національного визволення стимулювали розвиток серед галиць-

ких українців, особливо молоді, руху на створення своїх військових підрозділів.

Спочатку були створені формування спортивно-пожежних товариств–„Сокіл" та „Січ", які виникли ще в 90-их роках XIX ст., а в березні 1913 р. було створено товариство Українських Січових Стрільців, на чолі з видатним українським діячем Старосольським.

На початку Першої світової війни у Львові була створена українська Бойова управа під керівництвом К. Трильовського, на пропозицію якого з австрійської армії для створення Леґіону УСС було звільнено 16 старшин. Серед перших були: М. Ґалущинський, М. Волошин, С. Ґорук, Ґ. Коссак, В. Дідушок, Н. Ґірняк, Д. Вітовський, Е. Коник, Р. Дудинський, С. Шухевич. До Леґіону вже в серпні 1914 р. у Львові зголосилось біля двох тисяч добровольців, в основному учні гімназій і студенти, в тому числі і Олена Степанівна. В інших місцевостях Галичини зголосилось 26 тисяч.

Ядро Леґіону становили активісти довоєнного Січового, Сокільського й Пластового руху, професори й студенти українських гімназій–ті, хто словом і багнетом намагалися здобути (відродити) незалежну Соборну українську державу. 30 серпня 1914 р. добровольці прибули до Стрия, а 3 вересня із них прийнято лише 2500, і того дня на стрийських оболонях вони прийняли військову присягу. М. Ґалущинський згадує: багато з добровольців не хотіло відходити, зі сльозами на очах просили прийняти їх до Леґіону УСС.

10 вересня 1914 р. вийшла на фронт в Карпати перша сотня УСС під командою В. Дідушка, а до кінця вересня– всі сотні Леґіону. 27 вересня сотня В. Дідушка зав'язала бій на фронтовому відтинку Ґусне-Верецьке, а 26 жовтня здобула гору Комарницьку поблизу Сколього.

Сотня О. Семенюка вела бої з російськими військами в околицях Сянока на Ужоцькому перевалі, Лисій горі під м. Самбором, горі Кобилі біля Борислава та на горі Ключ, що біля Стрия, та 20 жовтня 1914 р. здобула в завзятій борні гору Ключ. Новий 1915 рік УСС зустріли на Бескидах. Стояли тріскучі морози, глибокі сніги, що частково скувало бойові дії. В половині січня 1915 року австрійські війська перейшли в наступ, а січові стрільці вели бої на Ужоцькому і Верецькому перевалах, долаючи снігові замети. В завзятих боях УСС зайняли Лавочне, Славсько і дійшли до гори Татарівка, яка декілька разів переходила з рук в руки. На початок березня 1915 року сотня УСС підійшла до підніжжя гори Маківки, що знаходиться за 3 км від села Тухля, між селами Головецько-Пшонець-Грабовець. Гори Клива і Погар перекривали перехід військ з Галичини на Закарпаття.

Бій розпочався вночі з 28 на 29 квітня 1915 року. Російська піхота під прикриттям сильного артилерійського вогню рушила на середню

вершину гори Маківка, де позиції зайняла одна сотня ополченців з Галичини. В австрійській обороні утворилась щілина, яку прорвав російський полк. Російські війська переважали чисельністю, потіснили ліве крило оборони, захопили вершину і стали наближатися до центральної вершини гори Маківки. В цей момент австрійське командування вирішило направити на поле бою сотні УСС, які були на постою в селі Грабовець. До кінця прориву скеровано частину куреня, яким командував Г. Коссак, і половину куреня С. Шухевича, сотні Мельника, Будзиновського і О. Левицького. Під сильним обстрілом артилерії противника, стрілецькі сотні рій за роєм пробрались до вершини. Зім'явши першу лінію, стрілецькі сотні атакували основні частини противника. Удар був настільки сильний, що російські війська відступили до підніжжя гори за річку Головчанку, багато росіян було взято в полон. 30 квітня російське військо поновило знову наступ проти правого крила оборони на горі Маківка. В бій знову вступили УСС. Відбивши декілька масових атак, сотні стрільців знову скинули противника з гори, змусивши росіян відступити за річку Головчанку.

У неділю 2 травня 1915 року російське військо знову почало наступ на гору Маківку, який було відбито УСС. Зазнавши невдач у кількаразових спробах, під ударами січового стрілецтва російське військо змушене було відступити.

За мужність і хоробрість в боях багатьом стрільцям вручено військові нагороди. Загальна Українська Рада з цієї нагоди прислала УСС привітання, в якому зазначалось, що український народ не зрікся своїх прав до самостійного життя та має волю і силу вибороти собі ті права кров'ю і залізом.

Звитяжні бої на горі Маківці, завзяті бої під Лисовичами, Болеховим, Галичем над річками Латіркою, Опором, Дністром, Золотою Липою, Стрипою виявило світлий романтизм, героїзм у боротьбі за волю України.

Ми йдем вперед, над нами вітер віє,
І рідні нам вклоняються збіжжя.
Від радости аж серце мліє,
За волю смерть нам не страшна!

(Слова із стрілецької пісні)

Українські Січові Стрільці, зродившись у серпневі дні 1914 р., як зародок українського війська, стали прикладом Січових Стрільців у Києві, Української Галицької Армії, Карпатських Січовиків, Української Повстанської Армії, які впродовж 10 років вели боротьбу проти нацистських і більшовицьких окупантів, та 1-ої УД УНА „Галичина".

Цьогорічне відзначення відбулося 29 квітня. Святкове дійство було організоване Львівською обласною радою та Сколівською районною

радою. Поминальну службу Божу за УСС, які загинули в бою за Маківку, відправили священики з навколишніх сіл; о. митрат М. Низькогуз з Червонограда (Кристопіль) в супроводі Сколівського церковного хору.

Після промови, яку виголосив о. митрат М. Низькогуз, виступав голова Львівської обласної ради О. Панькевич, голова Сколівської станиці ОУН-УПА, голова Сколівської районної організації КУН, голова Братства 1-ої УД УНА „Галичина" В. Тимчій та інші.

Зліва: Бичко Василь – симпатик Дивізії, Остап Стахів – депутат Львівської обласної ради, Василь Тимчій – голова Галицького Братства кол. вояків Дивізії „Галичина", Клементій Михайлюк – кол. вояк дивізії „Галичина"

Після виступів відбувся концерт художніх колективів Сколього і Славська. В урочистостях взяло участь більше 2000 чоловік. Приїхали представники старші і молодь з міст Кривий Ріг, Чигирин, Київ, Хмельницьк, Вінниця, Запоріжської та Черкаської областей.

Закінчилося святкування державним гимном України.

Мандрівнику! Йди до верхів Маківки,
Вклонятися тіням тих борців,
Що прагнули у люту днину,
Підняти схилину калину,
Розвеселити Україну!

(О. Бабій)

Наші побратими

Леонід МУХА

ХТО МИ І ЧИЇ МИ ДІТИ?

А дійсно–хто ми такі? Нам навішали наші „воріженьки" стільки неґативаних „епітетів»" що неможливо не задуматися. Бібліотекар за професією, а вояк, вчитель, письменник та історик за покликанням, Василь Верига написав працю *Хто такі дивізійники*. Виявляється—це наша еліта, пишатися якою повинна вся нація.

Появилася на сайті газети *Тиждень* стаття „Помилка оплачена двічі", написана Олесею Ісаюк з Центру досліджень визвольної боротьби при університеті у Львові.

Історик Андрій Боляновський, коли вирішив написати про дивізію „Галичина", згодом про українські військові з'єднання в німецькій армії у Другій світовій війні, почав з того, що зайшов у музей Дивізії при школі №34 у Львові, спілкувався з ветеранами Дивізії. В університеті на факультеті журналістики гарна бібліотека, укомплектована патріотами з діяспори; така ж на вул. Драгоманова, просп. Шевченка, на вул. Кожина, НТШ на Підвальній, Стефаника, в музеях, вишах, військових частинах, в патріотичних комбатантських організаціях. В кожнім комплекті журналу *Вісті Комбатанта* спогади дивізійників, виданих в усьому світі. Появилися спомини побратимів, проживаючих в Україні, які пройшли полон, заслання, табори, тюрми. Нас не приписували, не давали роботи, зробили ізгоями в державі, за незалежність якої кров проливали.

В жодній державі світу (крім СРСР) ні одного дивізійника за надумані злочини не засудили. А мої побратими воювали проти комунізму в цілому світі, навіть у Кореї та В'єтнамі. Появилися спомини і мої *З Австрії на Колиму*, згодом на сайті „Майдан" *Дивізія „Галичина" в запитах і відповідях*. Завдячуючи допомозі ВО „Свобода", проведено презентацію цього видання в Києві, Харкові, Львові та містах Львівської області; в Чернівцях, Херсоні, Вінниці, Рівному. Мені задано багато запитань, на які відповів без вагання–конференції проводив без підготовки експромтом, тому що приховувати нічого.

Мене старалися оббрехати та залякати імениті ворожі писаки-українофоби типу спеца з Центру оценки политических рисков С. Гончарова–„Борьба за свастику" (№15 (108) в газеті *Кієвскій телеграф,* чи Корнілова в *Газеті 2000*, №23 за 9 жовтня, „Історія фальшивая, нацисти настоящие"—не вийшло. На звинувачення в коляборації я гідно відпо-

вів і на цьому закінчилося—всі мої опоненти вперто мовчать. А про що вони можуть зі мною говорити ???

– Той, хто не був в бою й подвизі ратному і не бачив змагання, як може інших повчати,–І. Вишенський, письменник.

Є гарна приказка: Навчав Мартин Мартина–сам дурний як ....

Де сьогодні ці славні „захисники демократії", що готові по трупах противників будувати в чужій, не своїй, державі жорстоке безкомпромісне суспільство? Вони з успіхом дурили і мудрих демократів. Це про них висловився В. Черчілль у мемуарах *Друга світова війна*: „Ми зробили помилку, заключивши союз з Сталіном, ми вбили не те порося".

А що писав О. Скорцені в мемуарах *Невідома війна*, перекладеними з французької мови Ковальонком і виданими в Мінську в 2012 році? Про чистку Сталіном кадрів „непереможной і леґендарной РСЧА":

–1937 рік. Знищені Сталіном: три маршали—М.Тухачевський, А.Єґоров, В.Блюхер. 75 з 80 генералів–Вищий дорадчий генералітет армії, 13 з 15 командуючих арміями, 367 інших генералів, та від травня 1937 року до лютого 1938 року приговорено до ВМН (вищої міри покарання–розстрілу) більше 32 000 офіцерів (Albin Michel S.A. Paris. 1975 р.). – В таке важко повірити.

Відносно тих, що боролися проти комуністів, то ми не були одинокі. Військо СС нараховувало 39 дивізій. З них: 7 танкових (панцерних), 8 панцерно-ґренадирських, три кавалерійські, 6 (піхотних) та 10 ґренадирських, п'ять гірських.

Крім 14-ої дивізії „Галичина", перейменованої в кінці війни на 1-шу УД УНА (1-шу Українську Дивізію Української Національної Армії), були: 13-та –хорватська, 15-та та 19-та—латвійські, 20-та—естонська, 21-ша—албанська, 27-ма та 28-ма—бельгійські, 29-та—італійська, 29-та та 30-та—російські, 31-ша—„Богемія-Моравія", 33-та—французька „Шарлемань",22-га—„Марія-Терезія",25-та, 26-та—угорські. Крім цього, представники Данії та інших північних народів в дивізіях „Норд", „Нордлянд", „Вікінг"... про ці з'єднання сьогодні знає весь світ, крім нашого центру „визвольной боротьби". Всі творилися під наглядом, чи опікою, командування військ СС.

А як було в СРСР?

Усіми чужинецькими (леґіонерськими) з'єднаннями опікувалося „Політичне Управління РСЧА", яким „успішно" керував армійський комісар Мехліс (еврей).

Є така книжка *Бродовский котел*, в якій учасники переможців не можуть нахвалитися про геройство та мудрість російського народу. Про нас згадка коротенька—декілька слів.

В Росії багато пишуть та друкують мемуари про війська СС. Появилася в історичному журналі *Эхо войны* (Відлуння війни) ч.2/2008 стаття

Михайла Кожемякіна: „Чи була катастрофа? 14-та ґренадирська дивізія „Галичина" в боях під Бродами".

Михайло Кожемякін наважився висвітлити цю, так дразливу для „великого радянського народу", тему використавши публікації відомих дивізійників, авторитетних учасників тої битви: начальника Оперативного відділу Штабу Дивізії В. Д. Гайке; старшин: Л. Ортинського, Ф. Кордуби, М. Длябоги, М. Малецького, М. Ліщинського, П. Силенка; капелянів: о.о. М. Левенця, І. Нагаєвського; підстаршин: Р. Лазурка, В. Сірського, Е. Загачевського. Врешті, оцінка битви такими авторитетними старшинами як: ген. П. Шандруком, майором Е. Побігущим. Як бачимо, список далеко не повний та свідчення авторитетних істориків і польових командирів визивають у читача належну довіру.

Використовує автор матеріяли радянських брехливих джерел—дописи М. В. Коваля, С. М. Штеменка, В. І. Масловського, М. А. Полушкіна, С. Чуєва—робить це професійно, краще, як це зробили деякі „історики" нашого патріотичного табору (в тому числі Центру досліджень).

Не дивно, що такий „дослідник»" як С. Чуєв, автор фундаментальної праці *Український леґіон* (Москва 2006), на основі спогадів ветеранів Української дивізії розвінчав романтичні перекази (?) про бої на західно-українських рівнинах під Бродами, в горах Словаччини і Югославії, в австрійських Альпах. Подібно багатьом народним леґендам, ці міти дуже гарно передаються в дусі самопосвяти і геройства „стрільців" Дивізії, та, фактично, не завжди правдиві.

– Наше (російських шовіністів Л. М.) завдання розглянути історію участи єдиного українського з'єднання військ СС в битві під Бродами в липні 1944 року. Чи була для дивізії „Галичина" битва під Бродами такою катастрофічною, як прийнято вважати сьогодні?

Багаторічні досліди, які проводили українські ентузіясти-краєзнавці, які вивчали долю вояків „Галичини", встановили, що за роки війни загинуло 1937 українців, які служили у військах СС, ця цифра включає втрати дивізії „Галичина" не тільки під Бродами, а і в діях проти партизанів у Словаччині і в Словенії, врешті на фронті в Австрії весною 1945 року, а також українців, які воювали в дивізіях „Вікінг", „Горст Вессель" і „Тотенкопф" (повний список в Інтернеті). Звісно, що цей список неповний і реальні цифри втрат можуть виявитися значно більшими; одначе, поміж неповними 2 тис. загинулих за всю війну і 8 тис. тільки за десять днів боїв під Бродами–як дехто подає, істотна дуже велика різниця.

Незважаючи на величезну перевагу противника в людях і матеріялі, 8 000 вояків не загинуло під Бродами. Є інші обчислення втрат Дивізії. Перед боями Дивізія на фронті начислювала 11 000 вояків. Після прориву з брідського кітла повернулося до Нойгаммеру 3 700 вояків і по двох місяцях дійшло ще 500. Вбитих обчислено 2 300, поранених 1 500,

з яких половина виздоровіла, полонених 2 000 і перейшло до УПА приблизно 3 000. (Р. Дражньовський: „Передмова". *Ювілейний Альманах Братства*, Торонто, 2001).

На меморіяльному цвинтарі, на місці прориву з окруження поміж селами Ясенівці–Червоне (Ляцьке) біля Золочева, Галицьким Братством, за допомогою Братства Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев", яке знаходиться в Нью-Йорку, перезахоронено прииблизно 700 побратимів; теж в Підгірцях та Олеську — по 20 чол., інші поодинокі.

Братство „Броди-Лев", засноване комбатантами Дивізії в Нью-Йорку, проводить збірки коштів на пожертви і піклування побритимів, та фінансово допомагає інвалідам, хворим і немічним кол. воякам Дивізії, вдовам і внукам шкільного віку.

Більше як 1100 вояків захоронено на місці боїв Дивізії (проти ЧА в південній Австрії) на семи цвинтарях у Фельдбаху, Ґнасі, Травтмансдорфі, Санкт-Штефані, Бад-Ґляйхенберґу та в Бірнбавмі, де радянськими визволителями облито бензиною і спалено живими 14 поранених дивізійиків.

Світ мовчить!!! Та це були „фашисти і зрадники" (а для кого герої!). Дивовижна західна демократія. Всі, котрим інкриміновано назву „фашист" — злочинці, якщо комуністи–то обов'язково демократи і... герої. Горе переможеним, та злочинців-переможців не судять. В СРСР популярною була приказка: той прав в кого більше прав. (Л. М.)

Виникає запитання: куди поділася велика частина пропавших під Бродами „галичан"?

Без сумніву найбільше вояків і командирів опинилися в рядах Української Повстанської Армії (УПА) — збройних формуваннях Організації Українських Націоналістів під керівництвом Степана Бандери (ОУН-Б), що з 1944 р. вели партизанську війну й представляли значні бойові сили.

Ще донедавна цей факт не був в Україні предметом дискусій, і навіть знамениті вчені (скажи мені, хто твої друзі, я скажу, хто ти, Л.М.) вперто визначали число „галичан", які поповнили загони УПА після битви під Бродами, щонайменше в 2-3 тис. (О.Субтельний). Та по мірі зближення України з евро-атлянтичними структурами, історія в черговий раз була скоректована на догоду (?) політичної коньюнктури дня.

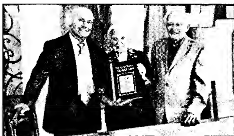
Де це „зближення"? Чому героїчна УПА (про Дивізію усі вперто мовчать?) досі не визнана на державному рівні воюючою стороною? Фальсифікація нашої історії вперто і послідовно продовжується. Навіть такі „патріотичні" історики, як С. Музичук чи Кульчицький, тільки ненароком згадують про те, що 200 (!!!) вояків „Галичини", можливо, проникнули (не приєдналися ?) після Бродів у загони УПА.

Читайте в наступному числі: „Дивізія і УПА"

РОДИНА СОКОЛИКІВ ВІДВІДАЛА ОСТРОЗЬКУ АКАДЕМІЮ

Ярослав, Оксана та Всеволод Соколики 14 серпня побували у Національному університеті „Острозька академія".

Оскільки Ярослав та Оксана Соколики–єдині розпорядники творчої спадщини Уласа Самчука, то саме з їх ініціятиви за підтримки Міжнародного благодійного фонду відродження Острозької академії уже декілька років поспіль проводяться конкурси серед інтелектуальної молоді, присвячені творчості цього видатного письменника.

На згадку про перебування в Острозькій академії Ігор Пасічник (зліва) подарував гостям енциклопедичне видання „Острозька академія XVI-XVII ст.", родина Соколиків–повість „Марія" Уласа Самчука, перекладену англійською мовою доктором Ромою Франко.

Крім цього, Острозькій академії як провідному центру української духовности та патріотизму панство Соколиків надало ексклюзивне право перевидавати твори прозаїка для широкого кола читачів в Україні. Так, до сторіччя з дня народження Уласа Самчука редакційно-видавничим відділом Острозької академії було видано трилогію письменника „Волинь", яка користується неабиякою популярністю, спогади і враження Уласа Самчука у двох частинах, що охоплюють період Другої світової війни „На білому коні. На коні вороному". До 105-річниці від дня народження видатного письменника побачила світ збірка творів Уласа Самчука „Марія", „Віднайдений рай" та „Чого не гоїть огонь". Ректор Національного університету „Острозька академія" Ігор Пасічник розповідає, що на досягнутому не зупинятимуться. Плянується видання четвертого тому творів Уласа Самчука, адже літературна спадщина поета надзвичайно багата.

Ґості разом з керівництвом Острозької академії обговорили ідею чергового Всеукраїнського конкурсу, який проводитиметься у 2012-2013 навчальному році на тему: „Національний характер в літературній спадщині Уласа Самчука" (етнофілологічні, психологічні, історичні, політологічні, етнолінгвістичні аспекти) у таких номінаціях: краща студентська, аспірантська наукова робота, кращий учнівський твір, краща публікація у всеукраїнській та реґіональній пресі, краща публікація у місцевих ЗМІ.

Олексій КОСТЮЧЕНКО

(Фото автора)

Валентин МОРОЗ

ДИВІЗІЯ „ГАЛИЧИНА" та УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ

На 1943 рік припадає важлива подія у Другій світовій війні–того року (навесні) було створено українську дивізію „Галичина" у складі німецької армії. Про цю дивізію написані гори літератури; у Торонті (Канада) вже десятки років виходить журнал „Вісті Комбатанта", видавцем якого є Головна Управа ветеранів дивізії „Галичина".[1] Найголовніше у даному випадку–це „обтруситися" з того пропаґандивного сміття, яким совдепівська (і сучасна „путінсько-распутінська") пропаґанда обплутала тему дивізії „Галичина". І після того–дати нормальну аналізу історичного факту.

Річ ясна: найбільше емоцій совдепівські чапаєзнавці „накручували" навколо формули „СС". Але... Тут „секрет фірми" дуже простенький. У берлінській системі того часу кожна ненімецька військова формація, що входила до складу німецької армії, могла фіґурувати лише під формулою „СС".* Так було не тільки з естонськими чи латвійськими дивізіями–аналогами „Галичини". Так було навіть з формацією боснійських „турків" (ісламців), що входили до складу німецької армії. (Ситуація тут досить екзотична: боснійські ісламці, майже азіяти, і разом з тим–СС–формула, проголошена для у„стопроцентових армійців").

Щоб зрозуміти ситуацію–досить згадати стару українську приказку: навчить біда ворожити, коли нема чого в рот положити... Німці були у 1943 році саме в такій ситуації: вони не мали що „положити" у свій мілітарний „рот". Коаліція, що воювала проти них, мала величезні людські ресурси–починаючи від двохсот мільйонів „совітів" і кінчаючи різними австралійськими, новозеляндськими, індійськими та канадськими дивізіями з різних кінців плянети. А німці були затиснуті (разом з італійцями) в центрі Европи. „Расових" німців явно не вистарчало, аби виграти війну. І тому Берлін згодився на „нерасові" формації різного походження–у тому числі й на українську дивізію „Галичина".

Ще один важливий аспект: усі ті галицькі юнаки, що пішли в дивізію, фактично врятувалися від „більшого лиха"–тобто від перспективи вивезення до Німеччини на каторжні (фактично) роботи. Ґубернатор Галичини Вехтер, що приклав багато енергії до справи засну-

1. Найповніша і найсучасніша праця на цю тему зветься: Роман Колісник. *Військова Управа та українська дивізія „Галичина"*. Видання друге, доповнене. Київ, „Ярославів Вал", 2009.

* Були теж під вермахтівським командуванням, наприклад, Українське визвольне військо й багато російських формацій. – *Ред.*

вання дивізії, не дуже й приховував цю альтернативу: або в дивізію–або на майже тюремну працю в німецьких фабриках.

Цей аспект самозбереження зіграв, без сумніву, певну роль у справі заснування дивізії „Галичина".

Але... Головна пружина, що „підкинула" галицького юнака і „вкинула" його в дивізію, лежить дуже далеко від вищезгаданого аспекту. Пружина ця була „зроблена з зовсім іншого матеріялу". Українська еліта Галичини, що була і свідком, і учасником як Першої світової війни, так і Українських визвольних змагань 1917-1920 років, добре пам'ятала одну тему цієї епохи. І назвати цю тему найкраще так: необхідність готових військових формацій у вирішальний час боротьби за державність. Чому не втрималась ЗУНР? Та просто через те, що поляки–головний противник–випередили українців у справі сформування військових сил.

Що ж... Все пізнається у порівнянні... Аналогія–найкраща формула для зрозуміння ситуації. Існує, зрештою, аналогія, ніби спеціяльно створена для зрозуміння ситуації з дивізією „Галичина". Це–чехословацький леґіон з часів Першої світової війни. Тут не треба й бути професійним істориком. Кожний, хто прочитав роман про бравого вояка Швейка, добре знає головний „прикол" цього леґіону. А „прикол" був ось у чому: вояки з австрійської армії чеського походження зовсім не хотіли вмирати за австрійського цісаря і масово здавалися у російський полон. З них і сформували чехословацький леґіон. Чеські політики виявили достатній мінімум „шустрості" й домоглися включення до цього леґіону не лише чехів, але й полонених словаків з угорських військових частин. Тому леґіон став не просто чеським, а чехословацьким–ще задовго до того, як виникла держава під назвою Чехословаччина. Коли в Московській імперії почалась революція, „чехословаки" прагнули якнайшвидше вирватись з московського „дурдому" і взяти участь у створенні власної національної держави. Ситуація стала гостро актуальною в 1918 році, коли стало ясно, що Німеччина програє війну. А це означало, що шанси чехів на відновлення власної держави стають реальними.

Але прорватись до „златої Праги" у західньому напрямі покищо було неможливо,–цей шлях ще закривали німецькі дивізії, що твердо тримали фронт. І тому командування леґіону взяло інший „кєрунок". „Чехословаки" вирішили за всяку ціну прорватися через московський хаос до Тихого океану, до Владивостоку. І звідси переїхати кораблями до Америки, а далі–до Европи. У фіналі їхньої мрії був маршрут до „златої Праги" і відновлення чеської держави.

І при тому „чехословакам" було абсолютно „паралельно", з якими росіянами вони мають справу: білими, червоними чи „рябенькими". Вони були „чемні" з усіма–але при одній умові: аби їх пропустили до Владивостоку. Виявляється: вони були у складі більшовицьких військ,

яких славнозвісний Петро Болбочан гнав (разом з німцями) у східньому напрямі в 1918 році на українському Лівобережжі. Але були вони „вояками-найманцями" у більшовиків лише при конкретній умові: більшовики пропустили їх у Сибір.

Був, зрештою, в історії чехословацького корпусу й зовсім ганебний епізод. Виявляється, „чехословаки-драпазяки" продали червоним адмірала Колчака (російського антибільшовицького „наполеона") за... золоті царські рублі! (За рублі чи за „щаблі"–яка різниця? Але за золото...) Потім у новоствореній Чехословаччині ще довго „випливали на поверхню" ці маленькі золоті кружальця із зображенням „московського" царя. Звичайно, вони не були в обігу як монети. Але ж... золото є золото! І його завжди можна продати за будь-яку валюту.

Отака-то ганебна „історія з географією" була у тих „чехословаківдрапазяків". Але... Ані тодішня чеська людина, ані теперішній чеський історик чи політик „не мали їм то за зле". Чи ці „чехословаки-дряпазяки" продали білого москаля червоним, чи чевоного москаля білим,–з точки зору чеських інтересів це не грало аніякої ролі. Головне (і найголовніше)–ці „швейки" доперлись-таки до Владивостоку. Звідти переїхали до Америки, потім–до Франції і аж потім–на рідну землю. І нарешті зіграли чи не найвирішальнішу роль у відновленні чеської державности. Бо... Про це якось не згадують, чи просто забулося,–але в 1918 році з десяти мільйонів населення Чехії й Моравії 3,5 мільйони належали до категорії „судетських" німців. А ще й угорська комуністична революція, що поширилась і на Словаччину... І якби не „чехословаки-леґіоняки", то Бог знає, як усе це закінчилося б...

Цей довгий „чехословацький" інтервал включений до даного тексту з однією метою: підвести читача до головної формули у темі дивізії „Галичина". Якої формули? Той, що написав її, мабуть, і не уявляв, що це формула. І все ж це–формула!

Один з авторів, що писав про дивізію „Галичина", сказав так: ми не маємо чим аж так дуже пишатися в темі дивізії „Галичина"–але не маємо чого й соромитися...

Що ж... Дуже „швейківська" формула... Але, мабуть, варто прислухатися й до неї. Бо аналогія з „чехословаками-леґіоняками" тут повна й абсолютна. Вони ж не пішли в російську армію, аби воювати за московського царя. Мрією їхньою був марш до „златої Праги" і відновлення там чеської держави. Те ж саме треба сказати й про „дивізійників": вони взяли зброю до рук не для того, щоб воювати за Гітлера. Як для чеського юнака „фінальною мрією" була „злата Прага"–так і для галицького юнака такою ж мрією був шлях до „золотоверхого Києва" й відновлення там української держави.

А тепер опустимося з цієї „історичної туманності Андромеди" на реальну галицьку землю часів Другої світової війни. Виявляється, що

створення дивізії „Галичина" дало тоді ще й негайний, „п'ятихвилинний" ефект. По суті Галичина була в 1943-44 роках своєрідним островом у гітлерівській системі. На захід від неї, в Польщі, був ґестапівський терор. На схід від неї–теж. І навіть на північ від Галичини, на Волині (що входила до системи „Ост") німецький терор був без порівняння більшим. Теж саме на півдні, у Закарпатті–тут шаленів унікальний угорський терор. І порівняно з цими навколишніми територіями Галичина переживала своєрідну „відлигу": тут можна було говорити про німецький тиск,–але не терор. І причиною цього факту було (чи не в найбільшій мірі) існування дивізії „Галичина".

* * *

Але...

Центральним аспектом є тема: Українська Повстанська Армія. З відстанні 70 років перспективи–це вже вирисувалося досить ясно. Загальновідома формула: добрі наміри–це непогано; але ж людей цікавлять у першу чергу добра продукція.

Так от: УПА–це найвагоміша продукція, на яку Україна спромоглася у Другій світовій війні.

Про УПА написано дуже багато; лише самої совдепівської пропаґандивної макулатури, спрямованої проти УПА, не навантажиш ні на які океанські супер-пароплави. Але нас цікавлять, звичайно, серйозні матеріяли й серйозні історичні дослідження. Їх багато. І все ж на перше місце у списку треба, мабуть, поставити вже клясичну, видану ще в 1953 році й перевидану кілька разів працю Петра Мірчука „Українська Повстанська Армія 1942-1952".[2]

Перші відділи УПА створювалися не в Галичині–території з національно найсвідомішим населенням–а на волинському Поліссі (про це знали й малі діти з широко відомої пісні „Гей там далеко на Волині створилась армія УПА...") Для цього були особливі, вагомі причини. По-перше, німецький терор був на Волині без порівняння жорстокішим, ніж у Галичині. Так що українська реакція у вигляді партизанського підпілля сформувалася тут спонтанно, без участи політичних чинників. Як часто буває в історії, реальна ситуація випередила тут політичну орієнтацію. Просто кажучи: якби українські націоналісти не створили партизанське підпілля самі–це за них зробили б інші. І–звичайно–із шкодою для українських інтересів.

Чудовий приклад–Білорусія. Історики вже звикли писати про „запартизанену" Білорусію в роки Другої світової війни. У тому то й сенс: не партизанську, а „запартизанену". Бо у зв'язку з не дуже розвиненою свідомістю білорусів ініціятиву антинімецького спротиву перехопила в свої руки Москва. Саме вона взяла у власні руки той еле-

2. Петро Мірчук. *Українська Повстанська Армія 1942-1952.* Мюнхен, 1958.

мент, який хотів битися проти німців. І ситуація вийшла, як кажуть: „гірше не придумаєш".. Білоруські ліси заповнились скинутими з парашутів московськими партизанами. Вони підсилювали „ґрадус" німецької аґресії проти білоруського населення й одночасно грабували це населення, бо–просто кажучи–мусили щось „жерти". А німці у відповідь палили білоруські села й убивали людей за підтримку партизанів. Отже: фактично це був конфлікт двох чужих окупантів (берлінського й московського) на білоруській землі. А білоруси просто були жертвою цього конфлікту. От у цьому й сенс феномену, що його історики вже назвали „запартизанена Білорусія".

Фктично московський партизанський центр готував такий самий варіянт і для волинського Полісся. Лісистий, багнистий простір у німецькому тилу... У лісові багна не просунешся з великою технікою.

Але... Україна–не Білорусія! І скоро в Москві це добре зрозуміли. Українське підпілля, на відміну від білорусів, уже більш як десять літ мало монолітну, залізну структуру. І називалась вона Організація Українських Націоналістів. Саме ця структура–ОУН–і взяла справу в свої руки.

Перші відділи УПА (за версією Мірчука) були зорґанізовані на Волині восени 1942 року. Був це загін „Остапа" (справжнє прізвище–Сергій Качинський) та загін „Довбешки-Коробки" (справжнє прізвище–Перегійняк). Другий з названих відділів провів перший бій з німцями 7 лютого 1943 року в зв'язку з наступом УПА на містечко Володимирець (рівненське Полісся). [3] Але ще перед тим обидва загони мали багато сутичок як з московськими партизанами, так і з польською АКА („Армія Крайова"). Бо польське підпілля теж мало намір зробити Волинь своєю „партизанською територією". І при тому поляки постійно тримали контакт з совєтськими партизанами, винищуючи разом українські села (у першу чергу–українську еліту).

„Остап"-Качинський дуже скоро став відомим совітському партизанському командуванню; за його рішучі дії більшовики навіть назвали його „Серйожа-Садіст". [4] Отже: дуже скоро вияснилося, що „Україна–то не Білорусія". „Запартизанити" українську територію не вдалося (мається на увазі західньо-український простір). І то не лише москалям, але й полякам. Совітські партизани домінували (при підтримці польських колоністів) лише на північній Рівенщині (на північ від лінії залізниці Сарни-Ковель), опираючись на сусідню „запартизанену" Білорусь. На решті ж західньо-української території повністю домінувала УПА. Скажімо, обписаний „вздовж і впоперек" у совітській літературі-„макулатурі" Ковпак добре „дістав шпіца" в Карпатах, коли спробував „окопа-

3. Петро Мірчук. Цит. праця, стор. 33.

4. Там же.

тися" на цій території (використовуючи лісисто-гірський характер місцевості) й вивести з ладу нафтові промисли Прикарпаття. Пройшовши без великих проблем територію Наддніпрянщини (від Путивля на Сумщині, кордон з Росією), він був ущерт розгромлений українськими партизанами в околицях Яремча пізнім літом 1943 року. Лише окремі „ковпасяки" вирвались з „бандерівської" Ґуцульщини; але кількатисячний загін Ковпака фактично перестав існувати.[5]

Про УПА писали (і будуть писати) по-різному; бо „один любить попа, а другий попадю; а мені, дурачку, дайте попову дочку". Але... Візьмімо та й вийдімо за домашні межі... Бо самі себе ми або дуже хвалимо, або дуже критикуємо. (Загальновідомий гумор: „Мамо, як нас люди хвалять!–А хто, доню?–Ти мене, а я тебе"). Може краще послухаймо, що ж кажуть про нас чужі. (Маємо на увазі–про нашу УПА).

Так от: три голоси з абсолютно різних кінців плянети.

Перший голос. Польський актор Ґергардт видав ще у „комуняцькій" Польщі книжку „Луни в Бещадах" (про боротьбу польської армії з УПА, переважно на території Лемківщини і Посяння). І він там визнає відверто (у Польщі, навіть „комуняцькій", це було можливо, бо в СРСР такі ідеї видавництво просто викреслило б), що УПА була найкращим партизанським рухом у Другій світовій війні.

Другий голос–з зовсім іншого кінця плянети. Мається на увазі афганський партизан-командир–леґендарний Махмуд. Він робив чудеса: наприклад, запускав совітські танки в ущелину, а потім засипав камінням вихід з ущелини–і совіти там „зимували" разом із своїми танками. (Тобто вони не зимували й не мерзли; їх просто „підсмажували", бо афганські партизани спочатку навіть не брали „москалів" у полон). Так от: Махмуд визнав, що його вчителем партизанської війни була Українська Повстанська Армія!

І нарешті–третій голос. І теж із зовсім іншого кінця плянети. Відомий у свій час Че Ґевара–генерал у кубинській системі „Фіделя-шміґеля" (чи, здається, навіть його родич?) пробував розгорнути „комуняцьку" партизанщину (керовану з Куби) в Латинській Америці. Був убитий в Болівії. І він теж визнав, що його вчителем партизанського мистецтва була УПА! Ґадаємо, що цих трьох прикладів цілком достатньо (як сказано в кінці кожного розділу талмуда: „розумному досить").

Але повернемось до „конкретики" 40-х років минулого століття. Дуже скоро УПА опановує всю територію Західньої України. Німецька влада була лише в містах чи на залізничних вузлах, де німці тримали ґарнізони.

В травні 1943 р. згинув у сутичці з УПА шеф гітлерівських спецвідділів СА Люце з цілим своїм штабом, наткнувшись на відділ українських партизан на шляху Ковель-Рівне при повороті з інспекції своїх працівників у

5. Петро Мірчук. Цит. праця, стор. 46-47.

„райхскомісаріяті" України...

В травні і червні 1943 р. відділи УПА в постійних боях з німецькими поліційними, а то й військовими частинами, опановують все Полісся та Волинь, обмежуючи панування німців на тих теренах виключно тільки до міст, головних шосейних шляхів та залізничних ліній. Одночасно УПА унешкідливила польські „пляцуфкі" та звузила терени, опановані большевицькими партизанами до окремих, невеличких лісових просторів. [6]

Промовистий факт. Совітські „визволителі від хліба й масла" окупували повторно Західню Україну літом (переважно в липні) 1944 року. Але в гуцульське село Космач вони увійшли... аж навесні 1945 року! При спробі зайняти це село влітку 1944 року полк каґебістів був повністю розбитий. При тому був убитий і генерал-майор, що командував операцією. (Цікава „тактика-махінактика" Кремля: на його могилі потім було написано, що він не генерал-майор, а просто... майор. Все ясно: Кремль був зацікавлений, щоб люди не знали про реальний розмах дій і реальні успіхи УПА.)

Але коли вже говорити про „грубу рибу", виловлену в акціях УПА, то треба згадати й інші імена. Уже була мова про те, що в травні 1943 року був убитий шеф СА генерал Люце „з цілим своїм штабом" [7] на шляху Ковель-Рівне. У 1944 році на Рівненщині був убитий командуючий 1-м Українським Фронтом генерал Ватутін (у совітських виданнях він фіґурує як убитий „німецькими фашистами" в ході воєнних дій– роль УПА тут знову схована з тією ж метою: замаскувати справжні розміри успіхів українського підпілля). У 1946 році на Закерзонні був убитий бійцями УПА генерал „Вальтер" (справжнє прізвище– Свірчевський)–заступник міністра внутрішніх справ „комуняцької" Польщі. А 3 травня 1946 року біля села Тязів (Івано-Франківщина) був убитий бійцями з відділу „Месники" генерал Москаленко, присланий з Москви командувати діями КҐБ проти УПА. [8]

(На „темі Москаленка" варто зупинитись трохи детальніше. Він був людиною українського походження і одним з найздібніших совітських „танкових" генералів у Другій світовій війні. До речі: всі „танкові" совітські генерали цієї епохи були українського походження: Москаленко, Черняхівський, Рибалко тощо. Як здібного „вояку" його послали після війни командувати діями „совдепів" проти УПА. І він– по правді кажучи–робив дуже багато „клопоту" українському підпіллю. І тому поступив наказ: вистежити його і вбити).

Без сумніву, ні один партизанський рух часів Другої світової війни (та й, мабуть, в історії) не може похвалитися таким „списком" знищених противників „найвищої ранґи".

---

6. Петро Мірчук. Цит. праця, стор. 41.

7. Там же.

8. Там же, стор. 155.

Ярослав ВЕНЬҐЕР

З БАВДІНСТУ до ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

Ярослав Веньґер
Ольденбурґ,
січень 1944 р.

Ярослав Веньґер народився 25 лютого 1923 року в селі Багатківці, радше на хуторі, 5 кілометрів за селом, у Подорожчині Підгаецького повіту. (Була ще друга частина хутора–Сіножата). Батько Теодор, а мати Явдокія з дому Скорупа. Сім'я була біднамала три морґи поля, але працьовита й чесна. Сестра Анна народилася у 1930 році. У 1941 році померла мати. Ярослав вчився кравецтва, але війна перешкодила. З Бавдінсту Ярослав зголосився до Дивізії „Галичина", пройшов рекрутський вишкіл у вермахті, а підстаршинський–у Словенії. Після закінчення війни був у полоні в Італії, згодом в Англії, де одружився і живе сьогодні. Має дочку й внука.

З автобіографії

В лютому 1943 р. в Підгаєцькому повіті прийшло розпорядження по селах від німецького командування, щоб хлопці з річників 1922, 1923 і 1924 з'явилися в Підгайцях до лікарської комісії. Нас туди повезли господарі саньми. Перейшли ми той „асентирунок", немов до армії.

В травні 1943-го прийшло розпорядження, щоб ті, які перейшли комісію, зголосилися в Бережанах до Бавдінсту–будівельної служби, яку чомусь офіційно по-українському називали „Служба Батьківщині". З нашого села біля 20 хлопців пішли зі своїми клунками до сусіднього села Кучениць на поїзд. У Бережанах у бувших касарнях Польської армії на подвір'ї нас зареєстрували. В просторих кімнатах ми застали триповерхові дерев'яні ліжка з дрантивими сінниками, напханими дерев'яними стружками, і все. На ліжках ніякого простирала чи коца не було, в кімнаті–ніякого столика чи стільця, ані шафи. З дому кожен мав із собою їдунку, ложку, горнятко і маленьку валізку для дрібних речей. Я мав куферок, що вуйко Йосиф був видовбав з верби для себе, як відходив до Польської армії. Як він повернувся з війська, дав той куферок мені, та я з ним згодом поїхав до Дивізії.

Касарні були над самою рікою Золотою Липою, то більшість з нас, котрі ще не голилися, зранку бігли митися в річці, а в той час вода була чиста, як сльоза, й аж пахуча. Кілька кілометрів від Бережан була розгалужена станція Потутори, де ми будували каналізацію. Туди щоранку їздили поїздом на відкритих плятформах. За німецьким темпом

„Льос! Льос!"–всі інженери й наставники були німці–ту роботу скоро закінчили. При кінці червня в обідню перерву нашу касарню несподівано окружила бавдінстова поліція, в якій у більшості були поляки-шовіністи, всіх нас вигнали на подвір'я, вставили в маршову колону й під ескортою запровадили на станцію, загнали нас, як невільників, у брудні товарові вагони, позачиняли двері й закрутили колючим дротом. Був дуже гарячий день, всі голосно почали кричати, що ми не є невільниками. Поліцаї дозволили відчинити двері. Дуже хотілося пити, але не було що.

Увечорі приїхали до Львова на станцію Підзамче. Далі трамваями перевезли нас до табору на Левандівку. В таборі дерев'яні бараки, на дерев'яних стовпах, на півметра від землі, в бараках триповерхові дерев'яні ліжка з сінниками наповненими дерев'яними стружками. Ні простиралів, ані ніяких накривал. Посередині бараку кругла залізна піч і лавка, провізоричні вмивальки з зимною водою і туалети. Таборова кухня в бічному бараці, на площі біля неї польова кухня. При головній брамі чистенький барак для таборової адміністрації, посередині табору широка площа. Табір кругом обгороджений сітковим і колючим високим дротом, на чотирьох рогах високі дерев'яні вежі для вартових. Ми називали їх голубниками. У вежах тепер вартових не було. Мабуть, це був колишній табір для полонених червоноармійців. Збоку був табір радянських військовополонених. Вони носили витерті німецькі уніформи. Мабуть, це були ті, з яких німці творили РОА (Російську Освободітельну Армію). Ми з ними крізь колючі дроти нав'язали контакт і проводили чорну торгівлю. За таборові харчі такі, як хліб з остюками та смердючий сир, дещо вимінювали. Я заміняв з одним вояком військові черевики, які були в доброму стані. Бо „деревняки", які нам давали в таборі, за один день на роботі подерлися.

Дерев'яні стружки в матрацах скоро стерлися на порох, в бараках кинулися блохи, що дуже дошкуляли. Ми голосили про те таборовій команді, але вона нічого не робила. Дехто пошукав собі приватну квартиру близько табору. Нас трьох якийсь час були на такій квартирі в одного старого поляка в маленькій хатці, що, мабуть, колись служила за комору. За ту „комірку" ми з дому привозили харчі, муку, крупи, яйця.

Як ми прибули до табору, то нам дали бавдінстський однострій жовтого кольору, як пшенична солома; штани, сорочку, синю беретку і черевики з дерев'яними підошвами. Як ми йшли до роботи янівським гостинцем, ті „деревняки" калатали, як коні копитами.

В тому таборі було понад 200 хлопців. Ми щорання вставали на свисток о годині 6-ій, й на площі ставали до спільної молитви. Молилися щиро: „Боже, Великий, Творче Всесильний!".

Після молитви, біля кухонного магазину, була роздача харчів, один

кілограм чорного хліба на двох, що в ньому було повно остюків, які в ясна кололи, та ложка якоїсь поганенької мармеляди або смердючого сиру („кийзи") з кмином, що нагадував шмір, яким господарі мастили осі возів, і чорна кава. Біля кухні навстоячки снідали. Хто мав харчі з дому, то снідав своїми, а таборовий хліб і сир забирав у торбинку й на роботі часами була можливість торгувати з жидами, які, бідолахи, ще більше хотіли їсти, як ми.

В кухні був величезний котел з кавою, яку ми мусили самі варити. Біля кітла по черзі хтось з нас мусив цілу ніч сидіти й підкладати під котел дрова, щоб вранці закипіла вода з кавою.

Після короткого сніданку свисток і на площі збірка до роботи, на яку провадили нас зверхники, так звані „форбайтери". Кожний з них мав свій відділ: 50 або 30 хлопців. „Форбайтери" були бувші львівські батяри, лінюхи. Вони поводилися з нами досить жорстоко, нераз простягали руки до нас. Біля брами був чистенький барак для таборової канцелярії, де працювало кількох чоловіків, дещо старших за нас, які знали німецьку мову. Вони носили уніформу, трішки іншого кольору, та кращу за нашу. Їхня ранґа називалася „форверкер". В суботу ми працювали до першої години по полудні, і щосуботи по обіді до табору приїжджав інспектор, німець в ранзі „гавтмана" (сотника). Тоді нам виплачували тижневу заробітню плату „злотими" Генерального Губернаторства, до якого була включена Галичина. Тих злотих, здається, що вистачало на залізничний квиток від Львова до Тернополя, також давали по 100 цигарок з хмілевого листя; тютюну в них не було чути.

Більшість з нас у суботу по обіді напоспіх збиралися, щоб зловити поїзд додому. На виплату не чекали, бо ця процедура відбувалася дуже повільно, неначе навмисне. Хто в той час не прийшов, то його плата пропала, напевно, в чиюсь кишеню з таборової адміністрації, але за це не було до кого йти поскаржитися. Додому на неділю переважно всі поспішали, щоб привезти себе трохи до порядку, і наїстися, бо таборові харчі були дуже погані, й на нашу важку працю не вистарчальні, а ми молоді в той час мали добрі апетити. На обід була зупа з стухлої сичавиці й гнилої бараболі, а на вечерю не було нічого, навіть гарячої кави, бо той таборовий кухар-„батяр" на польовій кухні варив нам бідну зупу. Більше його ніщо не обходило. Ми часто докоряли йому, сварилися з ним, а таборова команда нічого не казала йому.

Ми були скомпонували пісню про ту зупу:

А в Бавдінсті добре жити,
Є що їсти, є що пити,
А в Бавдінсті добра зупа,
Літра води, одна крупа,
А фасоля, як знайдеться,
То Бавдінст аж засміється.

Додому їздили з пересадками, тому їзда забирала цілу ніч. Вранці ми приїздили до сусіднього села Купчинці, а з Купчинець швидкою ходою йшли до с. Богатковець, а зі села ще добрих 5 кілометрів треба мені було йти до рідної хати.

В понеділок ми назад приїздили в обідню пору. Таборове начальство дуже злилося, що зранку бракувало людей на роботу, а на роботі німецькі інженери дуже злилися на таборове начальство, що замало присилало людей, що не тримають дисципліни. Ті, що були далеко від Львова, їздили додому переважно що два тижні. На поїздах весь час було велике переповнення. На станціях була порядкова поліція, так звана „Баншуц-поліцай", багато з них були так звані „фольдойчери" або поляки, які знущалися над пасажирами-українцями. Нас, бавдінстових, вони не чіпали. Багато селян везли до міста свої продукти, щоб продати, а тоді щось купити. При виході зі станції німці часто обступали селян і відбирали: масло, яйця, та, що їм вподобалося. Ми старалися помагати селянам, забирали їхні клунки, переносили через браму й віддавали їхні речі на вулиці. За це селяни були дуже вдячні нам.

У таборі на Левандівці нас поділили на відділи „абтайлюнґи". Мій відділ був призначений до роботи близько нашого табору. Ми копали широчезні круглі ями, обсягом локомотиви, глибиною півтора метра, пізніше бетонували стіни і дно, землю вивозили з ям моторовими візками. Пізніше в тих ямах німецькі інженери вставляли приладдя– „шайби", що на них в'їжджали локомотиви для ремонту. Робота була дуже важка й мені вдалося „вирватися" до іншого відділу.

Той відділ будував залізну дорогу-„штреку" у Клепарові. Ми майже ціле літо підготовляли землю, а швелі й шини почали вкладати восени. Нашим наставником був цивільний німець. Він був доброю людиною, ніколи не кричав, мав на полі дерев'яну буду, ніби його маленьку канцелярію, а позаду будки був переділ на наше робоче знаряддя. Одного разу післав мене до будки, щоб я щось йому приніс. Там несподівано я застав жида, що цирував шкарпетки. Він почав жалітися на німців, що, мовляв, ними, жидами, „розчинили", але прийде час, що українцями „замісять". Я відповів йому, що нами вже „місять". Як я вернувся, німець запитав мене, чи я щось в буді бачив? Я відповів, що нічого не бачив. На те німець весело моргнув оком. Виглядало, що німець на якийсь час переховував там жида.

Недалеко був великий лан бараболь. Ми були голодні, то закрадалися в те бараболисько, випорпували бараболю, ховали в кишені й у таборі увечері варили. Якось наш німець завважив, що ми робимо, й попросив, щоб йому принести бараболю.

Довжина тої залізної дороги тягнулася біля семи кілометрів. Вона мала злучуватися з рейками, які йшли з Рави-Руської на схід, щоб оминати Львів і прямо їхати на схід на Тернопіль, щоб скоріше було поста-

чання на східний фронт.

Біля півкілометра від місця нашої роботи видніла штрека, що тягнулася з головного двірця далі, дещо направо виднів неглибокий яр, порослий кущами, а трохи дальше був концентраційний табір. Ми часом бачили, як німці привозили групами жидів до того табору. Одного разу ми завважили, що в таборі пожвавився великий рух. Після обіду німці зганяли жидів на таборову площу, де жиди скидали з себе одяг, німці відчисляли їх по сто й так голих гнали їх над яр, там скорострілами стріляли їх. Над вечір інші жиди зливали трупи якимось плином і запалювали їх. З горіючих тіл вітер заносив дуже неприємний спалений сморід, нераз аж на місто. Так німці стріляли їх три дні підряд. Один відважний жид вирвався з-над яру й голий почав втікати. З боків були ґестапівці на конях, погналися за ним і так вбігу застрелили його.

Одного дня з-над того яру кулі почали „свистати" в нашу сторону, ми всі полягали. Наш наставник-німець почав туди кричати й махати білою шматою. Скоро приїхали двох військовиків-німців на конях, щось з нашим німцем поговорили й від'їхали. Німець сказав, щоб ми йшли до нашого табору. То було о 2-ій годині по полудні. Ми були задоволені з того, що маємо вільне від роботи.

Одного разу нас привели до табору на обід трохи запізно й зупи вже не було. Ми розійшлися по бараках шукати щось їсти в своїх валізках. Обідня пора тривала так коротко, що ми не вспіли щонебудь з'їсти; ми на свисток вибігали на збірку й дехто доїдав кусок хліба в рядах. Форбайтер прискочив до мене й хотів вдарити мене в обличчя за те, що я їв у ряді, але в тому моменті Ярослав Ґапало відрухово заступив мене рукою і форбайтер, замість мене, вдарив в обличчя Ґапала. Його облила кров, в рядах зчинився обурений рух. Ґапало, спиняючи хустинкою кров, вийшов з ряду й пішов пожалітися Українському Допомоговому Комітетові.

Увечері ми застали Ґапала в бараці. Він розказував, що на його зажалення і на обкровавлений доказ, що нас в Бавдінсті б'ють, Український Комітет не зреаґував. Він рішився залишити Бавдінст і зголоситися до української допомогової поліції. Так він і зробив.

У часи німецької окупації, щоб купити квиток на поїзд, потрібно було мати пашпорт, чи якусь посвідку, з якою йшлося на станцію до одного віконця за так званою „пляц картою", а тоді з тою картою ішлося до другого віконця купувати квиток. Ми мусили мати з таборової канцелярії перепустку „урльопшайн", з якою ми їхали додому. Одного разу таборова канцелярія таких посвідок не хотіла видати за те, що ми із запізненням вертаємося в понеділок до роботи. Одного разу я і Я. Ґапало рішили їхати додому без перепустки і без квитка. Ми прямо з нашого табору перейшли через ширину залізних рейок на головний двірець, там посідали в поїзд на Ходорів. Ось прийшов кон-

дуктор і–покажіть квитки? Ми почали „крутити", що, мовляв, не мали часу купити квитки і це й те. Кондуктор був українець і каже: „Ви не крутіть мені старому, а послухайте моєї поради, бо інакше в Ходорові будете мати клопіт з німцями. Той поїзд перед Ходоровом сповільнює біг, тоді старайтеся вискочити і рейками зайти на станцію, щоб німці не завважили вас. А там відшукайте поїзд на Тернопіль". Ми чемно подякували кондукторові за його батьківську пораду, так і зробили. Як ми дійшли до станції, то вже стало зовсім темно, ми ішли поміж вагонами, аж несподівано німецький вояк-вартовий крикнув: „Гальт! Генди гох! Пароля!" Ми стали, підняли руки вгору і кричимо: „Нікс пароля! Вір Бавдінст!" Вояк підійшов до нас, побачив наш бавдінстовий однострій, махнув рукою і сказав: „Вайтермахен!". На станції ми скоро випитали поїзд на Тернопіль, і так вранці дісталися додому.

Зблизилася осінь, а в господарці настало багато роботи. Мій батько був хворовитий, мав дихавицю, що набув у Першій світовій війні. Десь в половині вересня 1943 року я приїхав додому, не вертався до Бавдінсту, а помагав на господарстві. Так усі інші хлопці з села зробили, як я. Одного дня до села приїхала бавдінстова поліція ловити нас як дезертирів. Вона складалася майже зі самих поляків-шовіністів. Моя сестра Ганя прибігла до хати й каже, що їдуть дві фіри поліції. Я прожохом вибіг з хати і побачив, що поліцаї вже зіскакують з возів і біжуть до нас. Я перебіг дорогу, вибіг на поле. Поліцаї гналася за мною, як собаки за зайцем, але не догнали мене, то два рази вистрелили за мною. Я добіг до хати вуйка й за якийсь час післав до нашої хати малолітнього хлопця, щоб подивився, чи поліцаї вже від'їхали. Богдан скоро повернувся і сказав, що поліцаї вже від'їхали, а тому, що мене не зловили, то забрали зі собою мого тата. Це мене дуже пригнобило і засмутило.

У селі я довідався, що також кільком нашим хлопцям поліцаї забрали їхніх татів, а одному навіть були забрали корову, але її залишили. Де повезли наших батьків, ми не знали. Тої ночі спаня не бралося. Вранці кілька нас пішло до війта. Війт послухав нас, кудись телефонував, і довідався, що наших батьків в Бережанах тримають як арештованих, і німецькі зверхники сказали, щоб ми, дезертири, негайно зголосилися до Бережан, і кожен має принести 200 злотих грошової кари, тоді наших батьків звільнять. Не було іншого виходу, отож за два чи три дні ми зібралися і поїхали поїздом до Бережан. Як ми наблизилися до касарень, була обідня пора, то в той час бавдінстові поліцаї провадили наших родичів з якоїсь роботи на обід. Я побачив тата з лопатою на плечах, зарослого, обкуреного пилюкою, ледве ногами тяг. Провадили їх під конвоєм, неначе якихось в'язнів-злочинців. Поліція, самі поляки, навіть не дозволила нам заговорити до наших батьків. На подвір'ї касарень їх з-під конвою звільнили і сказали, що вони можуть їхати додому, а нас під конвоєм повели на третій поверх

касарні. В дверях стало двох озброєних поліцаїв і радіють нами, неначе якоюсь здобиччю. Прийшов їхній комендант, наїжений як когут, питає нас польською мовою: „Ну, ґдзєсьцись билі бандиці, в лєси?" Ми відреаґували, що ми не бандити, і нехай він не називає так нас. Ми допомагали нашим родичам в полі. А комендант далі своє: „Ми вєми, по полю теж банди ходзом".

За якийсь час ми побачили через вікно на подвір'ї нашого „форверкера" зі Львова. Ми почали до нього кричати і сильно гримати у вікна. Він почув наші гримоти і прийшов до нашої кімнати. Той форверкер був одинокий доброю людиною, то ми дуже зраділи його появою. Він наказав поліцаям вийти. Вони були дуже злі, але мусили підчинитися його наказові.

Ми розповіли йому про всі тії клопоти. Форверкер вислухав нас і пішов до німецької бавдінстової команди. Як він відійшов, то поліцаї знову почали до нас присікатися. За якоїсь півгодини повернувся форверкер і сказав, що ми вільні від покарання. Маємо поїзд до Львова, вертаємося до нашого табору на Левандівку. Увечорі ми пішли на станцію, сіли до вагонів з нашим форверкером і кількома бавдінстовими поліцаями-українцями, бо польські поліцаї хотіли силоміць бути нашими конвоїрами до Львова.

У Львові на станції Підзамче ми висіли з вагонів, нас окружила німецька поліція і бавдінстова польська поліція. Нам наказали сідати у вантажні машини, а польські поліцаї кажуть іронічно: „Єдзєцє до концтраку". Ми дійсно були дуже здивовані й засмучені, що нас в Бережанах обманули. Наш форверкер також був тим подивований і їхав з нами до концляґру. Приїхали ми до концтабору, під браму вийшла таборова сторожа з собаками, нас освітили рефлекторами. Від того пішов мороз поза плечі. Наш форверкер пішов до німецької таборової команди. За якийсь час вийшов, з ним німець-комендант табору з своїм штатом. Вони подивилися на нас, а наш форверкер наказав, щоб поліцаї злізли з машин, а шофери щоб їхали з нами до нашого табору на Левандівку.

Одного разу нас кількох обчищували стару цеглу з якогось розваленого дому, аж ось дивимося провадять біля сотні жидів. Спереду німець з крісом і позаду німець, а по боках жидівські поліцаї з канчуками в руках. Котрий жид змилив крок, то їхні поліцаї канчуками били його.

Після пригоди з дезертирством, ще тільки один раз я приїздив додому, а як вертався до Львова, вже падав сніг. Залишаючи тата, сестру Ганю та хату, відчував якийсь неспокій в душі, якусь тугу, але не міг збагнути, не подумав, що вже більше не побачу свого тата, ні сестри, ані тої родинної хати.

Одного разу на збірці вибрали з рядів може 120 хлопців, а решта повели до роботи. Нам наказали гарно почистити себе і наші бараки, бо приїде якась комісія на інспекцію. Так того пам'ятного дня, біля

обідньої пори, ми завважили, що під таборову канцелярію заїхало військове авто з німецькими старшинами, а кругом табору поза дротами стоять вояки. Нам то стало підозріло. За якийсь час свисток і на площі збірка. До нас підійшли несподівані „гості"–чотирьох старшин в СС-мундирах, трьох стало збоку, а один став навпроти нас. Це був українець в ранзі поручника (в СС-ах „оберштурмфюрер"). Це був Савелій Яськевич. Він сказав нам, що Військова Управа прислала їх до нашого табору, щоб вони рекрутували до дивізії „Галичина". Він виголосив гарну патріотичну промову. Закликав набувати військового знання, бо прийде час, що Україна потребуватиме вишколених вояків, так як у Першу світову війну мала добре вишколених Українських Січових Стрільців, і нема нам, молодим хлопцям, чого боятися військового вишколу. Він вказав, як ми в Бавдінсті бідуємо, що нам в Дивізії буде багато ліпше. Слухали ми, й те, що він промовляв, була свята правда, але в голові думки почали роїтися: що робити? Не було з ким порадитися, кожний рішав сам. В загальному, ситуація в той час була дуже критична, до німців відчувалася велика ненависть та ось в Дивізії будеш одягати їхній мундир–який парадокс! Коли було проголошено, що твориться Дивізія „Галичина", тоді в Галичині ОУН з-під стягу Степана Бандери вела аґітацію, щоб не йти до Дивізії. Вістки погані. Більшовики тиснуть німців на захід, на Волині творилася Українська Повстанська Армія, (тоді ми називали „Українська партизанка") і творяться партизанські відділи в Галичині. Більшивицькі партизани діставалися позаду німецького фронту, щоб завдавати німцям шкоди в запіллі. З нашого села було зголосилося шістьох охотників, а пізніше двох з них передумали.

Після помови поручника Савелія Яськевича почалася реєстрація біля таборової канцелярії. З нашого села я залишився сам, а зі сусіднього Бениви–Іван Заверуха. То був вирішальний момент, якого важко описати. Я йду до Дивізії, а в Дивізії напевно гірше не буде, як у тому чортівському Бавдінсті. А також промова Яськевича вплинула на мене, бо він з'ясував те, в якій загрозливій ситуації у той страшний воєнний час ми знаходимося, а вдома при наших батьках ніхто з нас молодих не міг спокійно сидіти.

Того дня після обіду нас повезли до театру, там показали нам фільм з вишкільного табору „Гайделяґер". Після фільму ми повернулися до табору, нам наказали забрати з бараків свої речі й ми, біля сотні, відмарширували на поїздову станцію Клепарів разом з вояками-дивізійниками, які сторожили табір поза дротами. Настала темна ніч. Біля вагонів дали нам харчі: хліб військовий на трьох і по куску ковбаси. Повечерявши, зайшли до холодних товарових вагонів. Вояки мали свій окремий вагон. У вагонах по кутках було трохи соломи для спання, але печі не було, а тої ночі раптово стало дуже холодно, почав тис-

нути сильний мороз і вітер зі снігом. Наш поїзд їхав до „Ґайделяґру" дуже повільно. Ми не мали на собі ніякого зимового одягу, тільки бідні брудні сорочки і блюзи та дрантиве взуття, на голих ногах, бо шкарпеток не було–в ті часи шкарпетки то був люксус. Ми весь час стояли і дзиґотіли зубами. В таких-то привілеях їхали українські добровольці до Дивізії „Галичина" в кінці листопада 1943 р. з бавдінстового табору Левандівки міста Львова, до військового вишкільного табору „Ґайделяґру", біля міста Дембіци, західна Польща. Ми приїхали наступного дня біля восьмої години увечорі. Зразу з поїзду завели нас до лазні. Теплий душ для нас був, неначе цілющою водою. Згодом завели нас до гарних чистих теплих бараків. Посередині кругла піч нагріта коксом, біля печі стіл, по боках триповерхові ліжка застелені простиралами, з трьома коцами, все чистеньке.Чи дали щось їсти, не пригадую.

У голові роїлося від всяких думок. Хто з нас вибрав краще? Чи мої односельчани, що залишилися на Левандівці? Чи ми, що опинилися тут?

Полягали спати на чистеньких м'яких матрацах, в бараку тепло, а ми були до краю вимучені довгою дорогою та різними думками, то скоро заснули. Здавалося, ще ніколи так солодко не спалося, як тої ночі.

Христина БОНДАРЄВА, Львів.

ІСТОРІЯ ЗМАГАНЬ ЗА СВОБОДУ – ЧЕРЕЗ ДОЛІ ЛЮДЕЙ

У Львові відкрили Музей визвольної боротьби

На відкриття Музею визвольної боротьби у Львові очікували 20 років–ідея його створення виникла ще 1992-го в Коломиї під час відзначення 50-річчя УПА. Причини затримки найрізноманітніші–від браку фінансування до потреби відвойовувати приміщення. Ще донедавна у приміщеннях, прилеглих до музею, мешкали дві родини, яким необхідно було надати квартири та переселити. Непросто відбувався і відбір експонатів, чимало з них було знищено радянською владою, багато речей зберігалися у родин учасників визвольної боротьби. Проте 13 жовтня цього року музей у статусі філії історичного музею вже прийняв перших відвідувачів.

Музей „прописався" на вулиці Лисенка, 23а, у будинку, який має славну історію. Він розміщений під Княжою горою. Первинно слугував стрільницею Куркового братства, початок якого сягає XV століття. А у 1868 році у приміщені стрілецького братства відбулися установчі збори „Просвіти". Сучасний будинок зведено в 1781 р.

Експозиція налічує 7 тисяч пам'яток площинного матеріялу–документів, фотографій, нормативних актів, листівок і орієнтовно 10 тисяч експонатів складають предмети побуту–це одяг, медичні матеріяли, картини, друкарські машинки. При цьому старший співробітник музею Люба Коваль стверджує, що їх може бути значно більше, адже

побутових речей дуже багато–їх постійно приносять до фондів музею родини учасників визвольних змагань.

Величезна кількість експонатів та відносно мала площа приміщень вимагали особливо продуманого підходу до облаштування виставкових заль. Головним художником музею є відомий львівський мистець Орест Скоп. За його словами, „основне завдання цього музею–максимально показати обличчя людей, яких Україна не знає". На думку художника, цей музей–політичний, він демонструє людей, які боролися.

Експозицію побудовано за принципом хронології подій визвольної боротьби. У першій залі представлено заснування та діяльність товариств „Сокіл" та „Січ", утворення Січових Стрільців, бойові дії Українського Леґіону УСС у Карпатах, на Поділлі та походи на Велику Україну. Далі–створення Центральної Ради, Українська держава гетьмана П. Скоропадського, діяльність Директорії, проголошення ЗУНР та листопадові бої у Львові 1918 року.

У другій залі представлено матеріяли, що відображають події завершального етапу визвольних змагань: Чортківська офензива УГА, об'єднання армій УНР та УГА, спільний похід обох армій на Київ, союз із Петлюрою. Серед експонатів чудом уціліли пам'ятки із колишнього Музею воєнно-історичних пам'яток. Це особиста зброя вояків УГА–шабля отамана УГА Ярослава Воєвідки, багнет сотника Василя Клима. Після закриття Музею Воєнно-історичних пам'яток у 1940 р. радянською владою частина фондів була передана до новоствореного Львівського історичного музею, колекція документів і грамот до Історичного архіву. У 1952 році частина експонатів, які стосувалися національно-визвольних змагань, були знищені.

Третя заля відведена періоду утворення УВО, ОУН, подіям на Карпатській Україні. Тут представлені особисті речі Авґустина Волошина, документи, фотографії, карти. Значну частину експозиції займають матеріяли, присвячені створенню УПА, зокрема, можна побачити реконструкцію повстанської криївки, особисті речі, зброю, аґітаційні та ідеологічні матеріяли, якими користувалися повстанці.

Окреме місце займають матеріяли дивізії „Ґаличина" які, за словами працівника відділу визвольної боротьби ЛІМ Ореста Круковського, вперше були виставлені саме у експозиції відділу визвольних змагань історичного музею ще 10 років тому і ширше розгорнуто у Музеї визвольної боротьби. До раритетів слід віднести книгу протоколів засідань Військової Управи Дивізії, аґітаційні матеріяли та зброю вояків Дивізії.

Наступний етап експозиції–це період ҐУЛАҐу. Часи заслання, репресій. У реконструкції табірного бараку виставлені речі в'язнів, їхні портрети, а також карта таборів із відзначеними місцями повстань у 50-х і 60-х роках. Лінія експозиція побудована зиґзаґами–таким чином вда-

ється продемонструвати максимально багато пам'яток і фотографій.

Остання, так звана „Ґербова заля", відображає період 70-90-х років XX ст. У фокусі–дисидентський рух, створення Української Ґельсінкської Групи, Українського Національного Фронту, перші мітинґи. Завершують експозицію хоругви і територіяльні герби усіх земель України.

Характерною для музею є його мультимедійність. На трьох екранах демонструються документальні хроніки подій 20-90 рр. XX ст.

„Ще досі не було досліджено і навряд чи дослідять точну кількість людей, які були в підпіллі. А показати треба багатьох,–зауважує Люба Коваль.–Ми представили і масовість участи у підпіллі, і самих людей. На екранах будуть ті фотографії, які не увійшли в експозицію, а також хроніка подій, яка збереглася".

Музейникам вдалося зібрати живу історію із уст очевидців, чиї спогади також транслюватимуть у залях музею.

Треба сказати, що якби не зусилля рідних і близьких повстанців, цього музею могло б не бути. Історію визвольної боротьби тут показують через долі людей, досліджуючи їхню біографію. Є люди, які були у Січових Стрільцях, потім–в Українській Ґалицькій Армії, згодом у лавах УПА, дивізії „Ґаличина", за що відбували покарання в таборах. У той час їхні рідні, а згодом і нащадки, зберігали пам'ять про них. Сьогодні ця пам'ять стала частиною експозиції.

Олександра Вовк з-поміж інших представлених речей показує алюмінієву ложку. Її батько Володимир Вовк відбував заслання у Караганді. На ложці–ініціяли: „ВВ", 1953 рік. Пані Олександра подарувала Музею ложку, браслет із кінського волосу і серветку до Великодня, виготовлені у таборі її батьком. Жінка каже, що їй дуже приємно і важливо зберігати пам'ять про нього власне таким чином, у музеї. Ці та інші речі надзвичайно розчулюють, стверджує відвідувачка новоствореного музею Наталя Кирчів:

„Його зроблено дуже гарно, сучасно і зворушливо–особливо вражають маленькі вишиті листівочки. Композиційно експозиція наповнена дуже добре, усе витримано в єдиній колористиці. Я сподіваюся, що у нас будуть вчителі історії, які, незважаючи на програму, яка пропонується сьогодні освітянам, водитимуть сюди дітей і показуватимуть їм справжню історію".

Чимало цікавих речей залишилися поза увагою відвідувачів, бо просто не увійшли до постійної експозиції. Музейники запевняють: ці та нові надходження вони обов'язково демонструватимуть львів'янам у змінних експозиціях. Відтак активне життя музею лише розпочинається.

Фото Олега КОХАНА

(„День")

НОВИЙ АЛЬБОМ про ДИВІЗІЮ „ГАЛИЧИНА"

В неділю, 5 серпня, в Івано-Франківську, в Народному домі №1, відбулася презентація фотоальбому: „Івано-Франківська станиця Галицького братства колишніх вояків 1-ої Української дивізії (1-ої УД „Галичина") Української національної армії".

Михайло Мулик, голова Станиці, підписує свою книгу „Дух, що тіло рве до бою." Спереду світлина з альбому.

Фотоальбом видано за приватні гроші в місцевому видавництві „Лілея-НВ" накладом 1 тис. прим. на 225 сторінок. 400 книг віддадуть безкоштовно всім сім'ям кол. воїнів Дивізії.

Директор Івано-Франківського ви-давництва „Лілея-НВ" Василь Іваночко й доктор політичних наук Іван Монолатій, разом із головою Івано-Франківської станиці 92-річним Михайлом Муликом упродовж кількох років безпосередньо доклали своєї праці до підготовки матеріялів і випуску альбому.

„Сподіватимемося, що оцінка тих подій нарешті посяде належне місце і в українській історії, і в українському суспільному житті. Оскільки досі ні дивізію „Галичина", ні її вояків не визнано воюючою стороною у Другій світовій війні, це прикрий факт, який не додає чести ні державі, ні громадському суспільству, ні окремим нашим політикам",–сказав І. Монолатій.

В книзі є майже 400 фотографій учасників Івано-Франківської станиці, які були офіційно зареєстровані в організації, короткі біографічні довідки про них, історія створення та бойовий шлях 1-ї Української дивізії, фотографії з навчань у Німеччині та сучасні фотографії про життя кол. дивізійників в Україні.

Іван Монолатій вказав, що в 1943 році всі випускники Станіславської гімназії записалися в дивізію „Галичина", і вважає, що таких юнаків можна прирівняти до героїв Крут.

Загалом в Українській дивізії „Галичина" воювали 2,7 тис. осіб з Івано-Франківської области. Нині в Івано-Франківській області ще живуть 35 колишніх воїнів дивізії „Галичина".

„Українцям треба реально оцінювати своє минуле",–говорить у своєму зверненні голова Станиці Михайло Мулик, чиїми стараннями, у першу чергу, ця книга дійшла до читача.

ПРЕЗАНТАЦІЯ КНИГИ РОМАНА КОВАЛЯ: „ІВАН РЕМБОЛОВИЧ"

„Він умів тільки воювати. Іншої роботи не вмів робити."

5 вересня 2012 року у Києві в Національному музеї Тараса Шевченка відбулася презентація нового дослідження Романа Коваля „Іван Ремболович". Вели презентацію Василь Портяк та автор книжки.

Іван Ремболович–отаман півсотні Вільного козацтва на Чернігівщині в 1918 р., начальник зв'язку Дієвої армії УНР, учасник Другого зимового походу Української повстанської армії Юрка Тютюнника в листопаді 1921 р., командир саперного куреня дивізії „Галичина", учасник підпілля ОУН на Прикарпатті в 1944–1949 роках, зокрема на Прикарпатті та Гуцульщині. Розстріляний 8 вересня 1950 р.

У передмові до книжки Роман Коваль писав: „24 серпня 1991 року було проголошено Українську державу, за яку боровся і поклав життя Іван Семенович Ремболович. Здавалося би, органи юстиції цієї держави мали б переглянути архівні справи на борців за волю України та скасувати рішення сталінських судів. Прокурори Української держави продовжують із винятковою пошаною ставитися до арґументів сталінських катюг. Якщо ти зі зброєю в руках боровся проти них, проти їхньої „совласті", тобто більшовицької Москви, то ти довіку–і по смерті!–носитимеш тавро бандита чи коляборанта…

Багато особистих трагедій пережив герой цієї книги: смерть друзів, нареченої Світлани Харченко (помічника полкового лікаря 1-го полку Синьої дивізії), страшні польські табори, катастрофу над річкою Звіздаль, московський полон, загибель Української держави, смерть сина Юрка та дружини Ванди в 1930-х, 17 місяців німецької тюрми, тяжке поранення під Бродами… Товариші двічі вважали його загиблим–у 1921-му та 1944-му, але він виживав, одужував і знову повертався до боротьби. Саме боротьба давала йому найбільшу радість життя. Він мав чимало особистих перемог на фронтах. Про це свідчать хрести Станіслава III ступеня, Анни III ступеня, Володимира IV ступеня, які він здобув у боях з німцями на „першій імперіалістичній". Якби Симон Петлюра розумів роль нагород, то, поза сумнівом, груди Ремболовича були б укриті багатьма бойовими орденами та медалями…

І все ж не через хоробрість та войовничість Іван Ремболович зали-

шився в українській історії. Героїв було багато, а хто тепер згадає їхні імена?

Перо! Вояцьке перо! І наполегливість полковника Михайла Садовського–дбайливого збирача вояцьких спогадів. Якби не він, імена Ремболовича та багатьох інших вояків могли б загубитися-забутися за темні десятиліття панування російського тоталітарного режиму".

Промовляв й Олег Островський, редактор газети „Козацький край", який зі своєю дружиною, Лесею Островською, приїхав на презентацію з Холодного Яру. Його газета вже писала про Івана Ремболовича й плянує і далі висвітлювати героїчний шлях запеклого козака з Чернігівщини.

Ольга Страшенко, член Національної спілки письменників України, лавреат літературної премії ім. Василя Симоненка, прочитала свою поему „Іван Ремболович".

Ось її перші рядки:

Із Гореничі він – сильний і хвацький!
В час народних визвольних борінь
заснував наше Вільне козацтво,
в полі Сіверськім – славний курінь!

А поетеса Ніна Гайдай прочитала вірш про Гореничі–рідне село Миколи Коваля–батька автора книжки.

Зі словом подяки від імени нащадків Івана Ремболовича виступив його двоюрідний онук Вадим Храпачов, композитор, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів, член Національної спілки кінематографістів України. Пан Вадим–онук поручника Армії УНР Олександра Храпачова, розстріляного совєтською владою 27 травня 1931 р. у криворізькій тюрмі. Олександер Храпачов–шваґер Івана Ремболовича, один з героїв книжки.

На презентації були присутні й онуки Анни Семенівни Ремболович, рідної сестри Івана Ремболовича: Микола Чернявський, Тетяна Юрченко та Людмила Решетняк, а ще Гліб Петлін–його мама Галина Петліна, племінниця Івана Ремболовича, залишила надзвичайно цікаві спогади про родину Ремболовичів. Її щоденник дуже допоміг Романові Ковалю в реставрації генеалогічного дерева Ремболовичів та родинної атмосфери, в якій виростав майбутній герой Визвольної боротьби.

Оскільки саме в цей день, 5 вересня, виповнилося 130 років від Дня народження скульптора Михайла Гаврилка, героя попередньої книжки Романа Коваля, то, звичайно, мова йшла і про нього. Про його життєвий шлях розповів Василь Портяк, співавтор сценарію документального фільму „Стеком і шаблею", робота над яким завершується. Розповів про цей фільм і його виконавчий продюсер Валерій

Тетерятник. А кобзар Тарас Силенко на пам'ять про Михайла Гаврилка та Івана Ремболовича виконав народні пісні: „Полтавського бою затоптаний лан", „Ой, на славній Україні бій великий стався" та „Зів'ялі квіти відійдуть, зморожені вітрами".

На презентації були присутні видатні діячі української культури, серед них і поет Микола Ткач, журналіст Костянтин Дикань та композитор, лавреат Національної премії ім. Тараса Шевченка Володимир Гронський, а також Христина Маців, дочка дивізійника Богдана Маціва, який чимало допоміг у створенні книжки–не тільки порадами, але й величезною кількістю рідкісних фотографій.

Підводячи риску вечорові, Роман Коваль сказав: „Головний набуток цієї праці–підполковник Іван Ремболович залишився в нашій історії, його подвиг не забуто. На меморіяльному цвинтарі дивізійників біля міста Золочева Львівської области Іванові Ремболовичу встановлено символічний хрест. У Франківську є вулиця його імені. Тепер є й книга. Читайте її! Та пізнавайте рідну історію. І тримайте в своїх теплих серцях вдячну пам'ять про тих, хто відстоював наше право на буття".

Прес-служба Історичного клюбу „Холодний Яр"

УКРАЇНСЬКА МІЛІТАРНА ІСТОРІЯ

Щорічно під Ґрюндвальдом відбуваються шоу-реконструкції битви, переможцями якої були союзницькі війська, очолювані королем Польщі Владиславом Ягайлом та князем ли-товським Вітовтом.

Щоб відчути атмосферу тієї доби слід заглянути до видання „Ґрюнвальд. Хоругви зі Сходу"–за редакцією історика, учасника реконструкцій на ґрюнвальдських полях, Михайла Відейка. Книжку випустило у світ 2010 року видавництво „Наш час" у рамках проєкту „Українська мілітарна історія".

Видання має характер енциклопедії, у якій текст збагачують понад 200 кольорових ілюстрацій, що відтворюють обладунки, зброю і просто життя східно-европейських вояків початку XV ст. Завдяки такому впорядкуванню можна не лише почитати, а й побачити, у яких шатрах лицарі жили, хто і як кував для них зброю, який був перебіг Ґрюнвальдської битви, як виглядали та у що були озброєні її учасники, які прибули із земель сучасної України–Київщини, Львівщини, Поділля, Волині.

„Того давнього спекотного дня на полях Ґрюнвальда воїни з цих земель стали до бою, виконуючи свій лицарський обов'язок",– пишуть автори видання і додають: „Наша основна мета сьогодні– привернути увагу сучасників до цього героїчного часу, віддати належну шану пам'яті предків".

Автори додатково характеризують татарських союзників у боротьбі з Тевтонським орденом, а разом з тим описують вигляд воїнів-хрестоносців, обставини укладення миру.

Позиція про Ґрюнвальд може також стати вихідним пунктом для ознайомлення з усією серією „Українська мілітарна історія", у рамках якої дотепер з'явилися такі книжки: „Союзники і супротивники: армії сусідів України у XVII ст.", „Військо Богдана Хмельницького", „Володарі степу: Військова справа й озброєння скитів VII ст. до н. е.–III ст. н. е." та „Новітні гусити: чесько-словацькі військові формування в російському війську (серпень 1914–квітень 1918 рр.)".

Гортаючи сторінки „Союзників і...", читач прямо з ґрюнвальдських полів переноситься в іншу дійсність, де може побачити польських гусарів, угорських гайдуків, турецьких яничарів, а також дізнатися, у яких військових кампаніях армії сусідніх держав бували союзниками українців, а в яких–супротивниками.

Чергова цікавинка: розповідаючи, скажімо, про військо Богдана Хмельницького, автори дають відповіді й на такі запитання, як

от–чим гралися козацькі діти і які сукні носили дружини козаків. Дві останні позиції–це відповідно збагачені фотографіями розповіді про панування скитів у причорноморських степах та, зокрема, роль чехів і словаків у стараннях України здобути незалежність в 1917-1918 роках.

Варто відзначити, що проєкт „Українська мілітарна історія" дотепер в Україні встиг отримати кілька нагород, зокрема, у конкурсі „Найкраща книга України-2010", де він зайняв перше місце в номінації „Найкращий видавничий проєкт року", а на книжковому ярмарку „Книжковий світ-2010"–третє місце в номінації „Найкраще мистецьке та фотоальбомне видання" посіла саме книжка „Союзники і супротивники. Армії сусідів України у XVII ст."

У кого згадувані видання лише загострили пізнавальний апетит щодо української військової тематики, той подальшу страву може знайти в черговій серії науково-популярних книжок "Militaria Ucrainica", яка виходить у видавництві „Темпора".

Це кілька книжок, які в легкій та доступній формі ознайомлюють читача з бойовим шляхом січових стрільців, військово-повітряними силами України початку XX ст. та літаками Одеського авіябудівельного підприємства, військовими формуваннями Карпатської України, особливостями Конотопської битви 1659 р. тощо.

Більше інформації про видання, у тому числі–можливості їх придбати, можна знайти на веб-сторінках

www.nash-chas.com.ua та www.tempora.com.ua.

(„Наше слово")

Петро ЙОСИП

НОВЕ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ РОСІЇ

У національному культурному центрі України в Москві 24 листопада відбувся другий етап Установчого з'їзду громадського об'єднання „Український конґрес Росії". Як повідомляє Українська всесвітня координаційна рада (УВКР), на цьому заході було створене об'єднання українців Росії.

„Це–реакція української етнічної меншини Російської Федерації (РФ) на заборону через суд Об'єднання українців Росії та творення псевдоукраїнських національних організацій нинішньою владою РФ",–зазначили в прес-службі УВКР.

УКРАЇНСЬКІ АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

Делеґати 65-ї Крайової конвенції Українських Американських Ветеранів, що відбулася 22 вересня 2012 р. в Бостоні, одноголосно обрали Ігоря В. Гроня з Оспрей, Флорида, крайовим командиром, після генерала Леоніда Кондратюка з Бельмонту, штат Массачусетс, який за статутом не міг бути переобраний на третю каденцію.

Ігор Гронь, ветеран В'єтнамської війни, вийшов у відставку як майор резерви (активної). Дотепер був командиром Станиці ч. 40 ім. капрала Романа Лазора в Норт Порт, Флорида.

Від 2004 року був предсідником, екзекутивним директором і президентом The Midland Insurance Co., Columbus, Ohio. Раніше він займав різні керівні посади у Fidelity and Guarantee Life Insurance Co., Baltimore та Cigna, Bloomfield, Conn.

Делеґати 65-ої крайової конвенції організації Українських Американських Ветеранів, Інк.
Сидять зліва: кол. командир УАВ Роман Раковський, уступаючий ком. Леонід Кондратюк, новообраний ком. Ігор Гронь, кол. ком. Анна Кравчук, Маріян Бойсюк та Мирослав Прийма.

Маріян Бойсюк (Bojsiuk), Норт Порт, був знову обраний на пост крайового капеляна. Він кол. командир Станиці ч. 40 УАВ, кол. комендант загону морської піхоти в Норт Порт, капітан почесної варти масонського храму в Сарасоті й активний член інших організацій. Також переобрано фінансового офіцера Джері Кіндрачука, квартирмайстра Стівена Костецького, референта допомогового фонду Мирослава Прийму, стипендійного референта Миколу Скірку, історика

Команда УАВ на наступні два роки 2012-2014.
Зліва: Л. Кондратюк, А. Кравчук, М. Прийма, М. Козяк, Б. Кравчук, С. Костецький, крайовий командир Ігор Гронь, М. Скірка, М. Бойсюк, В. Шозда та Роман Рондяк.

Зліва: ген. Леонід Кондратюк, командир УАВ Ігор Гронь, полк. Френк Собчак та його дружина полк. Айріс Собчак.

Еда Зетіка, референта преси і зв'язків Бернарда Кравчука, реєстраційну координаторку проєктів Анну Кравчук.

Вільям Шозда (Станиця ч. 19) був обраний заступником крайового командира, а Метью Козяк (Станиця ч. 42)–крайовим товариським суддею. Численно удекорований полковник військ особливого призначення (у відставці) Роман Рондяк, заступник командира посту ч. 40, буде служити крайовим адьютантом.

Атанас КОБРИН

СВЯТО-ПОКРОВСЬКЕ ВІТАННЯ УВК ДІЯСПОРИ

Чолом Вам, дорогі побратими Українського Вільного Козацтва в далеких світах Діяспори та на землі Матері-України. Посилаю Вам, нащадкам лицарів-запорожців, щирі вітання з нагоди великого свята Українського Козацтва та 70-го ювілею леґендарної УПА.

Нехай малинові передзвони довгоочікуваних свят наповнять ваші коші, світлиці найсвятішими дарами – Віри, Надії, Любови. Але ці чесноти матеріялізуються лише тоді, коли, врешті-решт, дослухаємося закличних слів національного Пророка в єдиномислії і братолюбії громадою обух сталить…

Нехай ця об'єднана всенародна осіння повінь під Покровом Пресвятої Богородиці змиє принесені зайдами та виплекані у крайній хаті вікові намули духовного звиродніння, історичного безпам'ятства, підлого запроданства та рабської покори. Хай ваше серце запалає вогнем славних пращурів, озброїться духом гідности і чести і доблести. Хай ця могутня повінь обдуреного народу переросте у всенародне цунамі, яке змиє всю нечисть, що гадить терени рідної землі, велич рідної мови, яка довела великий Народ до стану злиднів. І лише тоді прийде достаток та благополуччя. Лише тоді у ваших світлицях, майданах, містах і селах зачаровує серце українська пісня, рідне слово, традиції сивих Оріїв, любов до ближнього, до родини та до Святої Матері України.

Тримаймо порох сухим, а шаблі гострими.
Слава Україні! Слава Козацтву! Слава УПА!
Для піднесення козацького духу – святковий подарунок…
Ґоді, Байдо, вигравати, та палити люльку,
Вішай ліроньку на гак, та чіпляй шаблюку,
Сідлай, Байдо, вороного, та гайда до лугу,
Де бриніла твоя Слава…гей-я пугу-пугу…
Став на диби вороненький, забив копитами,
Затравили рідну неньку дикими хортами,
У похиленій світлиці пісня помирає,
Дожилася Україна до самого краю.

Приспів:
Ґей пугу-пугу, брати із лугу, допоки нам терпіть наругу,
В Холодний Яр, на чорну Раду, нам треба гетьмана для ладу.
Бандитів геть! Злодіїв геть! Ґонімо геть продажну владу,
Бандитів геть! Злодіїв геть! Нам треба Ґетьмана для ладу.

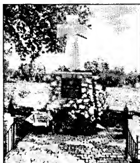
Плаче луг, ридає поле гірко полинами,
Твої діти по всім світу стогнуть наймитами,
А верховні яничари продають святині,

Роздівають, розпинають неньку-Україну,
Будіть небо тулумбаси, хлопці до молитви,
Благослови з неба Боже до святої битви,
Поженемо геть їз краю трутнів, яничарів,
Оберемо Отамана, та піднімем чари…

Приспів:

Генеральна канцелярія УВК Діяспори
м. Клівленд. США
Уклінно Верховний Отаман УВК Діяспори
генерал-хорунжий Петро Ващик

ВСТАНОВИЛИ ПАМ'ЯТНИК ВОЇНАМ АРМІЇ УНР

23 версня 2012 року в селі Холодець Волочинського району Хмельницької області відбулось урочисте відкриття пам'ятника на братській могилі воїнів Армії УНР.

Сімнадцять козаків та старшин 10-го полку сірожупанників потрапили у полон до більшовиків після бою під селом Купіль, який відбувся 1 червня 1919 року. Того ж дня полонені були розстріляні червоноармійцями на березі ставка у селі Холодець.

Згодом вояків поховали селяни на місцевому цвинтарі. В часи панування радянської влади могила вціліла, адже з хреста була знята табличка з написом, який зробили самі воїни Армії УНР.

Завершенням меморіяльних заходів став перегляд фільму „Українська революція" режисера Івана Канівця, який зібрав повну залю сільського клюбу.

Представники „Героїки" вирішили не змінювати напис на меморіяльній таблиці і відновили текст, який залишили самі сірожупанники у 1919 році.

Благодійна ініціятива „Героїка"–громадський рух, мета якого відродження українських військових поховань, встановлення пам'ятників та пам'ятних знаків на честь борців за незалежність України.

Від 2010 року „Героїка" встановила понад півтора десятки пам'ятників та пам'ятних знаків у Києві, Херсонській, Рівненській, Черкаській, Тернопільській та Київській областях.

(„Історична правда")

ПЕРЕПОХОВАЛИ 13 ВОЯКІВ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

Останки тринадцятьох воїнів Дивізії „Галичина", які загинули в боях під Бродами в липні 1944 року, урочисто перепоховали 20 вересня 2012 року на меморіяльному кладовищі біля села Червоне.

Останки полеглих були віднайдені пошуковцями комунального підприємства „Доля" упродовж пошукових експедицій 2011-2012 років у селі Бужок та біля сіл Кругів і Колтів Золочівського району.

Як розповів директор КП „Доля" Святослав Шеремета, „в одного із полеглих пошуковці знайшли перстень із вирізьбленим тризубом. Перстень буде передано для експозиції Музею визвольної боротьби у Львові".

У декількох розкопах знайдено на останках жетони. Однак, ідентифікувати особистість неможливо, поки німецька сторона не дасть інформації. Церемонія перепоховання розпочалася заупокійною панахидою, яку відслужили місцеві священики, в присутності представників Львівської обласної та Золочівської районної рад та громадських організацій області. Закінчилася виконанням „Ще не вмерла України..." та звуками сальви.

Фото: КП „Доля",
джерело: „Історична правда"

Комунальне підприємство Львівської обласної ради з питань здійснення пошуку поховань учасників національно-визвольних змагань та жертв воєн, депортації і політичних репресій „Доля", за даними звітности до Державних органів статистики України, відзначене як „Комунальне підприємство-2011".

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 серпня 2012 року до 31 жовтня 2012 року надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 5.00: І. Козак–Мішіґан, Л. Стасюк, Боффало **разом 10.00**

по дол. 10.00: Т. Пришляк–Боффало **разом 10.00**

по дол. 15.00: В. Чайковський–Вінніпеґ, А. Леуш–Нью-Йорк, Я. Колодій–Пенсільванія **разом 45.00**

по дол. 25.00: З. Бандура–Монтреаль, О. Білоголовський–Боффало **разом 50.00**

по дол. 75.00: А. Мосійчук–Фльорида **разом 75.00**

по дол. 100.00: отець С. Ярмусь **разом 100.00**

Станиця Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Монтреалі на розбудову журналу „Вісті Комбатанта" складає 1000.00 дол.

На розбудову журналу „Вісті Комбатанта" член Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Тандер Бей Ілько Яремчук складає 412.00 дол.

Як нев'янучий вінок...

В п'ятнадцяту річницю відходу у вічність дорогого мужа бл. п. Ігоря Чмоли, як нев'янучий вінок на пресфонд „ВК", в глибокому смутку складає дружина Оля Чмола з родиною **100.00**

Вш. Панове Дивізійники!

Мій брат – д-р Володимир МОТИКА, „завзятий дивізійник", 24 вересня 2012 року в колі усієї родини і приятелів радісно відсвяткував свій 90-літній ювілей.

З цієї нагоди складаю 100 дол. на пресфонд „Вістей Комбатанта" і бажаю Ювілятові ще довгі роки прожити в кріпкому здоров'ї і в радості без старости!

Іванна МАРТИНЕЦЬ з родиною

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

ЗВЕРЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТНИКІВ та ПРИЯТЕЛІВ

Цим числом завершуємо 52 роки існування журналу, який солідно виконує свої громадські та ветеранські обов'язки. Частина накладу висилається в Україну до Галицького Братства.

Головна Управа плянує видавати журнал так довго, як будуть фонди. Тому закликаємо Вас фінансово підтримати Ваш журнал.

Відійшли у вічність...

Інж. СТЕПАН ІЛЬНИЦЬКИЙ

22.IV.1921 – 22.IX.2012

Відлетіла від нас у вирій, як співають воякам, людина незвичайна. Великий патріот і гордий дивізійник, як сказала на своїй радіопрограмі Любомира Матвіяс. Людина дуже колоритна. Степан Ільницький, інженер-хемік.

Народився в Дрогобичі й через кілька місяців померла його мати. Батько, визначний адвокат у Дрогобичі, одружився вдруге.

Змалку зацікавився хемією. Зрозуміло, бо жив у середовищі видобування нафти. Уже на дванадцятому році свого життя влаштував собі ляборaторію.

Коли прийшла „хвилина, щоб „іти до бою" у 1943 році, Степан Ільницький вступив до Дивізії „Галичина". З переконання. Пройшов бої під Бродами й дальший шлях бойових дій Дивізії аж до англійського полону в Італії. У Дивізії мав особливий пост: обслуговував супер-секретний єдиний у Дивізії кодовий апарат „Еніґму". Цей апарат був дуже важливий, бо ним проходили накази й розпорядження найвищих штабів.

Один такий апарат викрали поляки, розв'язали кодову систему й передали англійцям. Англійці перехоплювали усі накази німецького командування, тому прем'єр-міністер Черчілль, підібравши науковців до цієї роботи, сказав їм: „Якщо хтось з вас зрадить, що ми тут робимо, то я сам його застрелю!"

В полоні в Італії побратим Степан роздобув фотоапарат і більшість світлин з полону–це його робота. А книжок про полон вийшло аж чотири з багатьма світлинами.

Коли перевезли дивізійників до Англії й врешті звільнили з полону, Степан не бажав працювати на фермі, як йому пропонували, а домігся „репатріяції" до Німеччини, щоб студіювати хемію. В Німеччині не було легко вписатися на студії, а ще чужинцеві, але своєю впертістю й переконливістю він таки дістався і закінчив студії успішно, отримавши диплом інженера-хеміка. Діяв, як написано в Біблії: „Стукайте, а (двері) вам відчиняться".

Він був прямолінійний, відважний борець за права української людини, народу й церкви. Опрокидував неправдиві інформації про Дивізію „Галичина". Виступав публічно у медіях та на зборах. Був великим прихильником встановлення патіярхату УК Церкви. Писав критичні статті про болючі справи української громади.

За незалежної України був членом Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при Національній академії наук України. Він мав свій кабінет у Києві й літав часто, не зважаючи на те, що мусив з собою мати банку з киснем, бо хворів на легені.

Він працював у нафтовій промисловості. Він мав десятки патентів (тільки заглянути до Інтернету), і компанія, в якій працював, заощаджувала мільйони долярів у своїх рафінеріях.

У головній квартирі в Лондоні висить його портрет. Він мені показав, на першій сторінці обкладинки компанійного журналу великий кольоровий портрет містера Ільницького.

З персонального боку: він любив клясичну музику й не меншегру в бріджа.

Похований з церкви о. Николая в Торонті на дивізійній секції українського цвинтаря в Окввіл біля своєї дружини.

Залишив у глибокому смутку три дочки, двох синів і 12 внуків і внучок. Усі вони отримали українське патріотчне виховання й усі прийшли на похоронні відправи у вишиваних сорочках і блюзах.

Роман КОЛІСНИК

ЯРОСЛАВ РОМАН ЦАРУК

8.V. 1926 – 13.I. 2012

Ярослав Царук народився в селі Тетевчиці Радехівського повіту в сім'ї вчителя, ветерана-підстаршини УГА. З 1933 року вчився в Радехові в Рідній школі ім. Тараса Шевченка, а з 1942 року в Торговельній школі в Радехові.

Вкінці 1943 року Ярослав зголосився добровольцем до Дивізії „Галичина", де його батько вже був хорунжим у дивізійнім зв'язку. Ярослав проходив вишкіл зв'язківця в Нойгаммері і після вишколу був призначений зв'язковим (мельдером) при командирі Вутіку. В цій ж дивізії служив і його побратим з молодих школярських літ, десятник Шумський Роман. В місяці липні Ярослав виїхав під Броди. Там він на мотоциклі розвозив доручення командира аж до відступу Дивізії в напрямку на Білий Камінь під Золочевим. Не доїжджаючи до Білого Каменя, Ярослав зустрівся з Романом Шумським. Під Підлисецькою горою відступаюча група попала під сильне бомбардування, і тоді вони розстались.

20 липня йому вдалося разом з групою дивізійників і німецьких вояків прорватися біля села Княжого через залізничний міст в напрямку села Ясенівці на шосе Золочів-Львів в Гологори. Звідтам Ярослав дібрався до Нойгаммера, де заново формувалась Дивізія, яку скерували далі на фронт під Фельдбахом, але його відділ направили проти партизан в Юґославію.

Після закінчення війни частина, в якій був Царук, піддалася англійцям, котрі відправили їх в табір полонених у Риміні. В таборі Царук перебував до 1947 року, з якого звільнених з полону перевезли в Англію. В Англії Царук працював до 1960 року на різних роботах, а далі виїхав в Австралію, де він працював у копальні. а пізніше на інших роботах, після чого на зароблені гроші відкрив свою фірму-майстерню з ремонту легкових авт. В Австралії Ярослав прийняв активну участь у діяльності Братства кол. вояків 1-ої УД УНА й був членом Крайової Управи.

Одначе він все-таки тужив за рідною землею і навіть за совєтської влади декілька разів приїжджав в Україну, а в 1992 році переїхав сюди напостійно в Радехів, де взяв громадянський шлюб з пані Юревич Ярославою, з якою щасливо прожив 20 років.

В Галичині він брав активну участь у роботі ветеранської організації: кожного року їздив з побратимами-дивізійниками на місця боїв Дивізії–гору Жбир, та на меморіяльний цвинтар в селі Червоному (Ляцькому). Він відвідував заходи визначних подій Дивізії і приймав посильну участь у роботі Крайової Управи.

В жовтні 2011 року він мусив виїхати на лікування в Австралію, де, на жаль, 13 січня 2012 року помер у лікарні, залишивши в глибокому смутку свою віддану дружину Ярославу, сестер Стефу і Руту, котрі проживають в Австралії, та Ірину, котра проживає в Англії, та вірних побратимів із Львівської станиці. Попіл його привезли до рідного Радехова, де його поховали по-християнському з почестями.

Вічна Йому Пам'ять!

Побратим Роман

ЯРОСЛАВ БАБУНЯК

21.I. 1924 – 29.VIII. 2012

Ярослав Бабуняк–вихованець Бережанської гімназії та Пласту, ветеран Дивізії „Галичина", маестро славного хору „Гомін" помер у місті Манчестер, Англія, 29 серпня 2012 року на 89-му році життя.

З юних літ був активний у хоровому мистецтві та грі на бандурі, з якою він за жодних обставин не розлучався. У вересні 1943 р. він вступив добровольцем до Дивізії „Галичина", очевидно, разом зі своєю бандурою. Підчас наполегливого початкового вишколу на полігоні Гайделяґер у вечірні години він часто розважав хлопців грою на бандурі.

В грудні 1943 р. з частиною сотні він був відправлений до Мюнхену на вишкіл у протилетунській артилерії (FLAK). Але й там його бандура не сумувала. Особливо запам'ятався наш Свят-вечір 44-го, коли під час Свят-вечері, в окрмеій залі, він чарував нас і гостей колядками на бандурі та співом з групою хлоп-

ців, яких він успішно зорганізував.

В квітні 44-го він повернувся до збірного пункту Дивізії в Нойгаммері, де проходила скоординована підготовка всіх підрозділів Дивізії до виїзду на фронт. Одначе перед виїздом він був відправлений до старшинської школи.

В таборі полонених у Ріміні, Італія, він душею і тілом посвятився новозорганізованому хорові „Бурлака". Звільнений з полону (жовтень 1948 р.), вступає на студії у консерваторії м. Манчестер і одночасно організовує чоловічий хор „Гомін", яким керував 40 років і привів його до світової слави, популяризуючи українську пісню й мистецтво. Хор здобув численні премії в міжнародних конкурсах та похвали в пресі. Особливо завзяті змагання за першинство чоловічого хорового мистецтва відбувалися з валійцями.

Епітетом його (і хору) досягнень та особистого щастя було турне хору „Гомін" містами України, а особливо у столиці вже суверенної Української Держави–Києві. Ось, як писав про це народний артист України, професор Михайло Кречко: „На авдиторію повіяло буйним вихром краси нашого народного чоловічого співу. Здавалося, що перед нами священодіють співаки казкової вдачі, які ногами вросли в рідну землю, а чолом підпирають небо. Хто вони ті лицарі рідної пісні? Це привезені до Англії вояки української Дивізії, що в 1943 р. зорганізували хор, а маестро Бабуняк, керівник хору, привів його до світової слави, і вже протягом 40 років знайомить слухачів з Україною. Ми присутні на тому дивоконцерті затремтіли від мистецької величі пережитого і сльози радости прикрасили сотні облич. Маестро Бабуняк і хор „Гомін" заслуговують на найвищі визнання Незалежної України."

З нагоди 10-річчя проголошення незалежности, Президент України указом надав почесне звання „Заслуженого діяча мистецтв України".

„Ярослав Бабуняк, гордість і окраса Бережанщини, був одним з тих, хто на місцях свого проживання вірно служив Україні,"– висловився Лев Бабій.

Нехай цей скромний нарис про нашого побратима Ярослава буде останнім салютом йому і подякою за діло взірцево виконане, а пам'ять про нього вічна.

Ярослав ГУНЬКА

В дорозі на старшинський вишкіл з Нойгаммеру до Просетніче (Kinschlag) в Чехії, на зупинці в Райхенбергу (Судети), дали „концерт" Ярослав Бабуняк (справа) з Володимиром Юркевичем. (10 травня 1944)

Хор. СТЕПАН КУКУРУДЗА

5.X.1924 – 25.V.2012

Народився в м. Бережани Тернопільської области в родині ветерана Української Галицької Армії Петра та Емілії.

Початкову освіту здобув у Бережанах, згодом вступив до бережанської гімназії, яку закінчив у травні 1943 року.

В юних роках був активним в українських молодіжних організаціях і спорті.

В травні 1943 року зголосився до дивізії „Галичина" й у листопаді був відправлений на рекрутський вишкіл на полігон Гайделяґер, що в Польщі. Після наполегливого двомісячного вишколу, з групою товаришів, виїхав на окремий вишкіл важких скорострілів та ґранатометів, що тривав до кінця березня 1944 року, поблизу м. Кольмар, що у Франції. Вони повернулися до Дивізії на полігон Нойгаммер (Сілезія), де проходив вишкіл і підготування-координація всіх частин Дивізії до виїзду на фронт.

Перед виїздом на фронт у червні 1944 року Степан був відряджений до підстаршинської школи в Ляденбурґ, яку закінчив у липні, звідки був направлений до старшинської школи Позен-Трескав, а звідти на дальший вишкіл біля Праги в Чехії, що тривав 10 тижнів.

Прибув на фронт під Фельдбахом у Австрії 19 березня 1945 року й був призначений командиром чоти в 30-му полку Дивізії.

Брав участь у присязі вояків Дивізії на вірність українському народові, яку провів генерал Павло Шандрук, командувач Української Національної Армії, до котрої вступила Дивізія.

З кінцем воєнних дій перейшов Альпи й попав до англійського табору полонених в Італії, де пробув два роки й у вільний час вивчав англійську мову.

У травні 1947 року полонених перевезено до Англії і тут старшин приміщено в окремому таборі. Згідно з міжнародними конвенціями, старшин не тільки не зобов'язували працювати, але й платили їм офіцерські ставки—хорунжим (лейтенантам) 20 фунтів стерлінґів місячно. Скориставши з тих обставин, Степан вписався на заочні студії електричної інженерії.

Після звільнення з полону в кінці жовтня 1948 року, приміщено його в гостелі біля м. Бермінґнам, де дивізійники зустрілися з нашими цивілістами, які приїхали на роботу з Німеччини. Там познайомився з 22-літньою Стефою Космик, і в серпні 1956 року вони одружилися. Чотири роки Степан їздив на вечірне навчання в Техніч-

ному коледжі, й у 1956 році отримав диплом машинобудівельного інженера.

В липні 1960 року сім'я Кукурудзів з двома дітьми виемігрувала до Канади, до Торонта. Внедовзі Степан підшукав працю за фахом у машинобудівельній фабриці в Скарборо, де після трьох років очолив лябораторію досліджень металів. Після ряду іспитів був прииймятий в члени Товариства професійних інженерів Онтаріо.

Згодом заснував приватне бюро дорадника для машанобудівельної індустрії.

Але не самим хлібом живе людина!

Степан був активнвм членом української громади Торонта, особливо у Скарборо. Був довголітнім членом управи Української православної церкви св. Анни й організатором багатьох заходів. За його жертовність і віддану працю блаженніший митрополит Василій нагородив його Похвальною грамотою подяки.

Довгі роки лікувавсся від хвороби нирок. Упокоївся в своїй хаті.

Залишив у глибокому смутку синів Ігоря, інженера Андрія та дочку Юлію з мужем і дітьми: Галею, Христиною та Тарасом.

Похований на дивізійній секції цвинтаря св. Володимира в Оввкіл, біля своєї коханої Стефи, яка померла 2010 року.

Спіть спокійно, дорогі Друзі. Нехай привітна канадська земля буде Вам легкою, а пам'ять про Вас вічною!

Ярослав ГУНЬКА

МОНАСТИРСЬКИЙ ТЕОДОР

24.III. 1921 – 27.IV. 2012

Монастирський Теодор народився 24 березня 1921 року в Підманастирку, Дрогобицької области. Помер у Торонті.

Покликаний до будівельної служби („Бавдінст"), зголосився до Дивізії „Галичина". Служив у Словаччині. Був двічі поранений. Нагороджений Залізним хрестом 2-ої кляси.

Після війни перебував у полоні в Ріміні, звідки перевезено дивізійників до Великої Британії. Перед від'їздом до Канади жив у Брадфорді.

Від 1952 року жив коротко у Калґарах, звідки переїхав до Торонта. У 1959 році одружився з Розіною Бросер (Rosina Broser). Розіна–австрійка, вивчила українську мову й була вірною супутницею в його житті. Мав четверо дітей та 5 внуків. Вони належали до Катедри св. Йосафата в Торонті. Працював у Inter-city Truck Lines. Був членом парафії св. Йосафата.

Маркіян КОГУТ

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ ЗА 2012 РІК

КОМЕНТАРІ

ВИБОРИ В УКРАЇНІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

УКРАЇНСЬКА ДІЯСПОРА

100-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

НІМЕЧЧИНА: У ТІНІ МИНУЛОГО

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ім. П. ЯЦИКА

ЗАКОН ПРО ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

НАШІ СУСІДИ – РОСІЯ

СПРАВА ПРОПАМ'ЯТНОЇ ТАБЛИЦІ сот. Д. ПАЛІЄВУ

ЕВРО-2012

ПІДКАРПАТСЬКЕ РУСИНСТВО

ЗАХИСНИКИ ЧУЖИХ ВІТЧИЗН

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДО ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

УКРАЇНА у XX СТОЛІТТІ

УКРАЇНА й НАТО

70-РІЧЧЯ УТВОРЕННЯ УПА

СПОМИНИ

НАШІ ПОБРАТИМИ

ГУМОР І САТИРА

МУЗЕЙНИЦТВО

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

ВЕТЕРАНИ В УКРАЇНІ

УКРАЇНСЬКІ АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛИХ ГЕРОЇВ

ЗВЕРНЕННЯ ГАЛИЦЬКОГО БРАТСТВА до ПОБРАТИМІВ в УКРАЇНІ та ДІЯСПОРІ

Наближається 2013 рік. Поважна ювілейна 70-та річниця заснування 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Ґалицьке Братство кол. вояків 1-ої УД УНА „Ґаличина" вирішило відзначити цей ювілей виданням фотоальбому, який увіковічнить пам'ять наших побратимів і діяльність станиць. При Львівській станиці створена ініціятивна група, яка займається збиранням світлин та короткою інформацією про колишніх вояків Дивізії.

Звертаємося до побратимів, які мають побажання бути внесеними до фотоальбому, надсилати свою світлину і коротку інформацію про себе: прізвище, ім'я; дата і місце народження; місце проходження вишколу; участь у бойових діях (де); полон (був чи ні); місто теперішнього проживання.

Дані може також надсилати рідня померлого побратима. Разом із світлиною та анкетними даними просимо, по можливості, передати пожертву для видання фотоальбому:

Є. Куцик, вул. Личаківська, 37а, кв. 2. 79010–Львів, тел. (322) 76-7313

ЗМІСТ (*Закінчення*)